

Egwyddorion a Dyledswyddau
Phis! Y Morys
GREFYDD GRIST'NOGAWL:

K NEU *Wilson*

YCHWANEG o HYFFORDDIAD

I'r Rhai a Ddysgasant

GATECISM yr EGLWYS.

Ynghyd a

BYRR ac EGLUR

ATHRAWIAETHAU a GWEDDIAU

Perthynafol

I { BOBL AREU PENNAU EU HUNAIN.
DEULUOEDD.
DDYDD YR ARGLWYDD.
SWPPER YR ARGLWYDD.
YN AMSER CLEFYD, &c.

Gan y Gwir Barchedig Dâd yn Nuw THOMAS, Arglwydd Esgob Sodor a Manaw.

*Argraphwyd yn y Mwythig gan J. EDDOWES,
a J. COTTON. 1752.*

44.
4. 2.
181.

A
bu
R
len
yd
rb
un
i
da
no
fre
pa
Bo
cer
a
A
iec

Y Rhag-ymadrodd

At yr Hawddgar Ddarllennydd.

A Fraid a fuasei, os edrychir ar Gynbwyfiad a Defnydd y Llyfran brwn, ychwanegu atto yma un Gair o Rag-ymadrodd. Pob Desparth, pob Dalen a phob Pwngc o bonaw, pa beth ydynt ond cynnifer Dystiolaethau mor rhagorol a llesol ydyw? Os medri yn unig ond darllen *Faith dy Fam*, Dyma i ti ddigon o Hyfforddiad i osod Sail ddatuag at Fuchedd Dduwiol a Christ-nogol. Yma y gelli ddysgu dy Ddyledswyddau tuag at Dduw a Dyn, gwybod pa ham y'th anfonwyd i'r Byd, a pha Beth a ddylit wneuthur ynddo; yma y cei weled dy Gyflwr megys mewn Drych, a dysgu gweddio am yr hyn y bych mewn Angen o hono, a diolch am a dderbyn-
iech. Os cyfoethog os tlawd, os gwych os
A gwael,

gwael, os mewn Adfyd a Phrinder, neu ynteu mewn Llwyddiant a Digonoldeb yr ydwyt, yma y mae'rbyn fydd bertbynasol i'th Cyflwr. Gormod fyddai dywedyd ychwaneg, ond darllen di'r Llyfr yn ystyriol ac ar Feddwl Da, a hynny a bair i'th Enaid ti fwyaf o Lés, ac i'r Llyfr fwyaf o Ganmoliaeth.

Bellach ysgatfydd nid angbymmrys crybwyll ychydig am y Cysfeithiad. Hwnnw a ddigwyddodd iddo, cyn ymddangos o hono erioed yn gyboedd i'r Byd, oddef Enllib Tafod cefnigennus, er bod y Llyfr o ran ei Ddefnydd uwchlau Cabl a Chenfigen. Brwnt ac angbyfiawn, ym mhob Oes, y cyfrifid coll-farnu neb cyn ei holi a gwrando'rbyn a fae ganddo i'w ddywedyd trosto ei hun; eithr hynny a ddigwyddodd i'r Cysfeithiad hwn ei soes, ac odid y bydd well ei Groesaw gyda rhai rhaglawn. Ond cofiant bwy, os rhynga fodd iddynt, Mai haws beio na diwygio, a gwyb a fyddai gweled rhywfaint o Waith mwy rhagorawl o'r eiddynt

eiddynt hwy eu hunain. Aent rhagddynt,
 a llewyrched Goleuni eu Gwaith hwy
 byd oni thywylllo a diflanno hyn o Ganwyll;
 nid rhaid iddynt Uno'n y telir y pwyth
 iddynt trwy feio drachefn ar eu Gwaith
 hwythau. Amgenach yw Esampl St. Paul
 na'r eiddynt hwy: Y mae rhai yn wir
 (medd ef) yn pregethu Crist trwy
 Gynfigen ac Ymryson, a rhai hefyd o
 Ewyllys da. Beth er hynny? etto ym
 mhob modd, pa un bynnag ai mewn
 rhith, ai mewn gwirionedd, yr ydys yn
 pregethu Crist: ac yn hyn yr ydwyf
 fi yn llawen, i'e a llawen a fyddaf.
 Phil. i. 15, 18. Eithr gwybydded pob
 Ceccryn cynnennus mai nad er ei fwyn ef
 y cymmerwyd hyn o Boen. A gwybydd
 ditbau (y Darllenydd Crist'nogawl)
 mai hwn yw'r Llyfr cyntaf a Argraph-
 wyd crioed ym Manawysseg neu Jaith
 Fanaw, ac, o'r Achos bwennw, mai mewn
 Jaith esmwyth ac Ymadroddion bawdd
 eu dyall y cyfansoddwyd ef ar y cyntaf.
 Gwneuthur Llës i Eneidiau Dynion, ac
 nid

nid boddio Ysfa pob Clust, oedd yr Esgob
 Duwiol yn ei geisio. Ac yn yr un Modd
 fe gysieithwyd y Llyfr hwn at yr un
 Diben, ac yn nesaf ag y gellid yn yr
 un fâth Ymadroddion. Ni wiw i ti gan
 bynny ddisgwyl yma nemmawr o Ffraeth-
 der a Chymbendod (ni weddei bynny
 i'r Perwyl) eithr y cyfryw Jaith ac
 Ymadrodd hawdd a Sathredig ag a ellir
 ei deall gan bob Mâth o Fawr i Fychan.

Haws a llithriccach o lawer o ran
 Ffraethineb Ymadrodd yw ysgrifennu
 Peth ar y cyntaf na chysieithu; canys
 yno mae'n rhydd i Barw gymmerya ei
 Ffordd ei hun, ond wrth gysieithu rhaid
 yw dilyn Camrau Gwr arall; ac fe
 ddigwydd yn aml fod y fath Ragoriaeth
 rhwng Dull a Phriodoldeb y ddwy Jaith,
 nad ellir canlyn Geiriau yr Awdwr heb
 Lediaith o'r mwyaf, a hyn a wyr pob
 Dyn a wypo amgen nag Jaith ei Fam;
 ar y cyfryw Achosion fe dybiwyd yn well
 ymadael a'r Llythyren na cholli'r Syn-
 wyr, yr hwn a gadwyd yn ddiesceulus
 trw

trawy Gorph yr holl Lyfr. A siccr ydyw na bydd y Llyfr bwn byth yn anfuddiol o eisiau ei ddeall, ond o eisiau ei ystyried.

Gwaith tra buddiol ydyw, a llwyr Angen oedd am ei fath Yng-wlad Gymru, ac er bod yn ddiweddar amryw Wyr dysgedig wedi cyfieithu cryn Nifer o Lyfrau da (am yr hyn ni ddicbon Cymru fyth dalu na diolch iddynt Draian a haeddent) etto amlwg yw, na wnaethant mór cymmaint Llës ag a ddymunefid, naill ai o herwydd eu bod yn cynnwys amryw Bethau uwchlaw Deall y Bobl gyffredin, neu ynteu o ddiffyg seilio'r Egwyddorion angenrheittiaf yn eu Calonnau'n gyntaf. Ond yma, nid oes dim o'r fath Bethau i'th rwystro; Derbyn gan hynny y Llyfran bwn yn groesawus, a gwna'r goreu o bonaw er Llës dy Enaid; O blegyd er Llës i ti ac nid er enmill clôd y cyfieithwyd hyn o Draethawd. A Duw Goruchaf a roddo i titheu Râs i'w ddarllen

yn ystyriol, i fyfyrrio arno, a gwneuthur
 Defnydd o honaw yn Chwyl dy Fywyd,
 fal y bo i ti trwy arwain Buckedd
 Dduwiol a Christ'nogol ogoneddu Duw
 yn y Byd hwn, ac yn y Byd a ddaw
 f'wynbau ei Bresennoldeb mewn Gogon-
 iant diderfyn. A dyweded Pawb a
 garo jechyd Enaid Dyn. AMEN.

L L E Y N :

Mai y Cyntaf

1752.

Egwyddorion

Ynghylch Conffirmafiwn,

NEU

FEDYDD ESGOB.

DOSPARTH. I.

Holiad.

AN fy rhybuddio i'm parottoi fy hunan i dderbyn *Bedydd Esqob*, yr ydwyf yn erfyn eich Cymmorth i ddeall y peth yr wyf yn ei fwriadu, a pha beth a ddisgwylir gennyf yn y cyfryw Achos?

Atteb. Mi a'ch hyfforddiaf yn ewyllysgar; ac os ydych o ddifrif yn ewyllysio cadw'ch Enaid, mi a'ch haddysgaf mewn Moddion mór eglur, nad rhaid i chwi mór bod yn golledig o eisiau Gwybodaeth.

B

H. Gan

H. Gan eich bod mór barod, yr wyf yn deisyf gwybod pa ham y'm gelwir i'm *conffirmio*?

A. Fe'ch gelwir i'ch conffirmio fel y byddo i'r Eglwys gael Arwydd digonol eich bod yn Gristion trwy eich *dewis eich hunan*, ac nid oblegid eich geni mewn *Gwlad Grist'nogawl*.

H. Pa'm y mae'n anghenrhaid i'r Eglwys gael Bodlondeb am hyn?

A. O achos mae Cymmundeb yw'r Eglwys o Bobl yn eidduno byw yn ofn Duw, ac felly mewn Disgwyliad o'i Farnedigaethau ef, os diangc yr un o'u Cymmundeb hwynt a fo'n byw mewn amlwg wrthwyneb i'w Gyfreithiau ef, yn ddigerydd.

Ac am hynny, er 'chwaneg o Siccrwydd i'r Eglwys, mae'n anghenrhaid i bob un o'i Haelodau hi amlygu eu hollawl Fwriad i *fyw'n gyf-attedol i Efengyl Grist*, yr hon yw'r Gyfraith yn ôl pa un mae'n rhaid iddynt eu llywodraethu eu hunain.

H. A oes Budd neu Lês heblaw hyn imi i'w ddisgwyl oddiwrth Gonffirmafiwn?

A. Oes; chwi ellwch ddisgwyl y bydd i Dduw rhagllaw 'chwanegu ei Radau i chwi, o's taer erfyniwch am danynt: O ran bod yr Esgob (gyda'r hwn mae Llaw Duw ym mhob Peth a wnelo yn Enw Crist) yn gweddio trof-och; ac, wrth ddodi ei Ddwylaw arnoch, yn eich siccrhau o *Ffافر* Duw a'i Ewyllys Da ef tu ag attoch.

Ac

Ac felly, os ydych yn deall fod y Modd arbennig yma o *Arddodiad Dwylaw* wedi ei sefydlu gan Apostolion Jesu Grist, bydd gennych Sail i ddisgwyl mawr-llës oddiwrtho: ac os distyrywch ef, *lle galler ei gael*, yr ydych yn distyru Trugareddau a Ffafr Duw.

H. Mi fynnw'n ynteu fy mharottoi fy hun i Gonffirmasiwn, nid yn unig o herwydd bod yr Eglwys yn gofyn hynny gennyf, ond hefyd o herwydd y Llës fydd i mii'w dderbyn oddiwrtho.

A. Diammeu y llefia i chwi: Canys y Broffes Grist'nogol, yr hon yr ydych yn myned i'w chymmeryd arnoch, yw'r unig beth ag a ddichon eich gwneuthur yn esmwyth yma, ac yn ddiogel yn ôl hyn.

Canys y mae yn ein dysgu, er nad ydym ond Creaduriaid truenus, pechadurus, diallu; ac er bod gennym aneirif o Elynion galluog: etto y gallwn fod, trwy Râs Duw, yn ddedwydd a diberygl.

Wrth y Broffes hon yr ydym yn gweled fod Duw yn ewyllysio ein Llwyddiant, a'i fod ef yn *abl i wneuthur erom fwy nag a fedrwn ni ei ofyn neu feddw'l am dano*.

Mae hi yn dysgu i ni pa Wasanaeth y mae Duw yn ei ofyn gennym; Pa fodd i wneud ein Cymmod, pan trwy'n Pechodau yr enynnem ei Sorriant ef; Pa môr beryglus yw Buchedd ddiofal: a pha môr ddedwydd a fydd pob Dyn a was'naetho Dduw yn ôl yr Wybodaeth a dei-lyngwyd iddo.

H. Pa'm ynteu na chymmeraf arnaf y Broffes Grift'nogol?

A. Pa ham hefyd? Ond cofiwch Gyngor Crist, (Luc. xiv. 28.) *i un a fae ar fedr adeiladu Tŵr, ar iddo eistedd yn gyntaf a bwrw'r Draul, a oes ganddo a'i gorphenno.* Ystyriwch yn ddifrifol, pa beth yr ydych yn myned iw gymmeryd arnoch.

A ellwch amcanu yn eich Calon wrthsefyll Hudoliaethau y Byd, y Cnawd, a'r Cythraul, y rhai fydd beunydd yn ymegnio i'ch neillduo oddiwrth Dduw.

A ymrowch chwi i gredu Gair Duw yr hwn sy'n traethu am Fyd arall, a phethau anweledig i'n Llygaid cnawdol ni.

A gredwch hyd eithaf eich Gallu Orchymynnion Duw, mewn Gobaith o Wobr yn ôl hyn, er ei fod yn awr yn anweledig.

H. Yn wir pan ystyriwyf fod pob Cristion wedi addaw cyflawni hyn, ac etto rhŷ ychydig yn meddwl gwedy'n am y peth fydd raid ddyfod yn ôl hyn, ni fedraf lai nag ofni rhag i minneu syrthio i'r unrhyw Ddifraw-wch.

A. O herwydd hyn yr ydys yr awrhon yn galw arnoch i edrych a ymrowch yn ddifrifol i was'naethu Duw.

Ac fel yr ystyrioch y peth ynddwysach, cofiwch y bydd raid ini *oll ymddangos ger bron Brawdle Crist*; ac fel y treulioch y Fuchedd hon yn dda neu 'n ddrwg, felly y bydd i chwi fod yn ddedwydd neu 'n druenus tros Drag'wyddoldeb.

H. Mae.

H. Mae hyn, yn wir, yn ddigon er gwneud un yn ddifrifol, am hynny, yr wyf yn erfyn arnoch fy ngwneuthur yn hyspys o'm Cyflwr?

A. Deallwch ynteu, eich bod yn Greadur darostyngedig i Bechod a Thrueni.

Fod Duw wedi goddef i chwi ddyfod i'r Byd yn y Cyflwr hwn, fel y byddoch fwy teimladwy o'r Anghenrheidrwydd fydd o Gymmorth Duw.

Ac, wrth weled nad ellwch sefyll o honoch eich hun, y byddoch beunydd, yn rhwymedig i dderchafu 'ch Golygon am Gymmorth atto ef, yr hwn a ymrwymodd pan eich bedyddiwyd, i'w roddi ichwi.

Yr awrhon i'ch profi, a fyddwch fyw mewn gwaftadol ymddiried yn Nuw ai peidio, mae efe yn goddef i'r Cythraul eich temtio; hynny yw, gwneud ei oreu er eich denu oddiwrth eich Dyledswydd.

Ond ar yr un amser, mae gennych yr Addewid ffyddlawn hwn, y bydd i'r Yspryd Glân fod bob amser gyda chwi i'ch hamddiffyn a'ch cadarnhau; os ceisiwch ef, os rhoiwch eich holl ymddiried ynddo, a thrwy na thrifhaoch mo'no trwy Fuchedd annuwiol.

I'ch annog i was'naethu Duw, pa ddaionus Weithredoedd bynnag a wneloch trwy ei Gynorthwy ef, efe a'u rhadol wobrwya, fel pe gwnaethech hwynt o honoch eich hun.

Ond os diystyrwch Gymmorth Duw, a chan ymddiried yn eich Synwyr a'ch Nerth eich hun,

y syrthiwch i Fuchedd annuwiol, fe ymwrthyd Yspryd Duw a chwi, ac yno chwi a reolir gan Ysprydion aflan, y rhai a wna'ch Cyflwr yn druenus resynol.

H. Wrth yr hyn a ddywedafoch, yr wyf yn deall ein bod yn y Bywyd hwn mewn Cyflwr o Brawf a Pherygl fel y byddom rwymedig i lynu wrth Dduw yr hyn os ymroddwn i'w wneuthur, yna byddwn ddiogel oddiwrth bob Enbydrwydd.

A. Pur wir : a deliwch sulw ym-mhellach, ein bod ni trwy Drugareddau Crist mewn diogelach Cyflwr na'n Rhieni cyntaf ; Gwir yw, fe a'u crëwyd hwy yn berffaith, ond hwy a gwympasant : yr ym ninneu o blegideu Cwyp hwy, wedi'n geni mewn Gwendid, ond bod gennym Dduw Hollalluog bob amser i'n cynnal ; ac os nyni trwy'n Gwendid ein hunain a lithrwn, mae gennym Gyfryngwr gyda Duw yn barod bob amser i'n heddychu ag ef.

H. I Dduw y bo'r Diolch ein bod cyn ddedwydded. Gan mai hyn yw fy Nghyflwr, pa beth, attolwg, a wnâf fel y byddwyf ddiogel ?

A. Yn gyntaf, rhaid ichwi ymroi i wrthwynebu pob Hudoliaethau i Bechod, hyn a'ch rhwyma i'ch marwolaethu a'ch gwadu'ch hunan.

Rhaid i chwi gredu, a gosod at eich Calon yr hyn a amlygodd Duw yn ei Air bendigedig, ac yn bendifaddef Addewidion a Bygythion Efengyl Grist. Rhaid

Rhaid ichwi ymroi i gadw'r Gorch'mynnion y rhai sy'n dysgu ichwi'ch Dyledfwydd tu ag at Dduw a'ch Cymmydog.

A chan nad ellwch o honoch eich hun gyflawni hyn, rhaid ichwi bob Amser daer ymbil a Duw, *trwy Weddi*, am ei Gymmorth.

Ac yn ddiweddaf ; Gan mai unig Ffafr Duw ydoedd ein derbyn i'w Gyfammod, ac addaw ini Fywyd trag'wyddol, ni addylem yn ddiolchgar dderbyn ac arfer y *Moddion o Râs* a bennododd efe ini ; sef, *Bedydd a Swpper yr Arglwydd*.

Y rhai'n yw'r Pyngciau pennaf o'n Dyledfwydd, yr hon, *er lleied y fae'ch Dysg*, a ellwch yn hawdd ei deall, os gosodwch eich Myfyrdod ar hynny, a gweddio ar Dduw am Gynnorthwy.

H. Mi a ddysgais y rhai'n eifoes yn y Catecism y'm haddysgwyd ynddo.

A. Felly y gwnaethoch ; ac yno mae genynych ddigon o Addysg, os gwyddoch pa fodd i'w harfer yn Chwyl eich Bywyd, yr hyn y'ch cynnorthwyaf i'w wneuthur mewn Modd tra hawdd ac eglur.

Ond yn gyntaf, syrthiwch ar eich Gliniau, ac erfyniwch ar Dduw roddi i chwi Râs, a Chalon ddeallgar, yn y Geiriau sy'n canlyn.

Os bydd ar neb o honoch eisiau Doetbineb, gofyned gan Dduw, a hi a roddir iddo. Jago, i. 5.

Y W E D D I.

O Dduw, Ffynnon yr holl Ddoethineb, yr ŷm ni yn oftyngedig yn ersyn arnat oleuo'n Meddyliau, fel y gallom ddyfod i Wybodaeth o honot ti ae o'th Ddaioni yn-Ghrifft Jesu. Dyro i ni Galon ddifrifol, ddeallgar a Chrefyddol, i gynyddu mewn Grâs fel y cynnyddom mewn Blynyddoedd. Bendithia bob Moddion o Fachawdwriaetha ganiad-beaist i ni, ac yn enwedig yr Athrawiaeth hon, fel y byddo iddi soddi i'n Calonnau, a dwyn ynom Ffrwyth Buchedd dda er Anrbydedd a Moliant i'th Enw trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

D O S P A R T H. II.

H. “ **B**ETH yw dy Enw di ? ”

A. “ N. neu M. ”

H. “ Pwy a roddes yr Enw hwnnw arnat ti ? ”

A. “ Fy Nhadau Bedydd a'm Mammau
“ Bedydd wrth fy medyddio, pan y'm gwnaeth-
“ pwyd yn Aelod i Grist, yn Blentyn i Dduw,
“ ac yn Etifedd Teyrnas Nefoedd.

H. Pa beth, attolwg, oedd fy Nhyflwr cyn fy medyddio ?

A. Gan

A. Gan eich geni o Rieni pechadurus, chwi ddygafoch Hâd Pechod gyda chwi i'r Byd.

Ac mae'n amlwg i chwi pa fath yw Ffrwythau'r Hâd hynny, wrth yr ysgeler Ffieidd-dra y geill Pobl fod yn euog o hono pan adewir hwynt i'w Llywodraeth eu hunain.

H. Jê, nid ych chwi'n meddwl ond rhyw *Bobl ffrwmwyllt anobeithiol* yn unig?

A. Na thwyllwch mo'noch eich hun. Yr ym ni oll wrth Naturiaeth yn ddarostyngedig i bob rhyw *Ffieidd-dra*; ac os darfu i Dduw trwy ei *Râd neu Ragluniaeth* ein cadw oddi wrth y Beiau echryslonaf hynny, iddo *Efy dylem ddiolch*, ac nid i ni ein hunain.

O blegid heblaw ein Calonnau llygredig ein hunain y rhai a synnent ein tywys i Bechod, mae hefyd Ysphydion drwg yn barod ar bob Odfa i'n hudo i Ddrygioni; ac *o honom ein bunain* nid oes gennym mo'r Gallu i wrthsefyll eu Malais hwynt.

H. Ai nid yw'n anferth Anhappusrwydd ynteu ddarfod ein geni a'r fath Dueddiad gennym i Bechod, a'n gosod ym-mhlith Gelynion môr alluog?

A. Ydyw yn ddiammeu: Eithr fe droes Trugaredd Dduw hyn oll er mwy Lleshâd ichwi.

Canys yr awrhon yr ydych yn gweled yn eglur y Perygl yr ych ynddo: yr ydych yn gweled pa môr echryslawn beth yw Pechod, ac i ba Ddiben y mae'n arwain Pobl; yr ydych yn

yn gweled nad oes gennych mo'r Gallu i'ch cymmorth eich hunain, eithr bod yn anghenrhaidd i chwi roddi'ch holl *Oglud ar Dduw*, a chymmeryd eich llywodraethu ganddo *Ef*; yr hyn os ymroddwch i'w wneuthur, mae efe wedi darparu i chwi y fath ddaionus Bethau a'r nas gallasech byth eu haeddu er byw o honoch mewn Diniweidrwydd holl Ddyddiau 'ch Einioes.

H. Pa beth a annogodd Dduw i ddangos y fath Gariad tu ag attom?

A. Fe ddarfu i Jesu Grist, Fab Duw, trwy ei Farwolaeth, ein cymmodi a'n heddychu a'i *Dâd* tan Ammod fod i ni gredu, *edifarhau*, a *throi at Dduw*, a *dwyn Ffrwythau o Weithredoedd addas i Edifeirwch*; hyn a elwir *Cyfammod Grâs*, o herwydd ei gynnyg i ni trwy râd Ffafor Duw a ni heb ei haeddu.

Yr awrhon Pawb ag a dderbyniant y grasusol Gynnyg hwn, a fedyddir ac a Sancteiddir gan yr Yspryd Glân: hynny yw, yr ydys yn eu rhyddhau odditan Lywodraeth a Chaethiwed Satan; ac, wedi hau Hâd Sancteiddrwydd yn eu Calonnau, maent yn cael eu gwneuthur yn *Aelodau i Grist*, yn *Blant i Dduw*, ac yn *Etifeddion Teyrnas Nef*. Actau, xxvi. 18.

H. Pa beth ydyw bod yn *Aelod i Grist*?

A. Bod yn *Aelod o'i Eglwys ef*, yr hon a elwir *Corpb Crist*, oblegid fod Crist, *fel y mae'n Ben arni*, yn ei rheoli a'i Gyfreithiau, ac yn ei chynnal a'i Yspryd.

H. Pa

H. Pa Leshâd yw bod yn *Aelod o Eglwys Grist*?

A. Mae gennych, wrth fod felly Hawl i Addewidion lawer a gwerthfawr.

Yr Addewid o *Heddwch* gyda Duw, a *Maddewant* ar eich Edifeirwch; Addewid o *Yspryd Duw* i'ch arwain a'ch hamddiffyn; Addewid o *Fywyd tragywyddol*, a'r holl *Foddion o Râs* ang-henrheidol i'w ennill; ac yn ddiweddaf, *Addewid o alluog Bresennoldeb Crist* i fod gyda 'ch *Bugeiliaid ysprydol*, hyd *Ddiwedd y Byd*. Mathew xxviii. 20.

H. A oes ynteu gynn *Anhappusrwydd* o fod yn wahanol c'r Eglwys?

A. Peth tra ofnadwy ydyw: canys pwy bynnag sydd felly naill ai o herwydd ei *Fuchedd annuwiol*, neu *Opiniynau gau*, neu ei *Hunan-Ymwahaniad* oddiwrth yr Eglwys sefydledig yn y lle y mae'n byw ynddo, yr *byn a elwir Schism*, mae'r cyfryw un yn ei ddarostwng ei hun eil-waith i Satan *Tywyfeg y Byd hwn*, Joan xii. 31. hynny yw, *Tywyfeg y cyfryw rai oll a'r nad jnt mewn Cyfammod gyda Duw*. Eph. ii. 2.

Yr oedd y Cyn-Grist'nogion môr deimladwy o hyn, ag nad oedd y *Pechaduriaid wyneb-galletaf* yn cael nag *Esmwythdra* na *Chyffur* tra baent tan Gerydd a *Barnedigaeth* yr Eglwys, eithr a ddioddefent un math ar *Gywilydd* neu *Benyd* fel y byddeu iddynt gael eu hadferu i'w Chymmundeb hi. 2 Cor. ii. 7.

H. Pa Achos sydd i mi i feddwl fy mod yn

yn Aelod o'r Eglwys, i ba un y gwnaed y fath *radol Addewidion*?

A. Chwi a gowsoch yr Happusrwydd o gael eich bedyddio gan Rai wedi eu *danfon* a'u *hurddo* i'r Perwyl hwnnw.

Ond fel y byddoch *wir* a bywiol Aelodau o'i Gorph ef, rhaid i chwi fod yn *ofalus i wneuthur* yr hyn a orchymmynnodd efe. Mat. xi. 21. *Canys os dywedwn fod i ni Gymdeithas ag ef, a rhadio yn y Tywyllwch, hynny yw, byw yn anghrefyddol, celwyddog ydym, ac nid ydym yn gwneuthur y Gwirionedd, i Joan i. 6.*

H. Pa beth ydyw bod yn *Blentyn i Dduw*?

A. Bod yn Blentyn i Dduw, ydyw bod yn gynyysgaeddol o'r fath Uchel-fraint gyda Duw, ag sydd gan Blentyn gyda 'i Dâd, yr hyn a elwir *Mabwysiad*, trwy 'r hyn y mae gennych Siccrwydd y gwna Duw, er mwyn Crist, faddeu *'Styfnigrwydd eich Natur*, trugarhau wrth eich *Gwendid*, a derbyn yn gariadus eich *Erfyniadau*, diwallu eich Anghenrheidiau, *gwobrwyo* 'ch Gweithredoedd da, a *cheryddu* 'ch Tramgwyddiadau : y rhai oll ydynt *Wei-thredoedd o Dadol Gariad*.

H. Pa beth ydyw bod yn *Etifedd Teyrnas Nef*?

A. Bod yn Etifedd Teyrnas Nef ydyw, bod gennych *Hawl i Lawenydd* a *Gogoniant* y *Nefoedd*, a bod mewn Ffordd siccr i fod yn gyfrannog o honynt; bod gennych *Air Duw* yn Siccrwydd o hynny, a i Angylion ef i weini

weini ichwi ; ac felly eich Bai eich hun a fydd,
oni byddwch yn *Ddedwydd yn Drag'wyddol.*

H. A oedd gennyf ddim Hawl i'r Bendith-
ion hyn cyn fy medyddio ?

A. Nac oedd, Faint yn y Byd. Ystyr-
iwch pa ragorawl Bendithion ydynt, a chwi
a ganfyddwch nad oes ynoch chwi ddim Cyn-
heddfau a'u haeddau. *Rhuf. iii. 23.*

A all fod Hawl gan *bechadurus Lwch a Lhudw*
i Ragorfreintiau nefol ; i Ffafor Duw ac Am-
ddiffynfa ei Angylion.

A all *Natur lygredig* feddwl am haeddu Go-
goniant, Anrhydedd, ac Anfarwoldeb.

Ceisiwch well Adnabyddiaeth o'ch Cyflwr,
fel wedi'ch darostwng wrth ystyried eich
Gwaelder a'ch Trueni'ch hun, y galloch yn
fwy diolchgar dderbyn Cymmorth a Thruga-
reddau gan Dduw. *Canys nid rhaid i'r Fach,*
ond i'r Claf wrth Feddyg. Mat. ix. 12.

A chan fod Duw yn addaw gwneuthur cym-
maint eroch, bydded i chwitheu ystyried am
wneud rhyw faint eroch eich hun.

H. Pa beth a all Creadur mór druenus
wneuthur trosto ei hun ?

A. Chwi ellwch *alaru oblegid eich Hannheilyng-*
dod, a gweddio ar i Dduw drugarbau wrthy.
Chwi ellwch wneud Defnydd o'r *Rhadau* a rodd-
odd efe i chwi, a bod yn ddiolchgar iddo am
ei Gariad : Chwi ellwch *wneuthur eich goreu,*
ac nid yw ei Ddaioni ef yn disgwyl dim ych-
waneg.

H. Pa

H. Pa Ddefnydd a ddylwn wneuthur o'r Rhan hon o'm Catecism ?

A. Bydded i'r Rhan hon ddwyn ar gôf i chwi mai *Cristion* ydych ; bod gennych *Enw newydd a Gallu newydd* wedi ei roddi i chwi, yn *ungwaith* fel y byddo i chwi fod yn *Greadur newydd*.

Os ydych yn wir *Blentyn i Dduw*, chwi a ystyriwch beth a ddyleu Blentyn gofngedig ei wneuthur. Chwi a *arfwydwch* ei Ddigofaint, ac a *ymddiriedwch* yn ei Gariad ; chwi a gyrchwch atto ef am Gymmorth i'ch Anghenrheidiau : ac a fyddwch ddiolchgar am ei Roddion ; chwi a addefwch ei Gariad yn gyftal pan y'ch ceryddo, a phan weno arnoch.

Os edrychwch am *Etifeddiaeth* yn y Nefoedd, yno bydd eich Serchiadau yn fynych : *Canys lle y bydd eich Trysor, yno y bydd eich Calon hefyd.* Mat. vi. 21.

Ni byddwch 'chwaith rŷ awyddys i Bethau y Byd hwn ; ni bydd arnoch nemmawr o Ofn ei Helbulon, na nemmawr o Chwant i'w Oferedd, gan gosio y bydd cyn pen hîr Ddiben ar bob un or Ddau.

Ac fel yr ydych yn gobeithio myned i'r Nêf, chwi a ymegniwch i'ch gwneuthur eich hunan yn addas i'r Lle gogoneddus hwnnw, gan gosio *na wêl Neb yr Arglwydd heb Sanŷteiddrwydd.* Heb. xii. 14.

Ni âd siccr *Addewid Duw* i chwi anobeithio : a'r *Llawenydd* a osodwyd o'ch blaen a'ch cefnoga i gyrchu at y Nôd. Chwi

Chwi a fyddwch ddiolchgar i Dduw am eich galw i'r Stâd hon o Jachawdwriaeth; ac a ymroddwch yn fodlonus i'r Ammodau y mae efe yn eu gofyn gennych.

Pa Ammodau ydynt, a ddylech ystyried yn nesa. Ond yn gyntaf, gadewch i ni gymmeryd Geiriau o Fawl ac a Chalon ddiolchgar ddywedyd fel y canlyn.

Y W E D D I.

HOllalluog a Thragywyddol Dduw, Nefol Dâd, yr ym ni yn oftyngedig yn diolch i ti, fod yn wiw gennyt ein galw i Wwybodaeth o'th Râs a Ffydd ynot; ychwanega'r Wwybodaeth hon, a chadarnhâ y Ffydd hon ynom yn oestad. Fachâ holl Ddrygionus Dueddiadau ein Heneidiau, a chrëa ynom Gariad gwrefog i Sancteiddrwydd; fel, gan barhau yn Weision i ti, y gallom gyrhaedd dy Addewidion, a chael ein gwneuthur yn Gyfrannogion o'th Deyrnas drag'wyddol, er mawyn Jesu Grist. Amen.

DOSPARTH III.

H. “**F**E ddarfu i'm Tadau Bedydd a'm
 “ Mammau Bedydd addaw drofod fi,
 “ y byddeu i mi ymwrthod a Diafol a'i holl
 “ Weithredoedd.”

Dysgwch i mi, attolwg, ystyr yr Addewid hwn.

A. Gwybyddwch ynteu fod gan Ddiafol Deyrnas, Deiliaid a Gweision yn y Byd hwn, cystal a chan Grist.

Cynnifer ag a fedro 'fe eu hudo oddiwrth Orchymynnion Duw, ac i'w ddilyn ef a'i Ffyrdd, ydynt Weision iddo ef.

Cynnifer ag a wrthwynebont ei Hudoliaethau ef ac a ymddarostyngont i Reolau a Chyfreithiau Duw, ydynt Weision i Grist, *yr hwn a ddaeth i'r Byd, fel y dattodai Weithredoedd Diafol.*

Felly pwy bynnag a fynno fod yn Wâs i Grist, rhaid iddo ymwrthod a Diafol a'i holl Weithredoedd.

O herwydd yr Yspryd diffaith hwnnw a wna ei oreu, trwy bob Moddion er eich tynnu oddiwrth Wasanaeth Duw.

H. Mi attolygaf i chwi ddangos i mi pa beth iw wneuthur, *fel na ddilynwyr ef ac na'm tywyser ganddo?*

A. Byrr ac eglur a fydd yr Hyfforddiadau a roddaf ichwi a chyfaddas i'ch Cyflwr.

Bydded

Bydded hyn yn wastadol yn eich Meddwl, mai o bob Adwyth y gwaethaf yw Pechod : o herwydd pob Adwyth arall a ddaw i Ben, o'r hyn pella', pan fyddoch farw; ond Pechod a'ch gwna yn druenus tros byth.

Cofiwch eich bod wrth Natur yn dueddol i Bechod, fod y Cythraul yn wiliadwrus i'ch hudo, ac nad eill neb onid Duw eich gwaredu.

Ac yno ni ymddiriedwch byth yn eich Nerth eich hunan, ond yn y Duw byw.

Arno ef yr erfyniwch yn oestadol am Gym-morth; *ac os neshewch at Dduw, efe a neshâ attoch chwitheu.* Jago iv. 8.

Etto ni wiw i chwi ddisgwyl Cymmorth Duw heb wneud eich goreu eich hunan; canys nid yw hynny-ond temtio'r Arglwydd.

Os Pechaduriaid a'ch buda, na chyttunwch a hwynt; Dihar. i. 10. O blegid Offerynnau Diafol ydynt hwy.

Os digwydd i chwi syrthio i Gymdeithas ddrwg, ymlithrwch oddiwrthynt yn ddiattreg, ac na chyd-rodwch a hwynt, rhag i Dduw ym-wrthod a chwi.

Na fydded i chwi ddim a'r a wnelych a Gweision arbennig y Cythraul, y cyfryw ag ydyw, *Dewiniaid a Sŵynwyr*, y rhai ydynt gan hynny yn ffaidd gan yr Arglwydd.

Rhaid i chwi yn enwedig weddio ar Dduw rhag cwmpo o honoch i Bechodau y Diafol ei hun, sef, *Balehder, Censigen, Drwg-absen a Chelwydd.*

Ac yn ddiweddaf, pan fyddo Ysryd Duw yn cynhyrfu ynoch Feddyliau da, neu yn eich ceryddu o herwydd eich drwg Weithredoedd, rhaid i chwi ufuddhau i Leferydd Duw; yno f'ach câr chwi, fe a wna ei Drigfa gyda chwi, ac a'ch amddiffynna rhag eich Gelyn Ysrydol.

H. Mae gwir deimlad o'n Gwendid a'n Trueni yn anghenrheidiol wrth hynny i'n tywys at Dduw, heb Gymmorth pa un y Cythraul a'n caethiwa wrth ei Ewyllys ei hun.

A. Felly y mae: ac mae Duw o'i Ragluni-aeth yn goddef yn fynych i Ddynol-Ryw syrthio i echryslawn Bechodau, fel y gallo eu darostwng hwynt, a rhoi iddynt Ddrych o honynt eu hunain, fel y bo iddynt roi eu holl Oglud arno ef yn unig.

H. “ Fe addawodd fy Nhadau Bedydd a'm
 “ Mammau Bedydd yn fy Enw y byddeu i mi
 “ ymwrthod a Rhodres a Gorwagedd y Byd
 “ anwir hwn, a holl bechadurus Chwantau'r
 “ cnawd.”

Pa beth y mae hyn yn ei arwyddocau?

A. Mae'n arwyddocau i chwi, na ddylech ofod eich ferch ar Ddim a fo gyffelyb i wneud i chwi garu'r Byd hwn yn fwy na'r nefaf; O blegid ni wnaed mo'noch i fwynhau'r Byd hwn yn unig. *Heb. xi. 13.*

H. A ddichon neb fyth garu Dim yn fwy na'r Nef?

A. Y peth a feddylio Dyn fynychaf am dano,

no, hwnnw, yn ddiammeu, mae efe'n ei garu fwyaf. *Mat. vi. 21.*

Yn awr, mae amryw Bethau môt hyfryd a phrydfêrth ar Olwg ag a wna i Ddynol-Ryw feddwl fod rhyw Happusrwydd ynddynt, a'r rhai'n a elwir Rhodres, o blegid eu bod yn denu Pobl i dremio arnynt ac iw hoffi pryd nad ydynt er hyn ond Gwagedd, ac nad allant byth mo'n gwneud yn ddedwydd.

H. Pa Bethau ydych chwi yn ei feddwl?

A. Mae'r Apostol yn dywedyd i chwi, i *Joan ii. 16*, pa Bethau ydynt, sef, *Chwant y Gnaud*, hynny yw, pob Disfyrwch pechadurus; *Chwant y Llygaid*, hynny yw, *Chwant i Gyfoeth*; a *Balchder y Bywyd*, neu pa Bethau bynnag a bair i ni ymfalchïo o honom ein hunain: yr holl Bethau hyn fydd raid i Gristion ymwrthod a hwynt.

H. Ai rhaid i Gristion ymwrthod a phob Disfyrwch?

A. Mae rhai Pleserau na ddyleu Gristion byth wybod oddiwrthynt; am barai mae'r 's crythyr yn dywedyd, *Ephes. v. 5. pob Pateiniwr, neu Aflan, neu Gybydd, yr hwn fydd Ddelw-Addolwr, nad oes iddynt etifeddu Teyrnas Nef.*

Er Maint Hudoliaeth y Pleserau hynny, nid oes ond un o'r Ddeubeth hyn iw ddewis, naill ai ymattal oddiwrthynt, neu fod yn golledig byth bythoedd.

Ac am Bleserau diniweid, nis gellwch byth roi'ch serch, na gwario'ch Amser, yn ormod arnynt

arnynt hwythau 'chwaith, os mynych gofiwch Eiriau Crist, Luc. vi. 25. *Gwae chwi y rhai a chwerddoch yr awr-hon, y rhai ydych yn streulio 'ch holl Fywyd mewn Hawddfyd a Phleferau, canys chwi a alerwch ac a dylwch.*

Ystyriwch fod Cristion yn y Bywyd hwn i'w barottoi ei hun i'r Nefoedd: yn awr, nid oes modd i chwi hwylio ymlaen y Gorchwyl hwnnw, os ymddigrifwch ormod ym-Mhethau'r Byd hwn.

O herwydd hyn y mae Cyfuddiau yn anghenrhaid ac o'r Achos yma mae Duw yn eu danfon, fel y bo iddynt ein diddyfnu oddiwrth y Gwagedd yr ŷm rŷ chwannog i'w hoffi; a pheri i ni fytyrio ar Fywyd gwell, a pharottoi yn ei erbyn.

A hyn yw'r Achos p'am y mae Cyfoeth môr beryglus yn gymmaint a bod Jesu Grist yn dywedyd, Mat. xix. 23. *Mae anharodd yr â y Goludog i mewn i Deyrnas Nefoedd.*

H. Pa'm y mae Golud môr beryglus, ac môr anghenrhaid ymwrthod ag ef?

A. O herwydd bod cynnifer Hudoliaethau yn ei ddilyn: mae yn denu Pobl i anghofio Duw; i falchïo o honynt, ac ymddiried ynddynt eu hunain, i arglwyddiaethu ar eu Hifafiaid; i fyw mewn Syrthni, heb un Alwedigaeth onest; ac i ragddarbod tros y Cnawd, er cyflawni ei Chwantau ef. Mae'r holl Bethau hyn yn chwannaog i beri i Ddynol-ryw hoffi'r

Byd

Byd hwn yn fwy na'r nefaf, ac anghofio mai ar Dduw y dylent ymddiried.

Heblaw hyn, mae'r fath Ofalon yn dilyn Cyfoeth, ag fy'n rhŷ debyg i *aagu'r Hâd da y mae Yspryd Duw yn eu hau yn ein Calonau*, Luc. viii. 14.

H. A ydyw'n anghen-rhaid ynteu i bob Dŷn, a chwennocho Jachawdwriaeth ei Enaid, ymwadu yn hollawl a Chyfoeth?

A. F'ellir arfer Cyfoeth i Ddibennion da, fel y dywaid yr Apostol, *1 Tim. vi. 19.* i dryfori i ni ein hunain Sail dda erbyn yr Amser fydd ar ddyfod; ond maent yn Bethau enbyd, ac ni ddylid na'u deisfyfu na'u mwynhau a gormod Awydd.

H. Pa Gyngor a rowch i mi i wneud felly?

A. Rhag ceisio o honoch 'chwanegu'ch Cyfoeth trwy Foddion anghywir, Cofiwch Eiriau Crist; *Pa Leshâd i Ddŷn ennill yr holl Fyd, a cholli ei Enaid ei hun?* Marc. viii. 36.

Fel y bo'ch Dymuniad am danynt mewn Rheol Cymmedroldeb, ystyriwch mai po mwya' fo gennych, mwya' fydd rhaid i chwi roi cyfrif am danynt; i'ch sefydlu mewn Bodlonrwydd, Deallwch mai nad yn Amlder ei Gyfoeth y mae Hapusrwydd Dŷn, ond yn hyn, fef, bod Duw yn rhoi iddo Allu i fwynhau a feddo, bid ychydig, bid llawer.

Fel na byddo i *Fendithion Duw* eich denn i Ddiogi, cofiwch fod *Syrthni yn peri Trawm-gwsg*, hynny yw, mae'n eu gwneuthur yn ddi-deimlad.

o Berth'nafau'r Byd nefaf, ac yn y Byd hwn yn-peri iddynt fyned mewn *Gwisg garpiog*.

Ac yn ddiweddas, os gochelwch rhag i Orchwylion Bydol rwyfstro'ch Beunyddiol Wafanaeth i Dduw; hyn a'ch ceidw mewn cyfan Ymddiried arno ef am Fendithion y Byd hwn, a'r hwn fydd i ddyfod.

H. Bellach mi ddymunwn i chwi fynegi i mi, pa beth yw'r *Balchder y Bywyd*, yr hwn fydd raid i Grifftion ymwrthod ag ef?

A. Rhyw awyddus Chwant ydyw, i fod yn gyffelyb i'r Sawl fydd uwch na nyini; 'rhyn yw Gwreiddyn amryw Ddrygau ynom ein hunain ac eraill hefyd: Mae'r Anghymmedrol Chwant hwn yn ein denu i dreulio cymmaint ar Wagedd, fel nad allom gyfrannu, fel y dylem, i'r Tlawd: Mae'n hudo llawer i redeg mewn Dylêd, ac yn rhwyfstro llawer i dalu eu cyfiawn Ddyledion: Mae'n ein denu i ddi-brisio'r Tlawd a'r Cyffredin fel pe na baent o'r un Rhywogaeth a ni ein hunain. Mae'n peri i ni genfigennu, y naill wrth y llall, ac ymryffon pwy wychaf: Ac wrth hynny mae Pobl yn fwy ganddynt am gael Braint yn y Byd hwn, nag am ennill Cariad Duw a Dedwyddwch y Byd nefaf.

H. A oes un Rhyw arall o Falchder a ddy-leu Grifftion ymwrthod ag ef?

A. Oes: y mae mâtth ar Dÿb uchelfalch o honom ein hunain, 'rhon fydd dra naturiol i ni, ac etto yn dra-phechadurus: O blegid y
mae'r

mae'r Dyb hon yn llestair i ni weled eiⁿ
Gwendidau a'n Beiau'n hunain, fel nad allom
fyth fod yn wir oftyngedig : mae'n peri i ni
dybio ein bod yn haeddu mwy nag ym yn ei
dderbyn, ac felly yn ein taslu i Anfodlonrwydd :
mae'n peri i ni edrych ar Fendithion Duw,
megis y Pethau a haeddem, ac felly yn ein taslu
i Anniolchgarwch.

H. Gan fod y Pechod hwn, fef, Balchder y
Bywyd a'r Galon, mór naturiol i ni, pa beth
a'n hiachâ oddiwrtho ?

A. Nid oes dim Meddyginiaeth iddo, *ond*
Grâs Duw, a thryfori yn ein Calonnau Feddyl-
iau mwy pwysfawr.

Ystyriwch eich bod yn ddarostyngedig i
Drueni trag'wyddol : mai'ch Gorchwyl mawr
yn y Byd hwn, yw'ch parottoi'ch hunan i Far-
wolaeth ddedwydd a Dydd y Farn; ac yno odid
y bydd gennych nemmawr o bris pwy wychaf
na phwy uchaf.

Yno odid yr ymegniwch i fod yn wâg ac
ynfyd yn eich Trwfiad, nag yn falch a pheni-
gamp, ond yn hyttrach chwi ddilynwch Esampl
y Sawl a fo sobr o Feddwl; gan wybod mai
Yspryd llariaidd isel yw'r Addurnad oreu i'ch
gwneuthur yn gymmeradwy gan Dduw, 'rhyn
a ddyleu fod eich Gofal pennaf.

Ac yno, os cofiwch, *nad oes gennych ond a*
dderbyniafoch; dim ond fydd raid i chwi roi
cyfrif am dano; fe fydd i chwi fwy Achos i
ofni, nag i ymfalchïo o Ddim sy'n eich perchen.

Y W E D D I.

HOllalluog Dduw, yr bwn yn unig biau
 lywodraethu afreolus Ewyllysion a Ser-
 chiadau Dynion pechadurus, caniattâ i ni Râs i
 wrthsefyll Hudoliaethau y Byd, y Cnawd, a'r Cy-
 thraul, fel na byddo i ni byth eu dilyn, na chael
 ein tywys ganddynt. Bydded fyth yn argraphedig
 ar Galonnau dy Weision, mai Cystwr truenus a
 chwerw yw dymchwel oddiwrth yr Arglwydd; fel
 na byddo i ni byth ddadymchwel at y Pechodau yr
 edifarhasom o'u plegid. Gwna ni, O Arglwydd,
 bob Amser yn ystyriol o'n Gwendidau, fel y byddo i
 ni bob Amser dderchafu'n Golygon attat ti am
 Gymnorth; A Dyro i ni Râs, fel na byddo ini
 byth ddi'styru dy Gymnorth, na thrist-hau dy Ysryd
 Sanctaidd trwy'r bwn y'n Sancteiddiwyd. Cani-
 attâ hyn, O Dâd, er mwyn dy Anwyl Fâb Iesu
 Grist ein Harglwydd. Amen.

DOSPARTH. IV.

*Yngbhlch Gwilio, Marweiddio, a Hun-
an-ymrwadu.*

H. **P**O mwyaf y myfyriwyf ar fy Adduned ym-medydd, siccras gennyf y dylwn gredu a gwnauthur yr hyn a addawodd fy *Nhadau Bedydd a'm Mamau Bedydd wneuthur drosof fi.*

“Ac yr wyf yn mawr ddiolch i'n Tâd Ne-
fol, am iddo fy ngalw i gyfryw stâd Jach-
awdwriaeth, trwy Jesu Grist ein Jachawdwr.
“Ac mi a attolygaf i Dduw rodde i mi ei Râd,
“modd y gallwyf aros yn yr unrhyw holl Ddy-
ddiau fy Einioes.”

A. Fe fydd Duw yn siccr o roi i chi'r Grâs yr ydych yn gweddio am dano, os bydd-
wch ofalus i'ch *gwilio, i'ch marweiddio, a'ch gwadu 'ch hunan*, fel y mae'r Grefydd Gristia-
nogawl yn gofyn genych.

H. A ydyw Gwilio, yn Ddyledswydd Grist-
ianogawl?

A. F'ai gorchymmynnodd Crist ac a'i taer-
gymellodd ei Apostolion megis Dyledswydd
o'r anghenrheittiaf; ac Achos da pa ham.

Canys mae Pechod yn bur *dwyllochrus*, ac
felly mae'n Calonnau llygredig ninneu: mae'r
Cythraul yn *Dwyllwr* a ninneu yn byw mewn

Byd

Byd *twyllodrus* ; ac ni thyccia i ni wneud Escus gael o honom ein trechu, gan fod Gair Duw yn ein rhagrybuddio, ac yn gorchymyn i ni wilio, ac ymddiried yn ei Gymmorth a'i Ffafor ef.

H. Pa fodd y dyleu Gristion *wilio arno'i bun.*

A. Rhaid i chwi *wilio* ar eich Calon, o'r *bon y mae pob Drwg yn tarddu* ; fel pan ddél Meddyfiau a Deifyfiadau anghyfreithlawn iddi, y gwrthfaoch hwynt tra bo yn eich Gallu, cyn iddynt wreiddio yn rhŷ ddyfnion.

Ac fel pan roddo Ysryd Duw Ddeifyfiadau da yn eich Meddwl, y galloch eu derbyn yn Hawen a'u dilyn yn ewyllysgar.

Rhaid i chwi *wilio* ar eich Cydwybod, a'i chadw'n dyner ac yn effro, ac ymroi'n wastadol i ufuddhau iddi.

Rhaid i chwi *wilio* ar eich Synhwyrâu, ac ymroi na foddioch byth mo'noch eich hun ar Berygl eich Enaid.

Rhaid i chwi *wilio* ar eich Gweithredoedd, fel pan wneloch ar fai, y byddo i chwi edifariau, a gochelyd syrthio i'r unrhyw byth rhagllaw.

A gwyn ei fyd y Gwâs hwnnw, 'rhwn y caiff ei Arglwydd ef, pan ddelo yn gwneuthur felly. Mat. xxiv. 46.

H. I ba Ddiben y gorch'mynnwyd i ni ein marweiddio'n hunain ?

A. F'ai

A. F'ai gorchymynnwyd i ni fel y gallem o fefur ychydig ddarostwng a llâdd ein Lly, gredigaeth naturiol, ac fel y'n gwneid yn *Greaduriaid Newydd*, ac y'n cymmwysid i'r Nef.

H. Pa fodd y gwnawn hyn?

A. Trwy Gymmorth yr Ysryd Glân yr hwn a roddir i bob Dyn wrth ei fedyddio.

H. Pa Beth fydd i ni i'w wneud ar ein Rhan ein hunain tuag at y Gwaith mawr hwn.

A. Rhaid i chwi yn ewyllysgar dderbyn, ac yn fynych synnïo ar y *Gwirionedd hwn*; sef, nad ellwch fyth gyrhaedd y Nefoedd, hyd na chysnewidiet eich Natur, hynny yw, hyd oni bo'n hyfryd gennych wrando Gair Duw, a gwneuthur ei Ewyllys ef; yr hyn nid ellwch byth ei wneud, tra parhach mewn Pechod o'ch gwirfodd.

Ymrowch gan hynny yn ddisrifol i ddiwreiddio o'ch Natur, cyn gynted ag y galloch, bob drwg Arferion.

Cofiwch am bob Pechod ar a wnelo Ddyn, y ceiff drachefn glywed oddiwrtho, naill ai mewn chwerw Edifeirwch a Barnedigaethau yn y Byd hwn, neu mewn Trueni didersyn yn y nefaf.

Ystyriwch ynteu eich Gwendidau mwya' pennodol; Ymwrolwch yn eu herbyn; ac os digwydd i chwi ail lithro, prysurwch i ail gyfodi, gyda Digllonedd a blegid eich Diosalwch; Addunedwch o newydd Ufudd-dod gwell rhagllaw; taer erfyniwch am Gymmorth Duw yn ddibaid,

ddibaid, ar fôd i'r hwn, a orch'mynnodd i chwi ochel pechu, roddi i chwi hefyd Allu i gyflawni ei Ewyllys ef.

A bydded diogel gennych, pan welo ef eich bod yn ddifrifol yn trist-hau o herwydd eich Tramgwyddiadau, ac yn ymdrech ym erbyn eich Llygredigaethau, y bydd iddo drugarhau wrthych, maddeu i chwi, ac adgyweirio ynoch yr hyn sydd ar Fai, a gwobrwyo'ch Ymgais a Theyrnas Nefoedd : *Canys os ydych yn marweiddio Gweithredoedd y Corph trwy'r Ysfryd, byw fyddwch.* Rhuf. viii. 13.

H. A ydyw *Hunan-ymwâd* yn Ddyledswydd Grifft'nogawl?

A. Gwrandewch Eiriau Crist ei hun ; *os ewyllyisia neb ddysod ar fy ôl i, ymwaded ag ef ei hun ;* Luc. ix. 23. hynny yw, ni ddylech hoffi Dim cymmaint ar nas ymadawech ag ef er mwyn Crist.

H. A all Dim fod môr anwyl gennym, ag nad ymadawem ag ef er mwyn Crist?

A. Pan brofoch eich hunan, cewch weled, y bydd raid i chwi *gedu* amryw Bethau, nad yw hawdd gan Refwm llygredig gyttuno a hwynt ; ac ymo, rhaid i chwi ymwadu, naill ai a'ch Barn eich hunan, neu a Gair Duw. Cewch weled, y gorfydd i chwi ymadel ag amryw Bleierau y mae'ch Calon yn ymlynu yn fawr wrthynt ; a gwneud llawer o Bethau, yn erbyn Tueddiad eich Natur.

H. Pa

H. Pa Beth fy'n ein gwneud mor anewyllyf-
gar i ymddarostwng i Air Duw a'i Ewyllys ef?

A. *Balbder* a gormod *Serch arnom* ein hu-
nain y rhai fy'n ein tueddu i dybio'n bod yn
Ddoethion, ac yn abl i'n llywodraethu'n hu-
nain.

Ac felly pa beth bynnag a ddymunom y
gallwn yn gyfreithlawn wneud ein goreu er ei
gaffael.

A bod pob peth a'n boddia yn dda er ein
Llës.

Ac y dylem ochelyd pob peth a'n gwneilo yn
anefmwyth.

Eithr, mae Gair Duw yn dywedyd yn union
yn y gwrthwyneb: Mae'r *Tlodion o Ysryd*, y
Galarus, a'r *Addfwyn ydyw'r unig Wynfydedigion*.
Mat. v. Mai'r Sawl mae Duw yn eu ceryddu,
y mae ef yn eu caru fwyaf: *Ac hebddo ef nad*
allwn wneuthur Dim.

Nad yw cael Deifyfiadau ein Calonnau, ond
Cospedigaeth o'r fwyaf.

Mai *Digonedd Bara*, ac *Amllder o Seguryd* a
barasant Bechod a Chospedigaeth Sodom. *Esec.*
xvi. 49.

A darfod i'r Goreu o Weision Duw weled
môr anghenrhaid oedd *cadw'r Corph tanodd.*

H. I ba Beth ynteu mae'r Ddyledfwydd o
Hunan-ymwadiad yn fy rhwymo?

A. Mae'n eich rhwymo i *gyfaddef* nad oes
gennych na Doethineb na Gallu i fordwyo
trwy'r. Byd Peryglus hwn.

I gredw,

I gredu, os Duw a'ch geilw i Adfyd, er anhawfed ei ddioddef, mai hynny fydd oreu i chwi tuag at barottol 'ch Enaid i Brofedigaeth. Eccclus. ii. 1.

Trwy ddiddysnu'ch Meddyliau oddiwrth Bleferau cnawdol, fel y galloch ymwrando yn well a Llais yr Yspryd.

Trwy naccau yn gall eich Deisfyfiadau diniweid, fel y byddo haws i chwi eu naccau hwynt pan fyddont niweidol.

Trwy Gymmedroldeb, Ympryd, a gwneuthur y Bywyd nefaf yn fwy dymunol, o blegid Caledi'r presennol.

Gan gofio, fod y Sawl ni bydd ganddo Attal ar ei Yspryd ei hun, megis Dinas Ddrylliog beb Gaer. Dih. xxv. 28.

H. Ond beth os nid allaf fy ymwadu fy hun, er darfod o honof ymroi i wneuthur felly?

A. Hynny a ddigwydd, naill ai o blegid na byddech yn arfer a'ch gwadu'ch hun; neu o herwydd nad ydych yn credu Gair Duw o'ch Calon.

Hawdd gan Bobl ommedd iddynt eu hunain Seguryd a Phleferau er mwyn Elw, o blegid eu bod wedi gosod eu Calonau arno; rhoddwch chwithheu eich Serch ar y Nefoedd, ac chwiellwch wneuthur yr un Ffunud.

Mae Ofn Cospedigaeth Cyfraith Ddynol yn cadw Rhai rhag dilyn eu Trachwantau eu hunain: ac ai-nid all Cospedigaethau Tragwyddol eich dychrynnu chwithheu i'ch ymwadu 'ch hunan?

Fe

Fe feidr eich Hôff-Ddynion gael gennych eich gwadu eich hun er Budd Daearol; ac ai nid eill Duw yr unig Gyfaill goreu, gael ei wrando, pan fo'n gofyn hynny, er ein Llës tragywyddol?

H. A ydwyf yn rhwymedig i gadw Ymprydiau'r Eglwys?

A. Ydych, yn siccr; onid ê i ba Berwyl yr ordeiniwyd hwynt?

H. Pa fodd y dylid cadw y fath Ddyddiau?

A. Trwy ymgadw oddiwrth Fwŷd a Diod, os bydd eich Jechyd yn caniattau; neu o'r lleiaf, trwy'r fath sobraidd Ymborth ag a wnelo amlygu'ch Ufudd-dod i Gyfreithiau, yn gyftal a'ch dial ar eich Cyrph, am eu bod yn Achos o gymmaint o Bechod a Llafur i chwi.

H. A ydyw cadw'r fath Ddyddiau yn gymmeradwy gan Dduw?

A. Nag ydyw ddim pellach nag y maent yn Foddion i'ch gwneuthur yn well, yn fwy gostyngedig a defosionol, yn fwy gofalus ac ufudd.

Ac am hynny ni ddylech byth ymfalchïo o honoch eich hun, na dibrisio eraill, o herwydd hyn.

Ond, a chwi'n gwybod bod arnoch gymmaint eisiau y cyfryw Gymmorth, o blegid eich Gwendid, bydded i hyn yn hyttrach eich gostyngeddio.

Ac yn bennaf dim, na esceulufwch weddio
ar

ar Dduw, canys heb ei Fendithion ef ni fydd y cwbl a wneloch ond anfuddiol.

Y W E D D I.

O Dduw yr hwn a wyddost ein bod wedi ein gosod mewn cymmaint a Chynnifer Beryglon, Dyro i ni Galonnau gwiliadwrus, a Chydwybodaau teimladwy, fel na byddo i ni byth gydsynio a Phechod o'n gwirfodd, neu fel y bo i ni yn fuan edifarhau o'i blegid. Dyro i ni Ewyllys a Gallu i farwolaetbu ein holl Ddrygioni a'n Gwyniau llygr-edig. a Grâs i arfer y cyfryw Ddirwest, fel, y byddo i ni gan ostwng y Cnawd i'r Ysryd, byth ufuddhau i'th Dduwiol annog mewn Jawnder a gwir Sansteiddrwydd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

D O S P A R T H. V.

Am Gredo'r Apostolion.

H. “ **A** Drodd i mi Fannau dy Ffydd?
 A. “ Credaf yn Nuw Tâd
 “ Holgyfoethawg, Creawdwr Nef a Daear.”
 H. Gan nad allaf lai na chredu hyn, pa'm
 y gelwir arnaf i'w hadrodd?
 A. Fel y byddo i chi ddyfsgu byw yn
 gyfattebol

gyfattebol i'r hyn, yr ydych mór fynych yn addef eich bod yn ei gredu.

H. Pa beth a ofynnir gennyf tuag at fyw felly?

A. Bod i chwi ystyried y Peth yr ydych yn ei gredu: a'i gadw ef yn oestad yn eich Meddwl; fel, pan y'ch temtier i Bechod, y galloch ystyried, a dywedyd, *pa fodd y gallaf, a minneu yn credu yn Nuw wneuthur y cyfryw Ddrygau a phechu yn ei erbyn ef?*

H. Pa Beth ydyw *credu yn Nuw?*

A. Credu yn Nuw, ydyw credu pob peth a eglurodd ef i ni yn ei gylch ei hun, a'n Dyledswydd ninneu tuag atto ef; yr hyn i gyd fydd gynnwysedig yn yr 'Scrythyr Lân, *wedi ei 'Scrifennu trwy Ysprydoliaeth Duw, 'rhwn ni thwylla, ac ni ellir ei dwyllo.*

Ac, er mwyn y Sawl nad allant gofio llawer o Bethau, mae'r Gwirioneddau angenrheittiaf hyn wedi eu crynhoi ynghyd yn y *Credo*; 'rhwn fydd raid i chwi yn ôl eich Dealltwriaeth a'r Moddion a deilyngodd Duw i chwi, wneud eich goreu er ei ddirnad: gan gofio yn oestadol mai heb wybod a chredu hyn, *amhosibl yw i chwi orchfygu'ch Draig-Chwantau, arwain Bucebedd Dduwiol, a rhynghu bodd Duw.*

H. Pa fodd mae'r *Credo* yn fy nghynnorthwy-
i wneuthur hyn?

A. Trwy ddwyn ar Gôf i chwi,

1. Briodol aethau a Pherffeithrwydd Duw.
2. Hae ddedigaethau a Dioddefaint Jesu Grist.

D

3. Gall-

3. Galluog Gynnorthwy'r Ysryd Glân.

4. Y mawr Ragorfraint o fod yn Aelod o Eglwys Grift.

5. Ac yn ddiweddas, Trwy ofod ger eich Bron Fywyd ac Angeu tragywyddol.

H. Pa fath yw'r Priodoliaethau a'r Perffethrwydd sydd raid i ni gredu eu bod yn Nuw, *fel y byddo ini fyw Buchedd Dda?*

A. Rhaid i ni gredu mai efe yw *Awdur ein Bywyd*, a phob Daioni a'r a wnelom, neu a allom byth ei fwynhau.

Ei fod ef yn *gwbl Sanctaidd*, ac yn disgwyl i'w holl Weision fod yn Sanctaidd.

Ei fod ef yn *ein gweled* pa le bynnag y byddom, neu pa beth bynnag a wnelom; ac felly, os gweddiwn arno ef, yr ydym yn siccr o gael ein gwrandio; os pechwn, yr ydym yn siccr o gael ein cospi.

Canys mae ei *Allu ef yn anfeidrol*, i wobrwyo'r Ffyddloniaid, ac i gospi'r Anusudd.

Ei fod ef yn *gyfiawn* yn ei holl Weithredoedd; ac nad yw'n gorchymmyn dim, ond y Peth sydd er Llës i'w Greaduriaid; nac un Amser yn eu cospi, ond pan fyddont yn haeddu ei Ddigofaint.

Ei fod ef yn *Hwysfrydig*, ac yn barod i dderbyn y Sawl a fo demladwy o'u Truemi.

Rhaid i chwi gredu hefyd ei fod ef yn *Dduw ffyddlaw*; ac y bydd ei Addewidion a'i Fygythion ef yn siccr o ddyfod i Ben.

O blegid ei fod ef yn rheoli pob Peth yn y Nêf a'r Ddaear, ac nid oes Dim, at a cwylysfio ef ei wneuthur yn rhŷ anhawdd iddo.

H. Pa ham y gelwir Duw yn Dād?

A. O blegid mae efe yw Gwneuthurwr a Chynhaliwr yr holl Greaduriaid, y rhai y mae'n gwarchawd arnynt yn wastadol a Thadol Gariad.

Mae ef yn Dād i Ddŷn, o herwydd ei fod wedi ei greu ef ar ei Ddelw ei hun.

O herwydd ei fod ef yn dysgu i Ddŷn Wybodaeth; yn ei argyweddi ef pan wnelo ar Fai, ac yn ei wobrwyo, pan wnelo'r hyn sydd Dda.

Mae ef fel hyn yn Dād i holl Ddŷnol-Ryw: ond yn Dād mewn Modd mwy arbennig i'w Blant yn-Ghrift.

O blegid ei fod ef yn eu derbyn hwynt i'w Deulu ei hun, yr Eglwys; yn eu hachhawiaethu trwy ei Weinidogion ei hun; yn eu harwain a'i Yspryd Glân; yn eu gwneuthur yn Greaduriaid newydd; fel y gall ef eu caru hwynt, a'u gwneuthur yn Etifeddion Teyrnas Nefoedd.

H. Pa Beth fydd i mi i ddeall wrth Ragluniaeth Duw?

A. Rhaid i chwi ddeall ei Ddoethineb a'i Allu ef trwy ba rai y mae ef yn gwybod ac yn rheoli pob Peth yn y Byd, ac felly yn gofalu tros yr holl Greadigaeth, cyn belled ac nad all y Creadur gwaelaf syrthio trwy Falais na Damwain heb i Dduw gamiattau hynny.

H. Pa'm ynteu mae Dynol Ryw môr ddarostyngedig i Ddamweiniau a Thramgwyddiaidau?

A. Maent yn digwydd yn fynych er Cospedigaeth iddynt, ac i'w tywys i Edifeirwch; ond yn bennaf dim i ddiddysnu ein Calonnau oddiwrth ormod Awydd i'r Bywyd hwn, fel y byddo i ni feddwl am, ymhyfrydu yn, a pharrottoi erbyn Byd gwell.

H. A ydyw Duw yn trefnu y Tymmorau? ai nid ydyw Hâf a Gauaf, y Gwanwyn a'r Cynbauaf y naill yn dyfod yn lle'r llall yn eu Hamserau pennodol.

A. Ydynt: ond etto er adgoffau Pobl, mai ar Dduw yn unig y dylent ymddiried, ac nid ar y Tymmorau, am eu Bara Beunyddiol; mae ef ymbell Waith yn gweled yn dda, i'r Hâf ddyfod heb ei Wres cyffredin, a'r Cynhauaf heb ei Ffrwythlondeb.

H. Pa fodd mae 'n Hoedl yn sefyll wrth Ewyllys Duw, gan fod yn rhaid i bawb farw?

A. Duw sy'n trefnu, yn ddiammeu, i Ddyn fyw hyn neu hyn o Flynyddoedd; ond Rhagluniaeth Duw, yr hwn sy'n trefnu pob Damweiniau, Clefydon, a Moddion eraill i lâdd neu arbed, sy'n trefnu hefyd i Ddynion fyw cyhyd ag y maent.

H. Ai nid oes gan Ddynion Drygionus ac Ysprydion aflan gryn Allu i'n drygu?

A. Gwir yw, a diammeu fod Duw wedi caniattau y Gallu hwn iddynt i gospi'r Drygionus.

nus, ac i brofi Ffyddlondeb y Cyfiawn; ond mae'r 'Scrythyr yn ein siccrhau, nad all na Dyn na Diafol wneuthur Niweid i ni, heb Gennad Duw; a hyn yw'r Achos fod cyn lleied o Aflwydd yn y Byd, ac nad yw pob Peth ym-mhob man yn myned Bendramwnwgl.

H. Pa cyn belled y mae'n Llafur yn sefyll wrth Ragluniaeth Duw?

A. Duw sy'n cynhyrfu ein Calonau i wneuthur pa beth bynnag sydd fuddiol neu gan-moladwy; efe sy'n llwyddo ein Llafur, ac yn rhoi i ni Allu i fwynhau ei Ffrwyth ef; Duw hefyd sy'n gwneuthur ein Gobaith a'n Llafur yn ofer, pan welo ef, yn ei Dduwiol Ddoethineb, fod hynny yn oreu.

H. Pa Beth yw Dyledswydd un a fo'n *credde fel byn yn Nuw?*

A. Ei Dyledswydd yw, llenwi ei Galon a Meddyliau addas ynghylch y Duw mawr go-goneddus, Creawdwr Nêf a Daear; ymostwng o'i flaen ef, ar Law pa un mae pob peth yn sefyll, ac ymha un yr ydym ni oll yn byw, yn sym-mud, ac yn bôd.

Byw tan Arfwyd y fath anfeidrol Fawrhydi; gochelyd ennyn ei Ddigofaint, trwy barhau'n 'llyfnig, megys *pe baem yn drech nag ef, mewn Pechod gwirfodd; Canys, Gwae'r hwn sy'n ymdre-chu a'i Greawdwr.*

Ei Dyledswydd yw, na rwgnacho yn erbyn ei Ragluniaeth ef, pa beth bynnag a ddigwydd-o; canys ei anfeidrol Ddoethineb ef sy'n lly-

wodraethu'r Byd, ac yn gwneud pob peth at y goreu, er nad yw'n rhoi cyfrif o'i Ffyrdd i ni.

Ei Ddyledswydd yw, *derchafu ei Olygon at Dduw yn ei holl Anghenrheidiau*, ac erfyn ei Fendithion ar ei holl Weithredoedd; gan gosio na ddyleu gymmeryd Dim mewn llaw, ond a fyddo addas iddo weddio am Râd arno. *Canys nid oes Doethineb, na Deall, na Cbyngor yn erbyn yr Arglwydd. Dih. xxi. 30.*

Ei Ddyledswydd yw, *gasad Duw bob Amser o'i flaen*, yr hyn ai gwna yn ofalus pa fodd y rhodia, yn wiliadwrus tros ei Galon, ac yn gyfiawn yn ei Negefeiau; *O blegid fod Llygaid Duw yn agored ar holl Ffyrdd Meibion Dynion, i roi i bob un yn ôl ei Ffyrdd, ac yn ôl Ffrwyth ei Weithredoedd. Jer. xxxii. 19.*

H. Pa Ddefnydd a wneir o gredu *fod Duw yn Dâd i ni?*

A. Os credwch hyn oddifrif, chwi a gymmerwch Air eich Tâd am y Peth a addawo i chwi, ac a fyddwch fodlon i Beth bynnag a drefno ef; *Chwi a roddwch eich holl Hyder arno, O blegid eifod ef yn gofalu trostoch.*

Ni cham-arferwch byth ei Ddaioni a'i Hirymaros ef; canys er ei fod ef yn Dâd trugarog, etto os anhydyn ac anufudd fydd ei Blant, *mae ef yn Dduw dychrynadwy mewn Barn.*

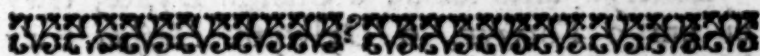
Yn eich holl Orthrymderau, fe fydd gennych y Cyflur hwn, *fod yn dda i Ddŷn fod mewn Cystudd*, os bydd ei Dâd Grasusol yn gweled hynny yn oreu.

Yn

Yn ddiweddas, os Duw yw 'eh Tâd, mae 'ch Etifeddiaeth yn y Nefoedd; a chwi a ddylech yn aml feddwl am dano, fel, lle y byddo eich Trysor, yno y byddo eich Calon hefyd.

Y W E D D I.

TEikwng wyt ti, O Arglwydd, i dderbyn Gogoniant, Anrhydedd, a Gallu; canys ti a greaist bob Peth, ac er dy Fwyniant ti y crëwyd hwynt. Yr Hollalluog Dduw a gamattas i Wybodaeth a Chrediniaeth o hyn greu ynom minneu gyfattedol Ofn rhag troseddu yn ei erbyn ef, a difrisol Ymgais i'w foddhau ef, a'r cyfryw Gariad ag a fyddo addas i'th ufudd Blant a'th Weision di. A chanattâ fod i ni, y rhai ydym yn awr yn dy adnabod ti trwy Ffydd, fwynhau ar ôl y Bywyd hwn ogoneddus Fendithion dy Deyrnas, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

D O S P A R T H. VI.

“ **A**C yn Jesu Grist ei un Mâb ef, ein
 “ Harglwydd ni. yr hwn a gaed trwy yr
 “ Yspryd Glân, a aned o Fair Forwyn, a ddi-
 “ oddefodd dan *Bontius Pilatus*, a groeshoeliwyd,
 “ a fu farw ac a gladdwyd; Addisgynnodd i
 “ Uffern; y trydydd Dydd y cyfododd o feirw;
 “ A esgynnodd i'r Nefoedd, ac y mae yn eistedd
 “ ar Ddeheulaw Dduw Tâd Holl-gyfoethog;
 “ Oddi yno y daw i farnu Byw a Meirw.

Holiad. Pa beth ydych yn ei ddyfsgu yn ben-naf yn y Rhan hon o'r *Credo*?

Atteb. Yr ydwyf yn dyfsgu mai *Mâb Duw yw Jefu Grist*, ac mai *efe yw'n Harghwydd ni*.

H. Pa fodd yr ymddengys mai *Mâb Duw yw'r Jefu*?

A. Fe amlygir hynny i ni yn yr Hanes o Fywyd, Marwolaeth, ac Adgyfodiad Crist oddi-wrth y Meirw; yr hon a 'scrifennwyd yn ehelaeth yn yr 'Scrythyrau Sanctaidd ac a gyn-hwyfyr yn gryno yn y Prif-annau hyn.

H. Pa Rai yw'r Pethau pennaf yn yr Hanes o Fywyd Crist, ag ydynt berth'nafol i ficcrhau ein Ffydd ynddo ef?

A. *Fod yr holl Brophwydi, y rhai oedd o Dde-chreuad y Byd, wedi llefaru am dano ef*. Ei fod ef, pan oedd y Byd wedi ei orescyn gan Bechod, a chan amlaf yn anwybodus o'r gwir Dduw, wedi cymmeryd arno Enaid a Chorph Dynol, trwy ei eni o Forwyn, o Dylwyth *Dafydd* trwy Nerth yr Ysryd Glân.

Wedi iddo fel hyn gymmeryd ein Natur ni arno, Llêf o'r Nêf a fynegodd ac a ddywedodd, hwn yw fy *Anwyl Fâb*, ac a orchymmynnodd i ni wrando arno ef, ac ufuddhau iddo, *fel yr oedd yn Grist*; hynny yw, yn Berson a ordeiniwyd gan Dduw i amlygu ei Ewyllys ef i Ddynol Ryw. Wedi cael yr Awdurdod hon o'r Nefoedd, fe a gyhoeddodd ei Efengyl, yn cyn-pwys ynddi y Gennadwri dra-chysurus o Ja-chawdwriaeth, a'r Moddion i'w chaffael. Ac

er,

er cadarnhau Gwirionedd ei Athrawiaeth, fe a
wnaeth aneirif Ryfeddodau a Gwyrthiau, fe a
ddilynodd y Fuchedd Sancteiddiaf, ac a fu farw
o'r Farwolaeth chwerwaf.

Canys Pobl yr *Juddewon*, at ba rai y danfonwyd
ef gyda'r Gennadwri hon, gan nad oeddynt
ewyllysgar a thueddol, o blegid eu mawr An-
nuwioledeb, i dderbyn y fath Reolau Sanctaidd,
ag oedd efe yn eu siccrhau eu bod yn angen-
rheidol i Jachawdwriaeth; hwy gan hynny a'i
herlidiasant yn y Moddion llidioccaf, ac o'r
diwedd, wedi ei ddirmygu ef yn dra gwatwo-
rus, a gymhellasant *Bontius Pilatus*, yn erbyn
ei Gydwybod, i'w fwrw ef i'w groeshoelio.

Pan oeddynt siccr ei fod ef wedi marw, hwy
a gymmerasant Ofal arbennig o'i *Gladdedig* aeth;
canys hwy a orchymmynasant i Fyddin o Fi-
lwyr wilied ei Gorph ef, rhag y fyddeu i'w
Ddisgyblion eiledratta ef, a dywedyd ei fod ef
wedi adgyfodi.

Yn y cyfamfer, ei Enaid ef a aeth i'r Lle y
mae Eneidiau Dynion yn myned ar ôl iddynt
ymadael a'u Cyrph; fel y galleu gymmeryd arno
amryw Gyflyrau Natur Ddynol.

Ond ar y trydydd Dydd ar ôl ei Farwolaeth
(yr hwn a elwir byth gwedi *Dydd yr Arglwydd*)
fa'i cyfodwyd o feirw trwy Allu Duw, ac fe
arhosodd ar y Ddaear ddeugain Nhiwrnod, yn
athrawiaethu ei Ddisgyblion yn y Pethau berthyn-
ant i'w Deynas, neu r Eglwys, a oedd ar fyrder
i'w sefydlu.

H. Pa Fodd y mae hyn yn dangos ei fod ef yn *Fâb Duw*?

A. F'a'i heglurwyd fel hyn, sef *trwy ei Adgyfodiad ef oddiwrth y Meirw, ei fod ef yn Fâb Duw*, medd St. Paul Rhuf. i. 4.

Canys ni chyfodaseu Duw mo honaw oddiwrth y Meirw, oni buaseu fodlon ganddo yr hyn oll a ddywedaseu am dano ei hun, yr hyn oll a wnaethau yn Enw ei Dâd, a'r hyn oll a ddioddefodd tros Ddynol Ryw.

H. Pa'm y cymmerod Crist ein Natur ni arno?

A. Fel y byddeu iddo ef yn yr unrhyw Natur wneud Jawn i Gyfiawnder Duw, 'rhwn oedd yn llwyr ddigllawn wrth Ddynol Ryw, am wrthryfela o honynt i'w erbyn a'u bod yn Ddrygionus echryslawn; ac o herwydd hyn y galwyd ef *Jesu*, hynny yw, *Jachawdwr*, O blegid ei fod ef yn *Jachau ei Bobl oddiwrth eu Pechodau*. Matthew i. 21.

H. Pa'm y dioddefodd *Jesu Grist*, y fath greulon Arteithiau?

A. Fe ddioddefodd er ein mwyn *Ni*, a throfom *Ni*, a'r hyn, o blegyd ein pechodau, a haeddafem ni ein hunain ei ddioddef.

Achan ei fod yn *Fâb Duw*, ac wedi ei eni o Wraig, *fe wnaeth trwy ei Offrymmiad ei hun gyflawn, berffaith, a digonol Aberth*, ac *Jawn tros Bechodau'r holl Fyd*.

H. A allwn ni fod yn siccr o hyn, fod yr hyn a wnaeth ac a ddioddefodd Crist trosom ni, wedi llawn fodloni Duw?

A.

A. Gallwn fod yn wir ddiogel : o herwydd
i Dduw, nid yn unig ei gyfodi ef oddiwrth y
Meirw, ond ei dderbyn ef i'w Ogoinant, *gan*
ei ofod ar ei Ddeheulau ; hynny yw, fe roddodd
iddo bob Awdurdod yn y Nefoedd, ac ar y
Ddaear.

H. Pa fodd yr ymddengys ddarfod i Dduw
wneuthur hyn ?

A. O herwydd i Grist gyflawni ei Addewid-
ion, a'i Brophwydoliaethau, *yr hyn nad allu*
ond Duw yn unig ei wneuthur. Fe anfonodd yn
ddiattreg ei Ysryd Glân trwy ba un y rhoddes
Allu i'w Ddisgyblion i wneuthur y Gwyrthiau
mwyaf ; ac (er nad oeddynt ond cynnifer o
Ddynion gwael, diddysg) i droi'r Byd oddi-
wrth Ddelw-Addoliaeth at Grist'nogaeth. *Fel y*
rhagddywedodd. (Luc. xxi. 6.) fe a ddinistriodd,
yn yr Oes honno, Drêfa Chenedl yr Juddewon,
o blegid eu Hannuwioldeb : ac fe a amddiffyn-
nodd ei Eglwys, *yn ôl ei gywiraf Addewid*, fel nad
allodd Drwg-Ddyfais Dynion na Chythreuliaid
ei gorchfygu, rhyn fydd Arwydd ficcr fod Gall-
u Duw yn ddiammeu ganddo ef.

H. Gan ynteu ddarfod i Jesu Grist ein
heddychu ni â Duw, yr ym ni yn ddiogel oddi-
wrth ei Ddigofaint ef.

A. Ein Bai ni ydyw os nad ym ddiogel :
canys fe a'n hadgymmododd ni a Duw : fe rodd-
odd Esampl i ni, *pa fodd y dylem rodio a bodloni*
Duw. Fe addawodd ein cynnorthwyo trwy ei
Ysryd i wneuthur ei ewylllys ef ; ac os digwydd i
ni

ni droseddu, fel yr ŷm yn rhŷ fynŷch yn gwneuthur, fe a eiriola gyd-â Duw am Râs a Maddeuant, i'r Sawl a barhânt mewn Haeddiant o hono.

H. Pa beth os dibrifia Dynion y Moddion hyn o Jachawdwriaeth?

A. Nid oes i'r cyfryw, ond rhyw Ddisgwyl ofnadwy am Farnedigaeth. O blegid fe ddaw'r Jesu hwn eilwaith o'r Nefoedd i farnu Byw a Meirw.

H. Pa beth yw llawn Ystyr y Geiriau hyn?

A. Eu Hystyr hwynt ydyw, fod Duw wedi gosod Diwrnod, yn yr hwn y barna efe y Byd mewn Cyfiawnder trwy Jesu Grist; yn yr hwn y bydd raid i ni oll ymddangos o flaen ei Frawdle ef, a derbyn ein cyfiawn Farn, yn ôl yr hyn a wnaethom, pa un bynnag ai Da ai Drwg. Yno yr agorir Dirgeloedd pob Calon, ac y dygir i'r Goleu guddiedicaf Weithredoedd y Tywyllwch; Yno y llwyr ddeffroir Cydwybodau Dynion, ac y gorfydd iddynt weled ac addef eu Camweddau, a Chyfiawnder y Farn a ddatguddier y pryd hynny yn erbyn y Sawl oll a fuant feirw yn eu Pechodau, yn anedifeiriol; y rhai a deflir i Dân Uffern, lle bydd Wylsfain a Rhingcian Dannedd.

Yn y cyfamfer y rhai a rybuddiwyd i ffoi oddiwrth y Llid i ddyfod, ac a ddygasant Ffrwythau addas i Edifeirwch, a gânt eu barnu yn deilwng o Ddedwyddwch tragywyddol.

H. Pa'm y gelwir yr Jesu ein Harghwydd Ni?

A.

A. O herwydd ei fod ef wedi 'n gwaredu ni oddiwrth Awdurdod a Chaethiwed Satan. Ein bod yn byw tan ei *Nodded ef*. Er ei fwyn ef yr ym yn mwynhau pa Fendithion bynnag fydd gennym. A chanddo ef mae ei Ffyddlawn Weision yn disgwyl eu Gwobr. Ac yn ddilynol, pan erfyniom Fendithion gan Dduw, yr ydym yn diweddu ein Gweddiau fel hyn, *trwy Jesu Grist ein Harglwydd*: gan addef nad ydym deilwng i ofyn na derbyn y Bendithion lleiaf, ond ynddo ef a thrwyddo ef.

H. Pa Ffrwythau a ddwg y cyfryw Ffydd yn-Ghrif?

A. Mae pob cyfran o honi yn llawn o Gysur ac Athrawiaeth.

Yr ydych yn credu yn Jesu: Felly ynteu yr ydych yn rhoi 'ch Hyder ar un a *ddichon eich gwaredu*: F'all faddeu eich Pechodau: F'all roi Rhâd, Grym, a Pharhâd, ac wedi'r cwbl, Bywyd tragywyddol; canys *Mâb Duw yw efe*.

Yr ydych yn credu mai efe yw'r Crist: sef, un wedi ei ddanfon gan Dduw. Yno yr ydych yn ficer, fod ei Athrawiaeth ef yn gywir, ac y dylech ufuddhau iddi, a chymmeryd eich llywodraethu gan ei Gyfreithiau ef.

Yr ydych yn addef mai efe yw'ch Arglwydd, ac mai gwir Ffaint yw ei Wasanaeth ef.

Felly os Tlawd ydych, mae gennych gystal Hawl i Ewyllys Da eich Harglwydd, a chan y Cyfoethoccaf ar Wyneb y Ddaear; os Cyfoethog ydych *efe yw'ch Arglwydd*, a chwitheu;

mor

ffôr rhwymedig i'w anrhydeddu ef, ag ydyw'r
Tlottaſ.

Felly gan mai Cyd-Weision ydym hi oll, ni
ddylem mo'r arglwyddiaethu y naill ar y llall.

Pangosiach ei fod ef wedi ei eni o Wrâig; mae'n
ddiammeu gennych ei fod ef wedi cymmeryd
ein Natur ni arno; ynghyd a'i holl Wendidau;
Trueni; a Phrofedigaethau; ac felly fe fydd
barod i gynnal, i doſturio wrth, ac i faddeu i
bawb a ddél at Dduw trwyddo ef.

*Yr ydych yma yn caſſa fod Jefeſt Grift wedi
dioddef troſoch.* Yr ydych yn gweled ynteumot
ffiaidd o Beth yw Pechod, gan na was'naethau
hai Aberth i'w ddileu; a pha beth fydd, i'r sawl
a dynnant Ddigofaint Duw am eu Pennau, i'w
ddisgwyl heb brydlawn Edifeirwch.

Yn y cyſamfer, yr ydych yn ficer nad yw 'ch
Pechodau cymmaint, ag nad yw'r jaw'n a dalodd
ef trostynt yn ddigonol, os edifarhewch am
eich Pechodau; ac ymegniwch i arwain Bechedd
newydd.

Yr awrlon hefyd chwi ellwch yn hyf roi 'ch
Goglud ar Gariad Duw: *Canys yr hwn nid ar-
bedodd ei Briod Fâb, ond a'i traddododd ef troſom
ni oll; pa Wedd gyd-ag ef na ddryr efe ini bob peth
a fyddo da ar ein Lles?* Rhuf. viii. 32.

Gan ynteu mai yn-Ghrift yn unig y mae
Gobaith gan Bechaduriaid; ni ddylech anghoſo
Cariad eich Jachawdwr fel hyn yn marw tro-
ſoch; nag 'chwaith eſceuluſo cyfrannu o'r Sa-
crament hwnnw ym mha un y coffeir ei Far-
wolaeth

wolaeth a'i Drugareddau ef mewn Moddion arbennig.

Yno y dysgwch, ac y derbyniwch Nerth hefyd, i ddwyn eich Croes, tan ba Orthrymderau bynnag y gwelo Duw yn dda eich darostwng; yno dysgwch hefyd eich darostwng iw Ewyllys a'i Ddoethineb ef, gyd-â phob Gostyng-eiddrwydd, fel y gwnaeth eich jachawdwr: *O blegid nid yw'r Gwâs yn fwy nai Arglwydd, na rhŷdd oddiwrth Ddioddefiadau.* Joan. xv. 20.

Yr ydych yn credu ei farw, ei gladdu, a'i gysodi ef y trydydd Dydd oddiwrth y Meirw.

Yno yr ydych yn siccr y gall Duw gysodi y Meirw; yn ddilynol yr ydym yn gobeithio y bydd i ni, a'n Cyfeillion hefyd, fyw eilwaith: *Canys y rhai a hunasant yn yr Iesu a ddwg Duw gyd ag ef.* 1 Theff. 4. 14.

Os darfu i Dduw gysodi Crist oddiwrth y Meirw, yna yr ydym yn ddiogel fod ei Athrawiaeth yn gywir; y bydd i'r hyn a addawodd ef gael ei gyflawni; ac y daw ei Fygythion i Ben: pe amgen, ni chodafeu Duw mo'no ef o Farwolaeth i Fywyd; o blegid yno ni wnaetheu Duw onid twyllo ei Greaduriaid.

Mae ef yn y Nefoedd, ar Ddebenlaw Duw. Dyma'n Cyflur: yr ydym yn gwybod mai Pechaduriaid ydym; ond yr ym yn gwybod fod ein Prynniawdwr a'n Cyfryngwr yn y Radd uchaf o Allu a Ffafr gyda'i Dâd yn y Nefoedd.

Mae ef wedi sicrhau Maddeuant i ni ar ein Hedi-

Hedifeirwch ; f'a'n cynnorthwya ac a'n gwareda oddiwrth Allu'r Cythraul, a Llygredigaeth ein Calonnau ; ac a barottoa ini Drigfan o Ddedwyddwch ar ôl ein Marwolaeth, ond bydded i'n Calonnau fod yn sefydlog lle mae'n Trysor, sef, yn y Nefoedd.

Yr ydych yn credu y daw Jezu Grist eilwaith i farnu y Byd mewn Cyfiawnder.

Ac a allwch chwi feddwl am Farn a Llid i ddyfod, heb arswydo dilyn eich Trachwantau ?

Os amlygir y Prŷd hynny Ddirgelion pob Calon, onid ofnwch groesawu y cyfryw Feddyliau a Bwriadau, ag a fyddont anaddas i'w dwyn i Oleuni ger bron Brawdle Duw ?

A fedrwch ymlawenhau mewn Ynfydrwydd y Dŷdd yr adroddoch y Grediniaeth hon ?

A fydd anhawdd gennych faddeu i'ch Cymmydog ei Drosedd yn eich erbyn ; ac a obeithiwch chwi yn y Cyfamser y bydd Duw barod i faddeu i Chwitheu ?

A ydŷch chwi'n credu y bydd raid i chwi roi cyfrif o'r holl Fendithion a deilyngodd Duw i chwi ; oni wna hyn eich cymmell i'w treulio er Gogoniant i Dduw, ac ennill Jachawdwriaeth i chwi eich hunan ?

Ond uwchlaw pob peth, ystyriwch yn ddi-frifol y bydd i chwi y Prŷd hynny gael eich barnu, nid fel y barna y Bŷd Bethau bydol, ond yn ôl Gair Duw ; yn ôl pa un, gan hynny, y dylech ymroi i fyw, ac nid yn ôl Aferion Ynfyd a phechadurus y Bŷd hwn.

Yn

Yn ddiweddaf, y mae yn y Grediniaeth hon Gysurau, yn gyftal a Dychrynniadau, i ni ; canys er y gelwir ni i Gyfrif tôst, etto yr ydym yn siccr o gael ein gwrando yn hynaws, a'n trin yn addfwyn, os caniattâ'n Cyflwr : O blegyd yr hwn a wŷr ein Gwendid, ac a fu farw trofom, sydd i fod yn Farnwr arnom.

Y W E D D I.

O Fachawdwr y Bŷd, yr hwn a'n prynnaist trwy dy Grôg a'th Werthfawr Waed ; Achub ni, nyini yn ofstyngeiddiaf a attolygwn iti. Caniattâ i'r Grediniaeth o'r Gwirioneddau mawr hyn fod byth yn bresennol yn ein Meddyliau, fel y bo i ni farw oddiwrth Bechod, a chyfodi drachefn i Gyfiawnder ; Fel y bo i ni gyd-â Chalonnau gorfolledus escyn attat ti, a byw gyd-â thi yn oestadol ; fel y bo i ni ein barnu'n hunain, fel na'n barner, pan ddelych ti i farnu y Bŷd mewn Cyfiawnder. Caniattâ, Arglwydd, i ni ddisgwyl dy Ddyfodiad gyd-a Llawenydd, a chael Trugaredd yn Nydd mawr Taledigaeth. Amen.

D O S P A R T H. VII.

“ **C** Redaf yn yr Yspryd Glân, yr Eglwys
 “ Lân Gatholig, Cymmun y Sainct,
 “ Maddeuant Pechodau ; Adgyfodiad y Cnawd,
 “ a'r Bywyd tragywyddol. Amen.”

Holiad. Pa ham yr ydym yn credu yn yr
 Yspryd Glân ? E Atteb

Atteb. O blegyd mai yr Yspryd Glân fydd yn ein cymmhwyfo i'r Nefoedd ; ac o Achos hynny yr ydys yn ein cyflegru iddo ef yn ein Bedydd, trwy arbennig Orchymmyn Crist ; o ba Achos hefyd y'n haddysgir i weddio ar iddo breswyllo gyd-â ni yn dragywyddawl.

H. Pa fodd y mae'r Yspryd Glân yn ein cymmhwyfo i Deyrnas Nefoedd ?

A. *Trwy ddwyn ar ddeall i ni* Enbydrwydd *Pechod* ; môr anghenrhaid ac môr ddedwydd oedd i ni gael Prynniawdwr ; ac nad yw amhoffibl i ni drechu'n Gelynion.

H. Trwy ba Foddion y mae'r Yspryd Glân yn amlygu i ni Wirionedd y Pethau hyn ?

A. Trwy ofod Prophwydi ac Apostolion i yspysu Ewyllys Duw i ni ac i gadarnhau trwy Arwyddion a Gwyrthiau rhyfeddol yr hyn a ddywedasant, fel na bae Le i ammeu nad *Gair Duw* oedd yr hyn a ddywedasant. Fel mewn byrr Amser y trôwyd y Rhan fwyaf o'r Byd at y Grefydd Gristianogawl, nid trwy Allu Bydol, ond trwy Bregethiad yr Efengyl a Nerth yr Yspryd Glân.

A thrwy'r Moddion hyn mae efe yn gweithredu fyth yn-Ghalonnau y Sawl a waredir.

H. Ai nid yw ddigon fôd yr Efengyl yn cael ei phregethu i ni ?

A. Nag ydyw, heb Gymmorth yr Yspryd Glân i oleuo ein Dealltwriaeth : *Canys nid edwyn Neb Bethau Duw, ond trwy Yspryd Duw.*
 I Cor. ii. 11. Ac felly, *nid yw'r Efengyl ond Ffolineb*

Ffolineb i'r Dŷn anianol, ac ni all ei gŵybod, o blegyd yn Ysprydol y bernir hi. Adnod. 14.

Ac nid ŷm ni 'n hunain y Sawl ydym yn gŵybod y Gwirionedd, ac yn deall ein Dyled-fwydd, yn gallu cyflawni'r unrhyw, hyd oni Sancteiddio'r un Yspryd ein Calonnau, hynny yw, hyd oni weithredo efe ynom Dueddiadau Daionus, ofn Duw, a Chariad i'w Gyfreithiau ef, a Gofal difrifol tros ein Heneidiau, trwy'r hyn yr ydym yn cael Gallu mewn Amser i drechu'n Trachwantau, dilyn 'rhyn fydd dda, ac i ymbarottoi erbyn Bywyd arall.

H. Pa Beth fydd angen-rhaid i ni wneuthur, fel y bo i'r Yspryd Glân fel hyn oleuo 'n Meddyliau a Sancteiddio ein Calonnau?

A. Mae Jesu Grist wedi gadael i ni'r Hyfforddiad a'r Addewid hon: *y rhydd Duw yr Yspryd Glân i'r rhai a ofynno gannddo.* Luc. xi. 13.

Fe roddes i chwi *Ernes yr Yspryd*, iê cyn gallu o honoch ofyn am dano; ac yn awr, a chwi'n gŵybod eich Angennoctid, os gofynnwch, chwi a gewch; chwi a gewch y cyfryw Râs ag a fyddo ddigonawl i'ch cyfarwyddo, i'ch cynnorthwyo, ich cynnal, a'ch cysuro, hyd oni ddeloch i'w Deyrnas drag'wyddol ef.

Eithr mae'n rhaid i chwi daer ymbil a gweddio am ei Radol Gymdeithas ef: *rhaid i chwi ymlanhau oddiwrth bob Halogrwydd Cnawd ac Yspryd*, a chadw eich Corph yn Deml addas i'r Yspryd Glân i drigo ynoch; rhaid i chwi fyw mewn Ufudd-dod i'r rhai a ofododd yr Yspryd Glân

Glân trosoch chwi yn yr Eglwys i'ch dysgu a'ch llywodraethu; yno gellwch fod yn siccr, y bydd iddo ef eich arwain yn ddiogel i'r Nefoedd.

H. A ydyw Duw yn cyfrannu o'i Drugareddau fel hyn i bawb oll ar a fedyddir.

A. *Mae Duw yn ewyllysio bod pob Dŷn yn gadwedig, a dysod i Wybodaeth y Gwirionedd.* 1 Tim. ii. 4. Ond mae gormod Nifer yn goll-edig o eisiau Rhâd, ac etto hwynt hwy eu hunain yw Achos eu Colledigaeth.

Y cyfryw yw y rhai fydd yn esceuluso y Moddion o Râd; *nid ydynt yn derbyn, o herwydd nad ydynt yn gofyn.* Jago iv. 3.

Y cyfryw hefyd yw y rhai nad ydynt yn arfer fel y dylent y Rhadau hynny a deilyngodd Duw iddynt; ac yno, yn ôl ei Air, *mae ef yn cymmeryd oddiarnynt, iê yr hyn fydd ganddynt.*

Mae llawer yn *trist-hau'r Yspryd Glân*, ac yn ei gymmell i attal ei Radol Gymmorth oddiwrthynt, trwy fyw mewn Gwirfodd Bechod, a pharhau yn yr unrhyw.

Ac, yn ddiweddaf, mae llawer yn *dirmygu'r Yspryd Sanctaidd*, gan ddywedyd, *Cilia oddiwrthym, canys nid ydym yn chwennych gwybod dy Ffyrdd,* Job xxi. 14.

H. Pa Dddefnydd fydd i ni i'w wneuthur o'r Grediniaeth hon?

A. Y Grediniaeth hon a'ch ceidw rhag Anobaith; f'eill eich Llygredigaethau fod yn fawr, ac yn ôl Deall Dynol yn amhossibl eu gorchfygu; *Ond pob Peth fydd bosibl gyd-a Duw.* Marc. x. 27. Hon

Hon a'ch ceidw rhag Rhyfyg ; fel na ddif-gwylioeh am Gymmorth Duw, heb arfer eich Ymegnion goreu eich hunain.

Yn ddiweddas, fe wna'r Grediniaeth hon eich cadw rhag cyfeiliorni ; tra bo'r Gair a ysprydolodd ef yn Arweinydd gennych, a thra parhaoch yn Aelod o'r Eglwys a Sancteiddiodd efe.

H. Pa beth a ddylem gredu ynghylch yr *Eglwys Catholic*?

A. Yr ym ni yn credu i Jesu Grift osod ei Apostolion, a Hwytthau eu *Dilynwyr* i bregethu'r Efengyl, i fedyddio, ac i weddio tros y Rhai a ufuddhânt i'r Efengyl ; i argyhoeddi, i geryddu, ac i dorri ymaith, y cyfryw ag a faent yn peri Gwarth a Rhwystr i'w Sanctaidd Broffes.

Yr awrhon y Llywiau dwyr a'r Bugeiliaid hyn, ynghyd a'r Bobl tan eu Gofal, a elwir yr *Eglwys*, Pen pa un yw *Crist*.

F'ai gelwir yn Eglwys *Lân*, o herwydd amryw Achosion ; ond yn bennaf, O blegyd mai ei Bwriad mwya' yw gwneuthur Dynion yn *Lân* a Sanctaidd, a'i bod yn gofyn gan ei holl Aelodau fod felly.

F'ai gelwir hefyd yn Eglwys *Catholic*, hynny yw, Cyffredin, O blegyd i Grift ei bwriadu hi er Jachawdwriaeth i'r holl *Genbedloedd a Phobloedd*, a dderbyniont ac a ufuddhâont i Gyfreithiau'r Efengyl.

Ac i Lywiau dwyr a Bugeiliaid yr Eglwys hon, y gwnaeth Crist yr Addewid hynod yma :

Wele yr ydwyf fi gyd-a chwi bob Amser, hyd Ddiwedd y Bŷd. Matt xxviii. 20.

H. Pa fodd y mae Crist gyda Bugeiliaid ei Eglwys?

A. Mae ei Ysryd Sanctaidd ef gyd-a hwynt, i fendithio 'r Sawl a fendithiant hwy yn ei Enw ef, ac i geryddu'r Sawl a gyfiawn farnant hwy yn deilwng o Gerydd.

H. I ba Ddiben yr ordeiniwyd *Geryddon Eglwysig*?

A. I ddwyn Pechaduriaid i Edifeirwch, ac i gadw'r Eglwys yn *bur a dihalog*, hyd y galler; o'r lleiaf, i attal Barnedigaethau Duwrhagfyrthio ar holl Gorph yr Eglwys, 'rhyn ni bydd Achos i'w ofni, tragelwir i gyfrif Bechaduriaid hynod, tra gwneir hwynt yn deimladwy o'u Hannuw-ioddeb, neu y teflir hwynt allan o'r Eglwys, os parhânt yn eu Cyndynrwydd.

H. Pa beth a ddeallir wrth *Gymmun y Sainet*?

A. Wrth Gymmun y Sainet y deallir fod gan bob *gwir Gristion* Hawl yn-Gweddiau a Serch yr holl Eglwys, a Rhan yn ei holl Ragorfreintiau hi; hynny yw, bod gan bob Cristion Hawl i Faddeuant Pechodau, i Gariad Duw, i Haeddedigaethau Crist, i Gymdeithas yr Ysryd Glân, a Gweinidogaeth yr Angylion Sanctaidd.

Oddiwrth yr hyn y gallwn synnied môr echrydus o Gyflwr yw, *bod allan o'r Cymmundeb hwn*, neu fod o Nifer y Rhai hynny, *nad ellir eu galw yn Sainet*, hynny yw, y Sawl nad ydânt yn byw fel y gweddei i'r Efengyl, y rhai oll nid oes iddynt na Gobaith nag Addewid. H.

H. Pa fodd y mae gan bob Cristion Hawl i *Faddeuant Pechodau* ?

A. Trwy Haeddedigaethau ac Addewid Crist yn unig, 'rhwn a'n heddychodd a Duw, tan Ammod, i ni trwy wir *Ffydd ac Edifeirwch Calon ymchwelyd atto.*

H. Nid ydyw ynteu yr Addewid o Faddeuant yn rhoi dim Achlysur i Bobl i barhau yn eu Pechodau, tan Obaith Maddeuant ?

A. Nag ydyw ddim amgen nag a fyddau i Blentyn fod yn anufuddaf, po carediccaf fae ei Dâd iddo. *Fe ddyleu Daioni Duw dywys Dynion i Edifeirwch* ; ac, os ni all wneuthur hynny, ei Gyfiawnder ef a'u bwrw hwynt ymaith i Golledigaeth.

Cofiwch gan hynny, os chwi a becha o'ch gwirfodd, eich bod yn rhedeg i eithaf Perygl ; o herwydd nis gwyddoch a gewch byth Odfa a Grâs i edifarhau, heb ba rai nid oes Dim Maddeuant Pechodau.

H. Pa'm y mae rhai Pobl, sy'n proffesu credu ym *Maddeuant Pechodau*, etto yn anobeithio am Faddeuant ?

A. Tra parhao undyn i dreulio ei Fywyd mewn Dïofalwch, dîr iddo gael ei gyftuddio fel hyn ; ac nid yw ceisio cysuro neu ddifyrru y fath un, ond ei anrheithio.

Ond lle bo Dŷn wedi byw yn fucheddol, neu yn wir edifeiriol am na ddarfuaseu fyw felly, nid oes un Achos iddo anobeithio am Drugaredd ; ac os o eisiau jawn Addysg, y mae

ef yn anobeithio, mae'n ddyledus ar y cyfryw un fyned at ryw Weinidog Gair Duw a fo pywlllog a dysgedig, yr hwn a wna iddo ddeall, fod Duw yn drugarog ; yr ewyllysiau fod pob Dyn yn gadwedig ; ei fod ef yn ffyddlawn i gyflawni ei Addewidion, ac yn gwneuthur Cyfuddiau yn llefol i ni.

Y gwna'r hwn a'n dysgodd i weddio beunydd am Faddeuant, faddeu i ni ein Camweddau, os ymegniwn beunydd i farweiddio'n Llygredigaethau. Ac fel na byddo Lle i Ddynion anobeithio, mae Duw wedi rhoi Gallu i'w Weinidogion i roddi Gollyngdod a Maddeuant i'r Edifeiriol ; a'r peth a wnelont *bwyr*, a faif yn y Nefoedd.

H. A ydyw 'n ficcr y bydd *Adgyfodiad* y *Meirw* ?

A. Cyn siccred a'n bod yn byw yr awrhon, nyni a adgyfodwn ; Duw a'i dywedodd, ac a eill ei gyflawni.

H. Pa beth yw Dyledswydd un a fo'n credu hyn ?

A. Ei Dyledswydd yw, cadw ei Gorph mewn Cymmedroldeb, Sobrwydd, a Diweirdeb, fel y byddo yn Deml addas i'r Yspryd Glân i breswyllo ynddo : *Fel y byddo iddo ef, rhwng a gyfododd Crist o feirw fywocau hefyd ein Cyrph marwol ni, trwy ei Yspryd yr hwn sy'n trigo ynom, Rhuf. viii. 11. ac yno y bydd Bywyd tragwyddol yn wir Fendith.*

H.

H. Pa beth a arwyddocceir wrth y *Bywyd* *tragywyddol* ?

A. Y bydd yn yr Adgyfodiad, pan ail gyfsylltir ein Cyrph a'n Heneidiau, i ni fyw tros byth naill ai mewn Dedwyddwch neu mewn Trueni diderfyn. *Canys felly mae Duw wedi sicrhau i ni* Matthew xxv. 46.

H. Dyma Ystyriaeth bwysfawr yn wir!

A. Felly y mae, ac i'ch gwneuthur yn ddwys ddisfrifol yn hyn, ystyriwch, y bydd eich Cyflwr ar ôl eich Marwolaeth, yn anghyfnawd- iol : os byw a wnaethoch Fuchedd Grist'nogol, ynà dedwydd a fyddwch yn dragywydd ; ond, os byw a wnaethoch mewn Diosalwch, a marw heb brydlawn Edifeirwch, truenus a fyddwch tros byth. Ac un o'r ddau hyn fydd eich Cyflwr cyn pen nemmawr o Flynyddoedd, pa un byn- nag a wneloch a'i Ystyried arno a'i peidio.

H. Yn siccr nid ellir amgen nag Ystyried arno ; ac fe ddisgwyl yn ddiammeu bob un a wnelo hynny, fod yn gadwedig.

A. Mae'n resynol meddwl, fod llawer yn gobeithio myned i'r Nefoedd, ac etto heb gym- meryd dim Gofal i'w cymhwyso eu hunain i'r fath Le. Ond cofiwch, fod pob Dyn annuwiol a diosol, *pan fo'n adrodd y Rhan hon o'i Gredo*, yn proffesu mewn Gwirionedd ei fod ef yn disgwyl bod yn golledig.

H. Pa beth, attolwg, mae'r 'Sgrythyr yn ei ddywedyd a fydd Cyflwr y Cyfryw ?

A. *Y cânt eu tasfu i Dân Uffern*, heb Obaith

o weled *Diben ar eu Trueni*, heb Gyfaill i'w cynnorthwyo, na'r un i'w cyffuro.

H. Pa fath y fydd Cyflwr y rhai a ânt i'r Nefoedd ?

A. *Ni bydd iddynt Driftwch mwyach*, na Phrofedigaethau, na Pherygl o dramgwyddo, na Diben o'u Dedwyddwch : ond pa fath a fydd y Dedwyddwch hwnnw, *ni all Calon Dŷn am-gyffred.*

Tra b'och byw, mae gennych Fywyd ac Ang-eu wedi eu gosod o'ch blaen; ond pan fyddoch marw nid oes dim dewis gwedi, ond Bywyd tragwyddol, neu Farwolaeth dragwyddol a fydd eich Rhan; a da gwnaech ped ystyriech ar hyn, a gweddio ar Dduw, ar fod i chwi ddewis yr hyn fydd oreu.

Y W E D D I.

O Dduw, gan na allwn ni hebot ti ryngu bodd i ti; caniattâ fod i'th Lân Yspryd ym mhob Peth, uniawnu, a llywiau 'n Calonnau. Gwna ni 'n Aelodau bywiol o'th Eglwys, ac yn Gyfran-nogion o'i holl Freintiau bendigedig; a dyro ini Râd, fel na byddo i ni byth eu colli bwynt trwy ewyllysgar Anufudd-dod i'th Gyfreithiau di, neu i'r Sawl a osodais ti trosom. Teilynga i ni Faddeu-ant o'n holl Bechodau cyn ein marw, fel, trwy'r Bedd a Phorth Angeu, y gallom dreiddio i orfo-leddus Adgyfodiad; ac fel y byddo i ni yn y Diwedd ddysod i'th dragwyddol Deyrnas trwy Jesu Grist ein Harghwydd. Amen. Dofparth

DOSPARTH. VIII.

H. “ **P**A beth yr wyt ti yn ei ddysgu yn
 “ bennaf yn y Pyngciau hyn o’th
 “ Ffydd ?

A. “ Yn gyntaf, yr wyf yn dysgu credu yn
 “ Nuw Tâd, yr hwn a’m gwnaeth i a’r holl
 “ Fyâd.

“ Yn ail, yr wyf yn dysgu credu yn Nuw
 “ Fâb, yr hwn a’m prynodd i a phob rhyw
 “ Ddân.

“ Yn drydydd, yr wyf yn dysgu credu yn
 “ Nuw Yspryd Glân, yr hwn fydd i’m sanct-
 “ eiddio i, a holl etholedig Bobl Dduw.

H. Pa beth a ddysgir i ni yn yr Atteb hwn ?

A. Yr ym yn dysgu fod un *Duw*, yr hwn
 ni adawodd m’ono ei hun yn ddi-Dyst ; ond a
 roddes Eglurdeb o’i Allu, o’i Ddoethineb, a’i
 Ddaioni i bob Oes. Ond i ni yr eglurodd ef ei
 hun yn fwy hollawl ym Mherfonaau y *Tâd*, y
Mâb, a’r *Yspryd Glân* ; megys ein Creawdwr,
 Prynniawdwr, a’n Sancteiddiwr ; Trwy’r hyn
 yr ym yn cyrhaedd cyflawnach Dealltwriaeth o
Foddion ein Prynnedigaeth.

Sef, ddarfod i *Dduw* yr *Tâd* dosturio wrth ei
 Greaduriaid Pechadurus, y rhai oeddynt mewn
 dirfawr Angen o’i Drugaredd ef, a gyrru ei unig
 Fâb i’n gwaredu.

Ddarfod i *Dduw*’r *Mâb* gymmeryd ein Na-
 tur ni arno ; eglurhau Ewyllys ei Dâd i ni ;
 roddi

roddi Esampl i ni, *pa fodd i rodio a boddio Duw* ; ddarfod iddo ei wneuthur ei hun yn Aberth trosom ; trwy ba Aberth *mae gennym Brynedigaeth trwy ei Waed ef, sef, Maddeuant o'n Pechodau* ; 'rhyn fel y cyflawneu, fe a gyfododd oddiwrth y Meirw, ac a roddod ei Yspryd Glân i'n parottoi i'r Dedwyddwch hwnnw a brynodd efe i ni.

Fod *Duw'r Yspryd Glân* yn gofalu tros gynifer ag sy'n credu yn-Ghrift Jesu, *ac yn eu sancteiddio hwynt* ; hynny yw, mae efe yn goleuo eu Dealltwriaeth, ac o fesur ychydig yn cyfnewid eu Serchiadau, hyd oni chaffont Feddyliau newydd, Gobaith newydd, a Dymuniadau newyd, ac hyd oni b'ont yn y Diwedd yn *Greaduriaid newydd*, sef, yn gyfryw, ag y teilynga Duw, trwy ei Drugaredd, eu derbyn i'w Deyrnas nefol.

Yn awr, *heb Ffydd*, hynny yw, heb gredu i'r Efengyl, yr hon sy'n cynnwys y Gwirioneddau hyn, nid allwn wasanaethu Duw, na disgwyl am Faddeuant a Jachawdwriaeth ganddo.

Ond, os nyni a gredwn yr Efengyl, mae'r Ffydd hon yn Foddion rhagorawl i'n gwneuthur yn ddaionus, os gall naill ai yr *Addewidion mwyaf*, neu yr *Bygythion echryslonaf* weithio arnom.

H. Pa rai yw'r Addewidion yr ych chwi yn ei feddwl ?

A. Cyflawn a Rhâd Faddeuant o'n holl Bechodau, *os gydag Edifeirwch Calon a gwir Ffydd* y trown at Dduw.
Digonawl

Digonawl Sicerwydd na ddisgwylia Duw gennym amgen, nag a roddo efe Allu i ni i'w gwblhau.

Ac yn ddiweddaf, Addewid siccr o Ddedwyddwch tragywyddol, os gwnawn ni ein gor-eu i'w was'naethu ef.

H. Mae y rhai'n yn Wirioneddau tra chyl-furus ; mi a attolygaf i Dduw na dderbyniom m'onynt yn ofer. Ond pa rai yw'r *Bygythion* echryslawn a grybwyllasoch am danynt ?

A. *Y Rhai nad ydynt yn cadw Duw yn eu Meddyliau, Duw a'u rhydd hwythau i synu i Feddwol anghymmeradwy.* Rhufeiniaid i. 28.

Yno y syrthiant i'r fath Ymarweddiad ag a fydd siccr i'w harwain i Ddinistr.

Ac fe fydd y Dinistr hwn o'r fath echryslon-af. *Hwy a deflir i Uffern, ym mba Le nid yw'r Prif yn marw, na'r Tân yn diffodd.*

H. Pa fodd y mae credu'r Pethau hyn yn tueddu i'n gwneuthur yn ddaionus ?

A. Trwy'n gwneuthur yn ddwys ddisrifol a myfyriol ; fel nad eill Rhai lai na bod os mynych ystyriant y Pethau hyn.

Trwy fod bob Amser yn ein Meddyliau, a gosod ger ein Bron Fywyd ac Angeu tragywyddol.

Trwy eglurhau i ni, mai'n Doethineb pen-naf yw, *ymadael â Difyrrwch Pechod, yr hyn nid yw ond tros Amser* : ac nad ydyw ond Rhe-fymol i ni ufuddhau i Orchymmynion Duw, os disgwylwn dderbyn yr hyn a addawodd ef er Annogaeth i ni i wneuthur hynny. A

A phan fyddom fel hyn wedi'n *parottoi at Fywyd tragywyddol*, yna bydd Duw Tâd *beddychol* a ni; Duw Fâb yn *Eiriolwr* trosom; a Duw Ysryd Glân yn *Hyfforddiwr* a Diddanydd i ni.

H. Pa Beth yw'r Achos nad ydym oll, cynifer ag a wyddom y Pethau hyn, yn ymddarostwng yn ddi-oed i Wafanaeth yr Arglwydd?

Achosion Anghrediniaeth.

A. O herwydd bod llawer yn ddiofal, ac heb un Amser wneud Cyfrif o'u Heneidiau; llawer yn wrthnysig ac anewyllysgar i ystyried y Pethau hyn; mae llawer wedi sefydlu eu holl Serchiadau ar Ofalon a Difyrwrch y Byd hwn, ac ni chânt Hamdden i edrych am un gwell; mae llawer môr annuwiol ag na lasafant feddwl am Fywyd i ddyfod.

Yr awrhon, lle mae Calonnau Pobl o'r Ardymmer hyn, ni all holl Addwidion yr Efengyl eu cyffroi, nag Ofn yr Arglwydd eu harfwydo i Ufudd-dod.

H. Ai nid yw ddigonawl i Ddyn fyw'n fucheddol ped fai heb gredu'r Pethau hyn?

A. Chwi ellwch yn gyftal' obeithio byw heb Ymborth, ag y gellwch ddisgwyl byw'n dda heb Ffydd.

Mae gennym amryw Bechodau trymion i gaffael Maddeuant am danynt; ac nid all neb ond Mâb Duw gaffael i ni F'addeuant.

Mae gennym Drachwantau afreolus i ymdrechu a hwynt, ac nid all ond Ofn Duw eu darostwng a'u gorchfygu.

Mae

Mae gennym Hudoliaethau y Bŷd a'r Cythraul i'w gwrthwynebu, ac ni all ond Ysryd Duw ein nerthu i'w gwrthsefyll.

At Dduw ynteu mae'n rhaid i ni fyned am Gymmorth, a hyn nid allwn ei wneuthur, *oni chredwn yn ddifrifol y Pyngciau hyn o'r Grefydd Gristnogol.*

H. Ai Rhai'n yw'r unig Wirioneddau angenrheidiol i ni eu credu.

A. Y Rhai'n yw'r Pyngciau angenrheittiaf, ac fe wna Gwybodaeth a Chrediniaeth o'r rhai'n eich cymmorth i dderbyn Llês oddiwrth holl Air Duw, trwy ba un y cryfhâ eich Ffydd beunydd.

H. Mynegwch i mi, attolwg, pa fodd?

A. Pan ddarllennoch yn yr 'Sgrythyr am Farnedigaethau Duw ar Bechaduriaid; am yr holl Fŷd wedi ei ddifa gan Ddiluw: am Ddinasoedd wedi eu dinistrio; am Genhedloedd wedi eu caethiwo; am Newyn, Rhyfeloedd, a Heintiau; mae'r holl Bethau hyn yn eich dysgu i ofni'r *Hollalluog Dduw*, ac mai 'ch Doethineb goreu yw gochelyd ei ddigio ef.

Pan weloch Fendithion Duw wedi eu haddaw a'u caniattau i Bobl Dduwiol ac i'w Heppil, mae gennych gynnifer o Esamplau o *Ffyddlondeb Duw*; a phan wypoeh fod gan bawb, a ymegnio i'w was'naethu Hawl i'w Fendithion ef, Chwithau a'i gwasanaethwch ef gyd-a Bodlondeb.

Pan

Pan weloch Annuwioledeb Pobl yn fyrthio ar eu Pennau eu hunain, a'u drwg Amcanion yn cael eu diddymmu, hyn a'ch siccrhâ yn y Grediniaeth hon, sef, *fod pob peth yn noeth ac yn agored i'w Lygaid ef, o flaen yr hwn yr ŷm yn sefyll.* Heb. 4. iv. 13.

Pan weloch yr hyn a ragddywedwyd yn cael eu cyflawni Gantoedd o Flynyddoedd gwedi, chwi a ryfeddwch wrth ystyried *Rhagluniaeth Duw*, a diammeu fydd gennych ei fod ef yn rheoli pob Peth at y goreu.

Ond uwchlaw pob peth, yr Efengyl a ddengys i chwi, *na chredasoch yn ofer.*

Gwyrthiau'r Jesu, y rhai sydd lawer a mawrion a wnânt i chwi gredu ei Athrawiaeth ef.

Fe a ymddengys ei *Athrawiaeth* ef ei bod ym mhob Modd yn deilwng o Dduw.

Ei Sampl ef a wna 'ch Dyledswydd yn hôff gennych; ei Ddioddefiadau ef a ddengys i chwi na ddylech gwyno er dioddef, gan mai trwy Ddioddefaint y mae'r Ffordd i Ogoniant tragywyddol.

Yno y cewch weled *ei Ofal ef tros ei Eglwys*, yn gorchymmyn i'w Weinidogion i borthi ei Braidd; chwi a gewch ddeall mawr *Brîs eich Henaid*, a'r anfeidrol Anedwyddwch o'i golli ef, pan weloch ein Iachawdwr Crist, ei Apostolion, a'i Weinidogion yn cymmeryd y fath Ofal am dano.

Ac yn ddiweddaf, chwi ddyfsgwch berchu Gair Duw, yr hwn yw *Sylfaen y Ffydd honno*,
trwy

trwy ba un yr ydych yn gobeithio bod yn gadwedig.

H. A oes dim Budd ychwaneg yn deilliaw o'r Ffydd hon ?

A. Oes : trwy'r Ffydd hon yr ym yn gallu dioddef Cyfuddiau yn ddirwgnach ; gwybod ein bod yn Bechaduriaid heb anobeithio ; a meddwl am Farwolaeth heb ei harfwydo.

Ac o blegid ein bod yn proffesu credu yn Nuw, y mae Dynion gan amlaf yn credu ac yn ymddiried i ninneu.

H. Pa fodd y llenwn ein Calonnau a'r fath fywiol Ffydd ?

A. Ystyriwch mai Rhodd Duw yw Ffydd, ac nad oes modd i ni ei chaffael heb arfer y Moddion perth'nafol i hynny.

Yn ddilynol, os ymroddwch i ymadael a phob gau Lwybr, os cluft-ymwrandewch a Gair Duw, os ymddiriedwch yn ei Drugaredd ef, os erfyniwch arno ef am Gymmorth, ac os bwr-iedwch gymmeryd eich llywodraethu yn ôl ei Gyfreithiau ef ; yno eich Ffydd a 'chwanega beunydd, a chwi a ymgryfhewch o Nerth i Nerth mewn Daioni, hyd oni chaffoch Allu i wneuthur pa bethau bynnag a ryngo bodd Duw.

Eithr cofiwch.——

Na wiw i chwi byth ymddiried yn Nrhu-gareddau ac Addewidion Duw, heb wneuthur yr hyn a orch'mynnodd efe.

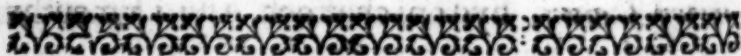
Y daw Bygythion Duw i ben pa un bynnag a wneloch ai credu hynny ai peidio.

Fod ei Air Sanctaidd ef yn gywir, ac mai wrth hwnnw y'n bernir y Dydd diweddaſ, pa gymmaint bynnag yr esceuluſer ef.

Gweddiwch gan hynny yn ddifrifol ar Dduw, na adawo efe i'ch Calon galedu ; ond bod i chwi byth gredu ei Addewidion ef, ac arſwydo ei Farnedigaethau.

Y W E D D I.

Y R ydym yn credu, *Arglwydd* ; 'chwanega ein Ffydd, a dyro ini Râs, fel ybyddo i ni trwy Fuchedd Sanctaidd addurno'r Grefydd yr ym yn ei phroffessu. Cadw ni yn ddiysgog yn y Ffydd hon, i'r hon y'n bedyddiwyd, fel na bo i neb rhyw Amryfusedd ein gwahanu oddiwrthyt ti ; ond fel y byddo i'th Gariad ti, O Drugarog Dâd ; i'th Rhâd ti, O Fendigedig Jezu ; i'th Gymdeithas di, O Yspryd Glân, ein hamddiffyn a'n cyssuro ymhob Peryglon a Chysyngderau, hyd oni chyrhaedd-om Ddiben ein Ffydd, sef, *Jachawdwriaeth ein Heneidiau.* Amen.

DOSPARTH IX.

Y Deg Gorchymmyn.

Holiad. “ **T** I a ddywedaist ddarfod i'th
 “ Dadau-Bedyd a'th Fammau
 “ Bedydd

" Bedydd addaw trosot ti, fod i ti gadw Gorchymynnion Duw ; Dywaid dithau i mi, pa nifer sydd o honynt ?

Att. " Dêg.

H. " Pa rai ydynt ?

A. " Y Rhai hynny a lefarodd Duw yn yr Ugeinfed Bennod o *Ecsodus*, gan ddywedyd, " Myfi yw'r Arglwydd dy Dduw, yr hwn a'th ddûg di ymaith o Dir yr *Aipht*, o Ddŷ'r " Caethiwed."

H. Pa ham y darfu iddynt addaw trosot fi, y byddeu i mi gadw Gorchymynnion Duw?

A. O blegyd nad ellwch fyned i'r Nef heb eu cadw hwynt; *os ewyllysi (medd Crist) fyned i mewn i'r Bywyd, cadw y Gorchymynnion.* Matthew xix. 17. Canys wrth y Rhai'n y'n bernir Ddydd y Farn.

Eu bod yn perthyn i ni cystal ag i'r *Israeliad*, ni a allwn wybod yn hyspys o herwydd i Grist eu sefydlu hwynt a'u hegluro tan yr Efengyl. Efe yw'r Arglwydd ein Duw ni cystal a'r eiddynt hwythau; Fe a'u dŷg hwynt allan o Ddŷ'r Caethiwed; ac *efe a'n dŷg ninneu o Dywyllwch i Oleuni, ac o Feddiant Satan at Dduw.* Actau xxvi. 18.

H. Pa'm y mae'r Gorchymynnion yn dechreu a'r Geiriau hyn, *Myfi yw'r Arglwydd dy Dduw?*

A. Fel y byddo i ni barottoi 'n Calonnau i'w derbyn hwynt môr ddwys a pharchedig ag y dylem.

Pan fyddo *Arghwydd Nefoedd a Daear*, Bywyd ac Angeu, yn llefaru; ei Greaduriaid ef, yn siccr, a wrandawant ac a ufuddhânt, o herwydd *Cydwylbod*, hynny yw, o herwydd bod y Duw mawr hwn yn gorchymmyn iddynt.

H. A ydyw bosibl i ni gadw Gorchymmynion Duw?

A. Ni a allwn wneuthur ein goreu; ac mae'n Gyflur anrhaethol i ni, fod Duw er mwyn Crist yn derbyn y goreu o'n Hymgais, yn lle cyflawn a pherffaith Ufudd-dod.

I. "Na fydded i ti Dduwiau eraill ond Myfi."

H. Pa Beth yw Ystyr y Gorchymmyn hwn.

A. Mae'r Gorchymmyn hwn yn gwahardd i chwi feddwl fod un Creadur mór fawr a galluog, ag y dylech ei ofni yn fwy na Duw; nag un peth mór Dda, a bod yn fwy teilwng o'ch Serch.

Mae'n gwahardd i chwi Ymddiried ynoch eich Hunan nac yn eich Diwydrwydd a'ch Gofal eich hun am Lwyddiant; nac yn eich Cyfeillion am Ddiogelwch; nac yn eich Cyfoeth am Ddedwyddwch; o blegid nad yw Rhai'n yn Fendithion, ond yn unig, pan ryngo bodd i Dduw iddynt fod felly.

Mae'r Gorchymmyn hwn yn gwahardd i chwi glustymwrando a *Choel Grefydd a Sŵyn-gyfaredd*, tuag at ennill *Da*, neu ochelyd *Drwg*; canys hynny a fyddau ymwrthod a Duw, heb Gennad

a Rheolaeth pa un nid all Da na Drwg ddi-gwydd i'r un o'i Greaduriaid. *Ewch* (medd ef) *a llefwch ar y Duwiau a ddewisafoch: gwaredant bwy Chwi yn Amser eich Cyfyngdra.* Barnwyr x. 14.

Yn ddiweddaf, mae'r Gorchymmyn hwn yn gwahardd i chwi *rwgnach* yn erbyn yr Helyntion a drefno Duw i chwi neu eraill; o blegyd mai efe yw Arglwydd pob Peth: mae'n gwahardd i chwi eich *dianghenu'ch hun trwy Foddion anghyfiawn*; canys yna chwi a fyddech yn eich dianghenu eich hun heb Gennad Duw: na chymmeryd i chwi eich hun y Glôd am eich Llwyddiant; o blegyd i Dduw yn unig mae honno yn perthyn.

H. Pa Beth y mae'r Ddeddf hon yn ei orchymmyn i mi?

A. Mae hon yn gorchymmyn i chwi fyw fel un yngolwg Duw; siccr gredu yr hyn a ddatguddiodd efe yn ei Air Sanctaidd; erfyn ei Râd ef ar bob Peth a wneloch; a rhoi Diolch iddo am ei holl Fendithion.

Mae hi hefyd yn gorchymmyn i chwi ei gyfaddef ef yn gyhoedd yn Dduw i chwi, trwy fynych gyrchu i'w Dŷ ef, sef, yr Eglwys; lle mae efe yn derbyn yr Anrhydedd cyhoedd o fod yn Arglwydd ac Awdwr pob Cymmwynafgarwch i Ddynol-Ryw.

Yn ddiweddaf, mae'r Ddeddf hon yn gorchymmyn i chwi anrhydeddu pob Peth a'r fydd Eiddo ef, ei *Sabbath*, ei *Air*, ei *Dŷ*, a'i

Weinidogion ef. A gwneuthur hyn oll yn gyftal o'r Galon ag a'r Corph ; canys efe a wŷr eich holl Eiriau a'ch Meddyliau.

II. “ Na wnâ it' dy hun Ddelw gersiedig,
 “ na Llûn dim ag y fydd yn y Nefoedd uchod,
 “ neu yn y Ddaear ifod, nac yn y Dwfr tan y
 “ Ddaear. Na oftwng iddynt, ac na addola
 “ hwynt ; O blegid Myfi yr Arglwydd dy
 “ Dduw wŷf Dduw eiddigus, yn ymweled a
 “ Phechodau'r Tadau ar y Plant, hŷd y dry-
 “ dedd a'r bedwaredd Genhedlaeth o'r rhai a'm
 “ cafânt, ac yn gwneuthur Trugaredd i Fil-
 “ oedd o'r rhai a'm carant, ac a gadwant fy
 “ Ngorchymynion.”

H. Pa Beth yw Arwyddoccâd y Gorchym-
 myn hwn ?

A. Mae'r Gorchymmyn hwn yn gwahardd i bawb ag fydd yn credu yn y gwir Dduw, ei addoli ef trwy Luniau na Delwau, o blegyd fod Duw yn eiddigus o'i Anrhydedd ; ac er i Bobl gymmeryd arnynt mai nad y Ddelw y maent yn ei haddoli, etto, os ymgrymmant o flaen y Ddelw, f'eu cospir o'r toftaf ; O blegyd fod y Gorchymmyn hwn yn gwahardd y Cyfryw Weithred.

H. A ydyw'r Gorchymmyn hwn yn perthyn i Ni y rhai nid ydŷm yn arfer o roi'r fath Addoliad i Ddelwau ?

A. Ydyw mewn amryw Foddion :

I. I'ch gwneuthur yn ddiolchgar i Dduw yr hwn, trwy ei Ragluniaeth ac nid ei Far-
 nedigaethau

nedigaethau, a'n glanhaodd oddi wrth y cyfryw
Ddrwg-Arfer.

2. Oddi wrth hyn gellwch ddyfsgu môr angenrhaid yw dilyn yn ddi-wahan Air Duw, yr hwn sydd yn deall yn oreu ein Gwendidau, ac a waharddodd o blegyd hynny, arfer un math ar Ddelwau ynei Wafanaeth; trwy esceuluso'r hyn beth, Rhai a ofodasant Ddelwau yn yr Eglwyfi tan Efcus dysgu'r Anllyth'rennog; Y rhai sydd Foddion na welodd Crist na'i Apostolion yn dda eu gosod, ac a gam-arferir yn awr cyn belled hyd onid aeth yn *Eilun-Addoliaeth.*

3. Ac yn ddiweddaf, mae'r Gorchymmyn hwn yn eich haddysgu pa fodd i'ch ymddwyn eich hun yn weddus yngŵydd Duw, ac yn ei Addoliad.

H. Danghofwch, attolwg, pa fodd mae'n gwneuthur hynny?

A. Trwy ddangos na ddylech ymgrymmu o flaen Delw, o blegyd i Dduw yn unig y perthyn yr Ymddygiad gostyngedig hwnnw; a'r Parch hwn a ddylech ddangos pan addolochi Dduw, canys *felly y gwnae Pobl Dduwiol ym mhob Oes*; ac mae gwneuthur amgen na hyn, yn dirmygu Duw o flaen ei Wyneb, ac sydd Bechod nad ydis yn ei ystyried fal y dylid.

H. Pa fodd yr ymddengys Echryslondeb y Pechod hwn?

A. P'ech cymhellid i Dŷ lle y bae Bobl yn addoli Delw ynddo, chwi a ddanghofech eich Diystyrwch o'r Ddelw a'r Addoliaeth

trwy eistedd neu'r cyffelyb Ymddygiad. Ac felly, os eisteddwch neu os cysgwch yn Nhŷ Dduw, pan fo' eraill yn gweddio arno, oni fernir eich bod yn diystyru y Duw hwnnw ar ba un y maent hwy yn gweddio?

H. Pa fodd y dylem ein hymddwyn ein hunain yn *Nhŷ a Phresennoldeb Duw*?

A. Dwys ystyriwch *eich bod yn myned i'r Eglwys* i anrhydeddu Duw, ac i erfyn am y cyfryw Bethau ag nad allwch fod hebddynt heb fod yn druenus resynol.

Felly fe ddyleu'ch Ymddygiad fod yn gyfryw ag a gynhyrfo ynoch eich hun ac eraill fawr Barch i Dduw, a Thŷb isel o honoch eich hun.

Pan fyddoch yn erfyn am Nawdd a Bendith Duw, hyn a ddylech ei wneuthur *ar eich Gliniau*; ac chwi ddylech sefyll i fynu i'w foliannu ef am ei ryfeddol Weithredoedd a'i Ddaioni.

Chwi a ddylech wrando yn ystyriol ar yr hyn a ddarllennir i chwi; Canys *Gair Duw yw*, ac hebddo nid oes Jachawdwriaeth.—Yno Rhâd Duw a'ch canlyn adref.

H. A ydyw'r Gorchymmyn hwn yn cynnwys nemmawr ychwaneg o Addysg?

A. Ydyw: mae'n dangos y coffeir Duw ioldeb Rhieni er Daioni i'w Plant, hyd Genhedlaethau lawer.

Ac mai'r Gynhyfsgaeth oreu a all Plant ei derbyn gan eu Rhieni, yw Bendith Dduw.

A bod y cyfryw Rieni ag sy'n esceuluso caru
Duw

Duw a chadw ei Orchymmynion ef, yn gadael i'w Heppil siccr Felltith yn Etifeddiaeth.

III. " Na chymmer Enw yr Arglwydd dy
" Dduw yn ofer : canys nid gwirion gan yr
" Arglwydd yr hwn a gymmero ei Enw ef yn
" ofer."

H. Pa Bryd y gellir dywedyd fod un yn cymmeryd Enw Duw yn ofer ?

A. Pan arferir ei Enw ef i neb rhyw Ddiben ofer annuwiol pa beth bynnag a fo ; megys pan siaredir am Dduw, ei Air, neu ei Wafanaeth yn gellweirus.

Pan weddier neu alwer ar Dduw, heb ystyried yr hyn a ddywedir.

Pan dynger ar Gelwydd neu mewn Ymadroddion cyffredin : a phan arferer Enw neu Air Duw mewn *Cysfareddion*, neu mewn *Rhegfeydd*, neu mewn rhyw *ofer Addewidion*.

H. 'Beth a ddeallir wrth yr Ymadrodd hwn, *nid dieuog gan yr Arglwydd* ?

A. Arwyddocâd y Peth yw, y bydd y Bechod hwn yn siccr o'r fath Gospedigaeth ac nad all Tafod ei datcan ; er cyffredined yw a lleied sy'n ei ystyried.

H. A ydyw'n Bechod dyngu trwy un Llw arall ?

A. Mae'n Jachawdwr bendigedig (Matthew v. 34.) yn gwahardd pob math ar Lwon mewn Siarad cyffredin, er diniweittied a fyddont.

H. Pa rai yw'r Llwon hynny ?

A.

A. Y cyfryw a hyn, *myn fy Ngbréd, ar fy Enaid, myn Tân, myn Elian, myn y Goleu, myn Diawl*, a'r cyffelyb ; a hon fydd Arfer Bechadurus ac yn tynnu Dial Duw ar y Sawl a'i harfero.

H. Ydyw'n angenrhaid i Ddŷn dyngu, pan fo *Swyddog* yn gofyn hynny ganddo ?

A. Ydyw, ac mae'n ddyledus arno wneuthur hynny, *o blegyd ei fod yn dibennu Ymrysonau*, Heb. vi. 16, a Gweithred yw hon fy'n rhyngu bodd Duw.

H. Pa beth a ddyleu un a *dynger ar Gwêst* ei wneuthur ?

A. Ei Ddyledswydd yw, rhoddi ymaith bob Rhagfarn ; rhoddi Ymgais cywir i ddyfod a'r Gwir i Oleuni ; gochelyd goddef ei gamwro gan eraill, ond adrodd y fath Attebion ag a feddylio efe yn ei Gydwybod eu bod yn gywir.

H. Pa beth yw Dyledswydd un a *dynger megys Tyst* ?

A. Ei Ddyledswydd yw, dwys ystyried yr hyn y mae ar fedr ei ddywedyd, fel y byddo iddo draethu y Gwir hyd eithaf ei Wybodaeth ; heb gelu Dim, na 'chwanegu Dim, gan gosio fod Duw yn gweled Dirgelion pob Calon, *ac y dug ef Felltith i Dŷr cyfryw a dyngo i'w Erw ef ar gam*. Zech. v. 4.

Oddiwrth hyn y gellwch ddirnad mawr Bechod y Sawl a geisiant drawshudo Dyn a fo ar ei Lw.

H.

H. Pa beth a orchymynnir i ni yn y Gyfraith hon?

A. F' orchymynnir i ni siarad am Dduw a Pherth'nafau Crefydd, *môr ddifrifol* ag y byddo i'r Gwrandawyr ddysgu Ymarfer Meddyliau parchedig am dano ef a'i Wafanaeth.

IV. "Cofia gadw yn sanctaidd y Dydd Sabbath. Chwê Diwrnod y gweithi, ac y gwnai dy holl Waith; Eithr y Seithfed Dydd yw Sabbath yr Arglwydd dy Dduw; Ar y Dydd hwnnw na wnâ ddim Gwaith, tydi na'th Fâb, na'th Ferch, na'th Wâs, na'th Forwyn, na'th Anifail, na'r Dyn dieithr a fyddo o fewn dy Byrth. Canys mewn chwê Diwrnod y gwnaeth yr Arglwydd Nef a Daeaf, y Môr, a'r hyn oll fydd ynddynt, ac a orphwysodd y Seithfed Dydd. O herwydd pa ham y bendithiodd yr Arglwydd y Seithfed Dydd, ac a'i sancteiddiodd ef."

H. Pa cyn belled y mae'r Gorchymmyn hwn yn perthyn i ni fydd Gristianogion?

A. Yr ym ni wrth hwn yn rhwymedig i gadw *Un Diwrnod o Saith* yn Sanctaidd, a chan ddarfod i'n Jachawdwr Crist gyfodi oddiwrth y Meirw ar y Dydd cyntaf o'r Wythnos, sef, Dydd Sul, ac ar yr un Diwrnod anfon yr Yfpryd Glân i reoli'r Eglwys hyd Ddiwedd y Byd; O blegyd hyn fe ddarfu i'r Apostolion neilltuo'r Dydd cyntaf o'r Wythnos, i'w sancteiddio gan ei alw *Dydd yr Arglwydd*; Dat. i. 10. Ac fe ddarfu i'r Eglwys byth gwedy'n ei gadw

gadw ef yn ôl gwir Ystyr y Gorchymmyn hwn.

H. Pa'm y gorchymmynnir i ni mewn Moddion arbennig gadw y Ddeddf hon ?

A. Oblegyd pe gollyngem y Gorchymmyn hwn tros Gôf, ni a anghosiem bob Crefydd hefyd ; ac fe lwyr ddiddymmid hyd yn oed yr Wybodaeth o'r gwir Dduw yn ein plith ni, fel mewn Gwledydd eraill, oni bae fod Dyddiau gosodedig a Phobl bennodol i'n hadgoffau o honynt.

H. Pa fodd y sancteiddiodd *Duw y Dydd hwn uwchlaw'r lleill?*

A. Wedi iddo ei sancteiddio ef, hynny yw, ei neilltuo oddiwrth gyffredin Orchwyl y Bywyd hwn, fe a addawodd Fendithion arbennig i gymmaint oll ag a'i cadwo'n Sanctaidd ; *ac fe ddarfu i'n Fachawdwr adnewyddu'r Addewid hon.*

H. Pa fodd y mae i ni ei sancteiddio ef fel y derbyniom y Fendith hon ?

A. Mae'n rhaid i ni roddi heibio bob Gorchwylion, Gofalon, a Difyrwrch ag a allant ein gwneuthur yn anghymmwys i Wafanaeth Duw, i'r hyn y neilltuwyd y Dydd hwn : a rhaid i ni adael ein bydol Berth'nafau, am y Pryd hynny, yn Llaw Dduw, yr hwn a ddichon wneuthur i ni ddigonol Jawn am ein Llafur a'r Eiddo ein Gweinidogion ; rhaid i ni gyrchu i'w Deml ef, a thalu Anrhydedd i Dduw trwy gyfaddef ein Hanheilyngdod ein hunain, mai
Creadur-

Creaduriaid *pechadurus*, *angbenus*, a digymmorth ydŷm; trwy gyfaddef ei Allu a'i Ddaioni ef, gyda Diolchgarwch am ei Fendithion, ac Erfyniadau ar deilyngu o hono eu cynnal i ni rhagllaw.

H. A ydyw Pawb yn rhwymedig i gadw'r *Dydd hwn*?

A. Ydyw, cynnifer ag a ellir eu hepcor oddi-wrth Orchwylion Teuluaidd.

Y Plant, fel y bo iddynt ddyfsgu eu Dyled-swydd, ac ofni Duw o'u Mebyd.

Y Gweindogion, fel na bo iddynt anghofio fod ganddynt *Feistr yn y Neofodd*.

Jê, fe ddyleu yr *Anifeiliaid* hefyd gael gorphwys, trwy na bo Angenrheidrwydd yn gofyn amgen, fel y gallo'r holl Greadigaeth orfoleddu yn Nhrugareddau Duw.

H. Pa'm mae'n 'scrifennedig, *Chwê Diwrnod y gweithi*?

A. I'n dwyn ar gôf, mae Duw sy'n rhoi i ni ein holl Amser.

Ein bod ni wedi cwympto o'r Cyflwr dedwyddol y'n crëwyd ynddo, ac felly rhaid i ni lasurio am ein Bara beunyddiol.

Yn ddiweddas, i goffau i ni mai trwy unig Ganiadhâd Duw, yr ŷm yn llwyddo yn ein Llafur beunyddiol; ac yn ddilynol, ein bod yn rhwymedig i'w was'naethu ef yn gywir holl Ddyddiau ein Bywyd.

H. Pa fodd yr halogir *Dydd yr Arglwydd*?

A. Trwy esceuluso myned i'r Eglwys, pan ellir myned; trwy *Seguryd, Gorchwylion* afraid,

afraid, Teithiau, ofer-grwydro, trwy Chwareuon ofer, y rhai ni weddent i Sancteiddrwydd y Diwrnod nag i Ddifrifwch Crist'nogion.

H. A ydŷm yn rhwymedig i gadw Dyddiau eraill, heb law Dŷdd yr Arglwydd ?

A. Ydŷm : i gadw Gwyliau'r Eglwys, fydd wedi eu neilltuo trwy Awdurdod cyhoedd, i gadw i fynu Goffadwriaeth o Drugareddau Duw i ni.

H. Pa beth yw'n Dyledswydd ar y cyfryw Ddyddiau ?

A. Myned i Dŷ Dduw, i'w addoli ef, i *ddiolch* iddo am y Trugareddau a deilyngodd efe i'w Eglwys, ac yn enwedig, am honno a fo'm yn ei choffau y Pryd hynny.

Caniattau Hamdden a Difyrwch diniweid i'n Gweinidogion, fel y bo iddynt was'naethu yn galonnog eu Meistr ar y Ddaear, ac yn y Nefoedd hefyd.

Pa fodd bynnag, lle bo Angenrheidrwydd yn gofyn, fe ddyleu'r Gweinidog fod yn ewyll-ysgar ar Meistr yn fodlon, i wneuthur ar y cyfryw Ddyddiau yr hyn a fo llwyr angenrhaid.

H. Onid allwn ni ddal sulw ar Ddyddiau *Dedwdd* a Ddyddiau *Gwrthwynebus* ?

A. *Nag allwn er dim* ; Pechod anferth ydyw, *wedi ei wahardd yn bennodol gan Dduw, Deut. xviii. 10.* Ac a gyfrifir yn gyffelyb i *Ddewiniaeth*, ac nid heb Achos ; canys trwy'r Goel-Grefydd hon, yr ydys yn anghosio ofni, moliannu,

molianu, ac ymddiried yn Nuw, Awdwr pob Daioni.

Y W E D D I.

O Dduw, yr hwn yn unig wyt deikwng o'n Serch, Dyro i ni Râs, fel na bo i ni byth dy anghofio di, na'th ogoneddus Berffeithrwydd; ond dy was'naethu yn ôl dy Air, mewn Difrifwch a Duwiol Ofn; fel na bo i ni un Amser grybwyll dy Sanctaidd Enw yn ddi-barch; fel y bo i ni gyflawni'r Addunedau rhwymedig arnom; fel na bo i ni dreulio dy Ddyddiau sanctaidd mewn Gwagedd ac Oferedd, nac mewn arferol Gyrchiad i'th Dŷ yn unig; ond bod i ni dy was'naethu a'n Calonnau, yn gystal ag a'n Cyrph trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

D O S P A R T H. X.

V. “**A** Nrhydedda dy Dâd a'th Fam, fel
 “ yr estynner dy Ddyddiau ar y
 “ Ddaear yr hon a rŷdd yr Arglwydd dy Dduw
 “ i ti.”

H. Pa Ddyledswyddau a gynnwysir yn y Gorchymmyn hwn?

A. Dyledswydd Plant i'w Rhieni, Gweini-dogion i'w Meistrad, Deiliaid i'w Llywiawd-wŷr, Dyledswydd pob rhyw Gristion i'w Fugail

gail Ysprydol, a Dyledswydd pob Dyn i'w Well.

H. Pa'm na chrybwyllir yma, onid yn unig Dyledswydd Plant i'w Rhieni.

A. O herwydd mai dyna'r Dyledswydd a ddysgir gyntaf, ac a ddeallir oreu ; mae'n gnawd i Blant garu eu Rhieni, ac maent yn gyffredin yn cael eu cadw danodd ganddynt ; ac yn ddilynol, pan orchymmynir iddynt berchi eraill, fel y parchant eu Rhieni, buan y deallant pa beth y mae hynny yn ei arwyddocau, a pharottaf fyth a fyddant i roi dyledus Barch i'w Gwell.

H. Pa fodd y dylwn *anhrydeddu* fy Nhâd a'm Mam ?

A. Mae'n rhaid i chwi ymddarostwng iddynt yn llawen ym mhob Peth cyfreithlawn, gofalu rhag eu trist-hau hwynt trwy Ymarweddiad anhydyn a drygionus : rhaid i chwi dalu iddynt bob dyledus Barch, a chyfaddef yn ddiolchgar eu Cymmwynasgarwch i chwi ; cŷd-ddwyn a'u Llesgedd, celu eu Gwendidau ; diwallu eu Hangenrheidiau, a gweddio am Ddedwyddwch presennol a thragywyddol iddynt ; yr hyn os gwnewch, mewn Ufudd-dod i'r Gorchymyn hwn i Dduw, chwi ellwch obeithio byw i fod yn ddedwyddol Berchen Plant eich hun.

H. Ped fawn Berchen Plant, pa beth, at-
tolwg, fyddau fy Nyledswydd ?

A.

A. Dyledswydd Rhieni yw, dwyn eu Plant i fynu mewn Ufudd-dod ac Ofn Duw ; gofalu am eu meithrin hwynt yn wir Grefyddol ; darparu iddynt Fodd i fyw, trwy nas darparont trwy Foddion anghyfiawn ; eu ceryddu hwynt pan ddywedont neu wnelont ar fai ; bod yn Samplau iddynt o Dduwioldeb, Sobrwydd, a Diwydrwydd ; ac yn ddiweddas, eu bendithio, a gweddio trostynt. Yr hyn Bethau oll a fyddwch yn fwy gofalus i'w cyflawni, os ystyr- i'wch pa mor echrydus beth a fydd, bod eich Plant yn druenus yn dragywyddol o Achos eich diofal Esceulusdra Chwi.

H. Pe digwyddu i mi fod yn Weinidog pa beth yw fy Nyledswydd ?

A. Dyledswydd Gweinidogion yw, bod yn ufudd i'w Meistraid, yn ddiwyd yn eu Gorch- wyl, nid a Golwg-Wafanaeth, fel Bodlon- wŷr Dynion ; bod mór ofalus o Eiddo eu Meistraid, ac o'r Eiddynt eu hunain ; heb na'u difrodi, na goddef eraill i'w difrodi. Na bôn Athrodwŷr ; ond uwchlaw pob dim bod yn gywir, nid yn unig er mwyn Cydwybod, ond hefyd er mwyn eu Geirda ; Gan nadyw Twyll a Lladrad ond Cynneddfau ffaidd ; odid yr anghofir hwynt gan eraill, acanhawdd yr ymad- ewir a hwynt gwedi unwaith eu harferu. Ac yn ddiweddas, rhaid iddynt gofio fod ganddynt Feistr yn y Nefoedd, i ba un y mae Gwafanaeth yn ddyledus arnynt, a chan ba un y mae iddynt ddisgwyl Gwobr y Gwâs ffyddlawn.

Ac er Cyfur i Weinidogion, yr un Arglwydd cyffredin, ag sydd yn gorchymmyn i Weinidogion fod yn ffyddlawn, sy'n gorchymmyn hefyd i Feiftraid fod yn gyfiawn, yn addfwyn, ac yn ofalus trostynt hwy; rhoi iddynt yr hyn sydd gynnwys, ymddwyn tuag attynt fel Cyd-Griff'nogion, eu hymgeleddu hwynt yn eu Clefydon, caniattau iddynt Amser i was'naethu Duw, a rhoddi 'Sampl iddynt i wneuthur yr unrhyw; gan gosio beunydd, nad yw Duw Dderbyniwr Wyneb, ond ei fod yn goftwng y naill ac yn codi y llall. *Psal. lxxv. 7.*

H. Pa beth yw'n Dyledswydd tuag at y Sawl ag sy'n *Olygwyr arnom?*

A. Eich Dyledswydd yw, ufuddhau iddynt, *nid yn unig rhag Ofn Cospedigaeth, ond er Cydwybod.* Gochelyd dywedyd yn ddrwg am danynt, ond rhoi iddynt bob gweddus Barch, a gweddio ar i Dduw eu bendithio hwynt, a'u gwneuthur yn Foddion o fawr Llês i bawb oll.

Canys mae y rhai sydd mewn Awdurdod, os ofnant Dduw, yn Fendithion rhagorol i ni; O blegyd mai eu Dyledswydd yw, cadw'r Bobl mewn Heddwch a Llonyddwch; Diogelu Bywyd, Hawl, a Meddiannau'r Sawl a chwenychant fyw yn ddiderfysg; cospi'r Afreolus, cyng-hori y Sawl sydd beb Gynghorwyr ganddynt; ac mewn pob peth 'chwanegu Gogoniant Duw, a Llwyddiant pawb oll sydd tan eu Llywodraeth.

H. Pa beth yw'r Dyledswydd tuag Fugeiliaid Ysrydol?

A.

A. Gwneuthur mawr Gyfrif o honynt er mwyn eu Meistr Crist, ac o blegyd eu Gwasanaeth, gan gosio'r hyn a ddywedodd ein Jachawdwr wrth ei Weinidogion, *y neb sy'n eich dirmygu chwi, sy'n fy nirmygu i.* Luc. x. 16. Eich Dyledswydd gan hynny yw derbyn eu Hathrawiaeth; *talw'r hyn fydd ddyledus iddynt yn ddi-dwyll ac yn ddirwgnach,* Deut. xxvi. 12, fel y byddo i Dduw fendithio eu Gorchwyl hwynt a'r Eiddoch Chwithau.

O blegyd eu Gorchwyl a'u Dyledswydd yw, myfyrio pob Ffordd i'ch haddysgu chwi; *pa wedd y dylech rodio yn Ffordd Duw a rhyngu bodd iddo ef;* eich argyhoeddi pan wneloch ar Fai; gweddio ar i chwi wneuthur yr hyn fydd dda; eich bendithio yn Enw Duw, a bod yn Esampau jachusol *mewn Gair a Gweithred:* a Llawer a fydd ganddynt i ateb am dano os esceulufant y Gorchwyl hwn.

H. Pwy heblaw hwynt a ddylwn eu perchi?

A. Pawb o'ch Gwell, pa un bynnag ai o ran Oed, ai o ran Dysceidiaeth, ai o ran eu Swyddau a'u Cyflyrau; y cyfryw am yr Achosion uchod a ddylech eu perchi.

A'u Dyledswydd hwythau yw, na byddont uchelfryd, onid sobr, nid eu dianrhydeddu eu hunain, ond bod yn addfwyn, rhwydd eu Parabl, ac yn barod o'u cymmorth lle byddo ei eisfau.

H. Pa beth yw Ystyr yr Addewid a wnaeth Duw i'r Sawl a gadwant y Gorchymyn hwn?

A. Y bydd iddo ef eu bendithio hwynt yn y Ffordd y rhodiont, yr hyn fydd Foddion i estyn eu Dyddiau : o'r tu arall, y *Sawl a ddiystyro ei Dâd a'i Fam*, y *Cigfrain a dynn ei Lygaid ef*, *Diarhebion xxx. 17.* hynny yw, fe a weithreda mor drwsgl, a phe bae yn *llwyr-ddall*.

VI. "Na ladd."

H. Pa beth a waherddir yn y Gorchymmyn hwn?

A. F'ach gwaherddir rhag gwneud Cam a Neb ar *Air* na *Gweithred*; na dymuno Marwolaeth Neb; na llawenhau yn Adfyd Neb; ac yn bennodol, mae'n gwahardd i chwi yr hyn yw Gwreiddyn pob Pechod arall, sef, *cadw Câs a Dygasedd yn eich Calon*; O blegyd os gwnewch, chwi fyddwch chwannog i gyffroi eraill i wneuthur Drwg, ac i wneuthur felly eich hun; ac o herwydd hyn mae St. *Joan* yn dywedyd, *mai Lleiddiad Dŷn yw'r hwn sy'n casbau ei Frawd*, i *Joan iii. 15.*

H. A yw'r Gorchymmyn hwn yn gwahardd dim arall?

A. Ydyw : mae'n gwahardd pob Meddwl a Gweithred a yrru 'ch Bywyd eich hun neu'r eiddo arall i Anesmwythdra neu Enbydrwydd; megis Rhagfarn, Geiriau trahaus, a dwyn Geirda un; o blegyd fe ddichon Geiriau drwg ladd Dŷn, a Chamwri dorri ei Galon ef.

Mae hefyd bob Anghymmedroldeb yn waharddedig i chwi trwy ba un y bo'ch yn dinistrio'ch Bywyd eich hun, neu yn Fodd i ddinistrio'r eiddo eraill.

Mae

Mae rhai'n i gyd yn Bechodau echrydus, a bid siccr y dielir yn dôft ar y Sawl a yrro Bobl allan o'r Byd yn gynt na'u Hamfer.

H. Pa Ddyledswydd a ofynnir yn y Gorchymmyn hwn?

A. Eich Dyledswydd yw, hyd y mae ynoch fyw'n heddychlawn a phob Dŷn; gochelyd *Cymdeithas ymrafaelgar*; gwaredu'r Gorthrymmedig, bod yn drugarog wrth y Sawl a fo mewn Cyfyngder; *cyd-ddwyn a maddeu i'ch gilydd*, ac ymhyfrydu yn Llwyddiant pawb oll.

VII. "Na wna Odineb."

H. Pa Bechodau a waherddir yn y Gorchymmyn hwn?

A. Pob math ar Afendid cnawdol, a'r cyfryw Bethau oll ag a fyddo gyffelybol i arwain Pobl i Bechodau nad yw addas eu henwi. Pob *Meddwdod a Glothineb* ac *angbymmedrol Ragddarbod am y Bol*; *Bywyd segurllyd, Gweithbred-oedd a Geiriau serthion*; *Llyfrau a Dyriau maswaidd*; mae rhai'n oll yn Drosedd mawr yn erbyn Duw, ac yn dra-anweddus i un yn disgwyl byw gyda Seintiau ac Angylion yn y Nef.

H. Mae Bagad o Bobl nad ydynt yn tybio fod y rhai'n yn gymmaint Pechodau ac môr echryslawn ag yr ydych chi yn dywedyd.

A. Hyn sy'n digwydd o Achos *nad ydynt yn credu Gair Duw*, yr hwn sy'n datcan y larn Duw *Butteinwyr a Godinebwyr*. Heb. xlii.

14. Ac o ba'r fath y fydd y Farn honno, chwi ellwch weled yn Datc. xxi. 8. *sef mai eu Rhan a fydd yn y Llynn sy'n llosgi o Dân a Brwmstan.*

H. Pa beth ynteu a ddylwn i wneud tuag at ochel y Farn arfwydu honno?

A. Eich Dyledswydd yw, bod yn gym-medrol, *a dwyn eich Corph yn gaeth i'ch Yspryd*; ac, os nad ellwch ymattal, arfer yr *Ymwared ganmoladwy* honno, sef, Priodas, yr hon a barottôdd Duw i gadw Pobl yn ddiwair: gan gofio'n oestadol y *dwg Putteindra y Galon ymaith*; hynny yw, mae'n gwneuthr Dynion yn ddi-deimlad o'r Peth fydd raid fod yn ol hyn; fel nad ydynt yn fynych yn gweled eu Perygl, hyd oni chanfyddont eu hunain ynddo heb ddim Gobaith o Hawshâd.

H. Pa beth yw Dyledswydd Pobl briodol?

A. Byw yn heddychlawn ynghyd; gan gofio, fod Priodas wedi ei hordeinio gan Dduw, er mwyn y Cyflur a'r Diddanwch a ddyleu'r naill gael gan y llall.

Ac felly hwy eiddunafant ill Deuoedd o flaen Duw, y *Gŵr, i garu, i gysuro, i anrhydeddu, ac i gadw ei Wraig.*

Y Wraig, i ufuddhau i, i was'naethu, i garu ac i berchi ei Gwr, tra b'ont byw eu Deuoedd.

Mae'r Addunedau hyn môr gyfflegredig ag all fod, ac wedi eu gosod i lawr yma, fel y bo i Bobl briodol fynych ystyried arnynt; yr hyn fyddau Foddion i wneuthur eu Cyflwr yn ddedwyddaf Cyflwr ar y Ddaear.

VIII. "Na ladratta."

H. Trwy ba Foddion yr ydis yn torri'r Gorchymmyn hwn?

A. F'a dorri'r y Gorchymmyn hwn nid trwy *Ledrad* yn unig, yr hyn sy'n Bechod cywilyddus, a châs gan Bawb; eithr hefyd trwy *Drais*, *Twyll*, *Camattal* yr hyn sydd gyfiawn, cadw'r Peth a gollwyd oddiwrth ei wir Berchennog, twyllo'r Wlad, blino Pobl allan o'u Meddiannau bydol a difetha eu Heiddo trwy *Groes-Gyfreithiau*, trwy *Orthrech*, trwy *Gyd-bartiaeth*, trwy *Lygru a Gwobrau*, neu un rhyw *Ddichell* arall; y rhai sydd Bechodau rhŷ gynnefin ym mhlith llawer nad ydynt yn disgwyl byth eu cospi am droseddu'r Gorchymmyn hwn; etto er hyn fe fydd yr *Arglwydd yn Ddialydd tŷt ar y rhai hyn*, i *Thess. iv. 6.*

H. Pa Beth a ofynnir gennym fel y cadwom y Gorchymmyn hwn?

A. *Eich Dyledswydd yw, bod yn ddiwyd yn eich Galwedigaeth, fel y galloch ennill eich Bywioliaeth heb arfer Moddion anghyfiawn.*

Gwneuthur y Desnydd goreu o'r hyn arqes Duw i chi, rhag, wedi ei wastraffu, orfod arnoch geisio byw trwy Dwyll ac Anonestrwydd.

Bod yn fodlon i'ch Cystwr; gan gredu mai gwell yw ychydig trwy Gyfiawnder. na Chwud mawr trwy Gam. Diarhebion xvi. 8.

Yn ddiweddaf, Eich Dyledswydd yw, ymddiried yn Rhagluniaeth Duw, yr hwn sy'n gofalu tros bob Creadur; ac a wobrwya yn ddiam-

meu y Tlawd Cyfiawn, a ddewiso gardotta, os nad all weithio, yn hytrach na lladratta.

H. Pa Beth yw Dyledswydd un y fae'n deimladwy o'i Bechod, ac yn ddrwg ganddo dorri o honaw'r Gorchymmyn hwn?

A. Mae'n angenrhaid iddo gyfaddef ei Bechod i Dduw, ac, os yw yn ei Allu, *gwneuthur Diwygiad i'r hwn y camweddodd yn ei erbyn*, Levit. vi. 2. heb yr hyn nid oes lle iddo i ddisgwyl Maddeuant oddiar Law Dduw.

A hyn yw'r Achos pa ham y mae mór anhawdd gan Bobl edifarhau am y Pechod hwn, o blegyd eu bod, naill ai o ran Cywilydd a'i Ystyfnigrwydd, yn anewyllysgar i *roddi'n ôl* yr hyn a gawfant trwy Dwyll neu Drais; ac etto maent yn gobeithio bod yn gadwedig; *Eithr y cyfryw Obaith yw Gobaith y Rhagrithwyr 'rhen y derfydd am dani.* Job viii. 13.

IX. "Na ddwg Gam-dyftiolaeth yn erbyn dy Gymmydog."

H. A wrafunir yma ychwaneg, na bod yn Gam-Dyft?

A. Gwneir: mae'r Gorchymmyn hwn yn gwahardd i chwi ddywedyd dim am Eraill, a allo Niweid iddynt; oddigerth ar Feddwl da er mwyn eu harwain i Edifeirwch, neu i rwystro iddynt wneuthur ychwaneg o Ddrygau i Eraill.

Dyfeisio Celwyddau, 'chwanegu attynt a'u cyhoeddi i roi Gwaith i Chwedleuwyr; enllibio Pobl; hyfspysu eu Gwendidau; a datcan eu Beiau mewn Moddion a baront i'r Gwrandawr
eu

eu tybied yn waeth nag y b'ont, a wrafunir yn y Gorchymmyn hwn, a phob Ysgrythyr arall; *megis Gweithredoedd y Cythraul*, gan eu bod yn dinistrio pob Cymmydogaeth dda a Charedig-rwydd Crist'nogol.

H. O ba Beth mae'r Pechod hwn yn tarddu?

A. O Feddwl drwg, weithiau; mae rhai Pobl a ymhyfrydant mewn Drygau, a goreu ganddynt po mwya' fo o honynt yn y Byd. Weithiau mae'n tarddu o Dymmer aflonydd; weithiau o Falchder; Weithiau o Amcanion drygionus; ac yn aml, mae Pobl yn gwneuthur y Pechod hwn o ran Difyrwch.

Ond o ba Achos bynnag y mae'r Pechod hwn yn deilliaw, mae'n arwydd o Galon ddi-gywilydd, yn gymmaint a'u bod yn cablu Eraill fal pe baent *eu hunain yn ddifai*; yn gwneud Gwawd o Enw da Eraill, *yr hwn* (medd Solomon) *Diarhebion 22: Sydd fwy dymunol na Chyfoeth lawer*; yn gyrru Cyfeillion Ben-Ben; ac yn aflonyddu Cymmydogaeth dda; am hynny y cyfrifir Difenwŷr ymmysg y Rhai, *ni etifeddant Deyrnas Dduw*, 1 Cor. vi. 10.

H. Pa Ddyledswydd mae'r Gorchymmyn hwn yn ei ofyn gennym?

A. Eich Dyledswydd yw dywedyd y Gwir bob Amser, pan fyddo yn gyfaddas, fel pe baech ar eich Llŵ; Gochelyd niweidio Geirda Neb; bod yn barod i wrando, i goelio, a siarad y Goreu am Bawb; peidio ag ymhyfrydu mewn Chwedlau Ynfyd ac absennol. Ac os ystyriwn

ystyriwn mor dra gofidus gennym ein hunain, gael ein gwradwyddo gan Dafod enllibus, ni a fyddwn fwy dyfal i ddilyn y Rheolau hyn.

X. “ Na chwennych Dŷ dy Gymmydog, “ na chwennych Wraig dy Gymmydog, na i Was na'i Forwyn, na i Ych, na'i Asyn, na “ dim ar fydd eiddo.”

H. Pa beth yw Ystyr y Gorchymmyn hwn ?

A. Yr ydis yma yn gwahardd i chwi *chwen-nych*, hynny yw, *gosod eich Calon* ar yr hyn fydd Eiddo arall, rhag i anghymmedrol Awydd eich denu i geisio ei berch nogi trwy Anghyfiawnder; fel y gwnaeth *Ahab*, yr hwn a *osododd ei Galon* ar Winllan ei Gymmydog; yr hon pan nad allodd ei chael er Arian, y Cythraul a'i cynnorthwydd i w pherchennogi trwy Drais, yr hyn a ddug Ddestryw arno ef a'i Dylwyth.

H. Ai nid all Dŷn chwennych prynnu'r hyn fydd Eiddo arall ?

A. Gellwch yn ddiammeu, os gall ei Berchennog ei werthu yn gyfreithlawn, ac os meddylwch ei fod yn fodlon i hynny; ond os anfodlon a fydd, yna, mae Parhâd mewn Deisyfiad o'i Eiddo yn Droseddiad yn erbyn y Gorchymmyn hwn i Dduw.

H. Pa beth mae'r Gorchymmyn hwn yn ei ofyn gennym ?

A. Mae'n gofyn gennym *wilied yn ddyfal* ar ein *Calonnau*, o herwydd mai o bonynt bwy mae pob *Meddyliau* drwg yn dyfod, Matthew xv. 19.

Mae'n

Mae'n gofyn gennym wrthwynebu Cyn-
hyrfiadau cyntaf Pechod, y rhai, os cânt Lo.
nyddwch, *a escorant ar Farwolaeth*, Jago i. 15.

Mae'n gofyn gennym fodloni i'n Tynged,
megis yr hyn a drefnwyd i ni gan y doeth a'r
trugarog Dduw.

Yn ddiweddas, mae'n gofyn gennym ofod
Duw bob Amser o flaen ein Llygaid, yr hwn
sy'n gweled holl Ddirgelion ein Calon, ac a
gospa ei phechadurus Chwantau.

Y W E D D I.

A Gor ein Llygaid, O Arglwydd, fel y byddo
i ni weled fod dy Gyfraith di yn sanctaidd,
yn gyfiawn, ac yn dda ; ac fel y bo i ni ei chadw
a'n holl Galon ; fel y bo i ni garu ac anrhydeddu
Pawb ar a ofododd dy Ragluniaeth di yn uwch
na ni ; fel na wnelom Gam a Neb ; fel y bo i ni
lwyr gashau pob anniwair Ddeisyfiadau, Geiriau,
a Gweithredoedd ; pob Twyll a Gorthrech ; holl
Ddrygau Tafod celwyddog ; pob anghymmedrol
Ddeisyfiadau a Dechreuad Chwantau afreolus.

Arglwydd, trugarhâ wrthym, ac ysgrifenna yr
holl Ddeddfau hyn yn ein Calonau, ni a attolygwn
i ti. Amen,

DOSPARTH XI.

H. “ **B** Eth yr wyt ti yn ei ddysgu yn ben-naf wrth y Gorchymynion hyn ?

A. “ Yr ydwyf yn dysgu dau Beth, fy
“ Nyled tuag at Dduw, a’m Dyled tuag at fy Nghymmydog.”

H. Pa fodd y dosperthir y Gorchymmynion hyn ?

A. Mae’r Pedwar Gorchymmyn cyntaf yn gwneuthur *un Lêch*, ac yn dysgu i ni *ein Dyled tuag at Dduw*; ac mae’r Chwêch diweddas, neu’r *Ail Lêch*, yn cynnwys *ein Dyled tuag at ein Cymmydog*.

H. “ Pa beth yw ’ch Dyled tuag at Dduw ?

A. “ Fy Nyled tuag at Dduw, yw credu
“ ynddo, ei ofni, a’i garu a’m holl Galon, a’m
“ holl Feddwl, a’m holl Enaid, ac a’m holl
“ Nerth; Ei addoli ef, diolch iddo, rhoddi fy
“ holl Ymddiried ynddo, galw arno, anrhy-
“ deddu ei Sanctaidd Enw ef, a’i Air, a’i wa-
“ sanaethu yn gywir holl Ddyddiau fy Myw-
“ yd.”

H. A ydyw’n anhawdd deall Dyledswydd Cristion ?

A. Nag ydyw: gan mai Crefydd yw Gorchwyl pob Dŷn; f’all Dŷn, ag *ychydig o Ddysg*, os bydd ganddo Dueddiad ac Ardymmer da i hynny, wybod a chyflawni ei Dyledswydd yn gyftal a’r Dysgediccaf.

H.

H. Mae hyn yn Wir cyfurus: Eglurhewch, attolwg, hyn i mi.

A. Onid ych yn gweled fod pob Gwybod-aeth angenrheidiol, wedi ei gosod i lawr yn dra byrr ac eglur: mae'ch Dyled tuag at Dduw a Dyn yn gynnwysedig mewn ychydig Eiriau, hawdd eu deall, hawdd eu cofio, gan y Sawl a wir gredant yn Nuw, ac a ddymunent o'u Calon fod yn gadwedig.

H. Mae gennyf Obaith ynteu na fyddaf fi ddim yn golledig; O blegyd yr wyf yn credu yn Nuw, ac yn deisyf yn fy Nghalon fod yn gadwedig.

A. Gochelwch eich siommi 'ch hun mewn Peth mór bwysfawr. F'alleu, *nad ydych yn credu yn Nuw, yn ei ofni ef, nag yn ei garu a'ch holl Galon*, er eich bod yn tybied felly.

H. Yr wyf yn deisyf arnoch ddangos i mi, os ydwyf yn cam-gymmeryd.

A. A ydych yn byw mewn un Pechod gwirfodd? os ydych, bid siccr i chwi, *nad ydych yn ei ofni ef, yr hwn a ddichon ddestrywio Enaid a Chorph yn Uffern*. Matthew x. 28.

Yr ych yn meddwl ysgatffydd, *eich bod yn caru Duw uwchlaw pob Peth*; ond, os nad ydych yn gofalu am gadw ei Orchymmynnion ef, ac yn ddigllawn wrthyh eich hun pan dorroch hwynt, yna *nid ydych yn caru Duw: Canys hyn (medd St. Joan) yw Cariad Duw, fod i ni gadw ei Orchymmynnion ef*. 1 Joan v. 3.

A.

A ydych yn rhedeg at Dduw am Ymwared yn eich Anghennoctid, a ydych yn gweddio arno ef, ac yn ymfodloni i'r hyn a drefno ef i chwi, gan roddi 'ch holl Ofal arno ef? os amgen, nid ydych yn ymddiried ynddo ef a'ch holl Galon.

H. Yr wyf yn deall mai fy Nyledswydd yw, caru, of ni, ac ymddiried yn Nuw fel hyn; ond yr wyf yn ofni y bydd yn anhawdd i mi gyflawni hyn.

A. Na ddi-galonedd hyn m'onoch; fe wna Grâs Duw bob Peth yn hawdd i bob Dŷn, a fyddo ar Fwriad da.

Yn unig cofiwch, fod yn rhaid i'ch Ymegnion eich hunan gyd-weithio a Chymmorth Duw, fel y caffoch y Tueddiadau grasfol hyn. Ac nid oes un Dŷn yn cyrhaedd Stât o Berffeithrwydd ar unwaith; ac felly nid anaddas y cyffelybir Gweithred yr Yspryd i *Hedyn Mustard*, yr hwn er ei leied ar y cyntaf, fydd etto yn tyfu yn Bren mawr.

H. Pa beth ynteu fydd raid i mi wneuthur, fel y bo i mi *gredu*, yn ddiammeu, mai Duw fy'n llywodraethu pob Peth, ag y gallwyf finneu yn galonnog ymddarostwng i'r hyn a wnelo ef, megis i'r hyn goreu.

A. Mae'n rhaid i chwi fynych ystyried, na ddichon Duw niweidio ei Greaduriaid; *canys pe dafshafeu hwynt, ni chreafeu m'onynt.*

Cofiwch fod y Bobt sancteiddiaf yn addef Cyfiawnder a Daioni Duw, pan fyddont yn ymerwino dostaf tan ei Law ef. Ystyriwch

Ystyriwch leied yw'ch Gwybodaeth eich hun; ac, fel pan welsoch gyntaf hau yd hyd y Ddaer, er eich bod yn meddwl hynny yn ofer, etto nid allech feddwl lai, nad oedd gan yr Hauwr Reswm i roddi am hynny; O blegyd ei fod ef yn ddoethach na chwi: os felly y meddylwch am Dduw, chwi a ymgynefinwch o'r diwedd i ymfodloni yn yr hyn a wnelo ef, neu a oddeffo ef i ddigwydd i chwi; heb fyth rwnnach yn erbyn Ffyrdd ei Ragluniaeth ef.

H. Er mai fy *Nyledfwydd* yw ofni Duw uwchlaw pob Peth, etto yr wyf yn fynych yn ofni Cyfreithiau Dynol, neu Ddigerter fy Nghe-raint yn fwy na Duw.

A. Ni wnewch byth felly, os cedwch hyn beunydd yn eich Calon, sef, *fod Llygaid Duw yn eich gweled yn oestadol*: fod ei Farnedigaethau ef yn dra ofnadwy: fod yn Beth dychrynadwy i Bechadur syrthio tan Ddigerter ei Greawdwr. Mynych fyfyrwch ar hyn, a chwi a ddyfsgwch ofni Duw yn fwy nag Angeu.

H. Pa fodd y dysgaf garu Duw?

A. Myfyrwch pa fodd y daethoch i garu 'ch Rhieni; mai o blegyd eich bod yn arfer o redeg attynt hwy yn eich Anghennion, a'u cael hwy bob Amser yn barod i'ch gwrando a'ch Cymmorth.

Yn awr ystyriwch nad alleu'ch Rhieni m'och cymmorth, heb Gymmorth Duw; nid oedd yn Ngallu eich Mam ochel erthylu arnoch cyn ei Thymp; a wedi 'ch geni, nid, alleu hi m'och cadw

cadw rhag Tramgwyddiadau, rhag Clefyd, rhag Angeu. Duw ynteu a'ch cadwodd, yr hwn sy'n eich gwahodd i wneuthur eich Erfyniadau atto ef yn eich Cyfyngderau, ac a addawodd eich gwrando, eich amddiffyn, a bod yn Dād i chwi, ac, os ufuddhewch iddo ef, eich gwneuthur yn ddedwydd yn dragywydd.

Bydded i chwi ynteu groesawu'r Gwahoddiad grasufol hwn, a gweddio ar Dduw am eich Angenrheidiau, ac yno, chwi a'i cerwch ef môr naturiol, ac y câr Plentyn ei Rien i sy'n ei faethu ef.

H. Ond, er mai fy *Nyledfwydd* yw, *galw ar Dduw a i addoli*, etto'r wy'n gweled fod fy Natur yn dra amharod i wneud fel hyn.

A. F'all hynny fod. Etto er hyn, gwnewch a alloch yn erbyn eich Gwyniau; cêdwch eich Calon yn lân, a'ch Myfyrdod ar eich Dydd diweddas, a gweddiwch yn ddibaid, er cýndynned fo'ch Natur; ac se wna Ymarfer a Grás Duw mewn Pryd, hyn yn *Hyfrydwch* i chwi, er ei fod yn awr yn *Faich*.

H. Yr wy'n gwybod fod yn ddyledus arnaf dalu Diolch i dduw, ac etto nid yw ei Fendithion ef yn codi ond ychydig Gynwrf yn fy Nghalon i hynny.

A. Mynych fyfyrwch ynteu ar ei Fendithion ef; a phan dderbynioch neb rhyw un o honynt, trowch eich Meddwl yn ebrwydd at Dduw, a dywedwch, oddiwrtho ef y daeth y *Drugaredd* hon: *efe* sy'n rhoddi i mi Gynnorthwywyr;
efe

efe sy'n fy llwyddo yn fy Ffordd : *Duw* a'm
lladferodd i Jechyd : *efe* fydd bob Nôs yn fy
llonni â Chwsg, a pheunydd yn fy ngwared
oddiwrth Beryglon. Gwnewch hyn, ac Chwi
fyddwch mor dueddol i ddiolch iddo *ef* ag a fy-
ddoch i ddeisyf ei Fendithion.

H. Yr wy'n gweled mai fy Nyledswydd yw,
rhoi *fy holl Ymddiried yn Nuw*; ond a ddichon
i mi wneuthur hynny, pan oddefo i mi gwympo
i Adfyd ?

Dichon yn ddiammeu. Felly y gwnae Pobl
dda bob Amser, *pe lladdai efe fi* (medd *Jôb*)
etto mi a obeithiaf ynddo. Job 13. 15.

Cofiwch, *mai da yw bod mewn Cystudd*, pan
welo *Duw* hynny yn oreu, yr hwn, *pe amgen*,
ni ymhyfryda ym Mlinderau yr un o'i Greadur-
iaid.

H. Pa beth fydd fy Nyledswydd, *pan ym-
welo Duw â mi felly* ?

A. Eich Dyledswydd fydd bod yn ddi-
oddefgar, myfyrio ar eich Ffyrdd, troi at *Dduw*
yn ddiattreg, a gweddio ar iddo *ef* wneuthur
Helbulon y Bywyd hwn yn Foddion i'ch arwain
i un gwell ; Gochelwch geisio Cymmorth trwy
Ddia'wl, trwy Ddewiniaeth neu'r cyffelyb, fel
y gwna rhai pan fo'u *Da* neu *Hwy* eu hunain
mewn Perygl.

H. Ai rhaid i mi ymddiried yn *Nuw*, a
chredu ei fod *ef* yn gofalu trofod, er fy môd
mewn *Tlodi* ?

A. Rhaid yn siccr : O blegyd nad yw *Cy-
H foethogrwydd*

foethogrwydd yn Arwydd bob Amser o Gariad Duw, na Thlodi o'i Ddiger.

Cofiwch Lawn-fwriad ac Eidduned *Jacob* (Gen. xxviii. 20.) *os Duw fydd gyd-â mi, a rhoddi i mi Fara i'w fwytta, a Dillad i'w gwisgo, yna y bydd yr Arglwydd yn Dduw i mi.*

Er eich cysuro 'ch hun, a chadarnhau 'ch Ffydd; ystyriwch, *mai Gwaith Duw yw hyn: i Sam. ii. 7. Fod yn ei Allu ef wneuthur i chwi Daledigaeth 'helaeth yn y Byd a ddaw, am yr hyn a ddioddefoch yma: a'i fod ef yn dewis Tlodion y Byd hwn i fod yn Etifeddion o'i Deyrnas. Jago ii. 5.*

Fod yn ddiammeu, Lygaid Duw bob Amser ar y Tlawd, gan iddo ef mor fynych orchymyn i Eraill ofalu trostynt, a'u dianghenu.

Meddylwch am y Pethau hyn, a chwi a fodlonwch i'ch Cyflwr, heb geisio 'ch gwellhau eich hun trwy Foddion anghyfiawn.

Ni chenfigennwch wrth y Cyfoethog, ac ni amheuwch Ddaioni Duw.

H. A ydyw'r Cyfoethog mor rwymedig i ymddiried yn Nuw a'r Tlawd?

A. Ydynt: o blegid eu bod hwythau yn ymddiried ar Dduw, am *Fwyniant a Pharhâd o'u Cyfoethogrwydd. Pe amgen f'all Cyfoeth gymmeryd iddo Esgyll a bedeg ymaith: a Duw sy'n rhoddi i Ddŷn Allu i fwynhau a llawenychu yn yr hyn sydd ganddo. Eccles. v. 19.*

O blegid hyn y gorchymynnir i'r Cyfoethogion, *na byddont uchel-feddwl, ac na byderant*
mewn

mewn Golud anwadal, ond yn y Duw byw. I Tim. vi. 17.

Ac y gorchymynnir iddynt gyfrannu o'r Ei ddynt i'r Tlawd, fel mae'n ddyledus arnynt. *Diar. iii. 27.* A bod yn ddiolchgar am eu Golud, heb eu treulio ar eu melys Chwantau.

H. Fy Nyledswydd yw, anrhydeddu sanctaidd Enw Duw a'i Air : pa fodd yr arferaf fy hun i wneuthur hynny ?

A. Gwiliwch rhag fiarad am Dduw, ond yn ddifrifol. Ystyriwch ei fod ef yn eich gweled Chwi, ac felly y byddwch debyccaf i wneuthur yr hyn a fyddo er mwyaf o *Anrhydedd i'w Enw ef.*

Os mynych gofiwch, mai Llyfr a roddodd Duw i ni yw'r *Bibl*, i ddysgu i ni yr hyn a ddylem gredu, a pha fodd y dylem fyw, fel y caffom Fywyd tragwyddol ; a bod eich Jachawdwriaeth yn sefyll ar wybod o honoch yr hyn fydd gynnwysedig yn y Llyfr hwn : pan ddarllennoch ef, neu glywed ei ddarllen, chwi a'i gwrandewch yn ofalus, ac a ymegniwch i ddi-lyn yr Hyfforddiadau mae ef yn eu rhoddi i chwi ; ni adroddwch un Rhan o hono, ond ar Berwyl difrifol a sanctaidd, ac felly yr ymhy-frydwch yn ei Air sanctaidd ef, *ac a'i hanrhydeddwch.*

H. Fy Nyledswydd yw, *ei wasanaethu yn gywir holl Ddyddiau fy Mywyd.* Oni fydd i'm Gorchwylion angenrheidiol fy attal rhag cyflawni cymmaint ag a ofynnir yma gennyf ?

A. Na fydd. F'ellir gwneuthur cymaint ag y mae Duw yn ei ofyn gan Undyn, heb esceuluso Gorchwylion bydol.

'Fe wrafunir un Diwrnod o Saith i chwi i weithio ; gwnewch yr hyn a orchymynnir i chwi ar y Diwrnod hwnnw, a neillduwch o bob Diwrnod ychydig Amser Foreu a Hŵyr i foliannu Duw, ac i ddeisyf ei Fendith ; yna, pan fyddoch yn gwneuthur eich Gorchwyl beunyddiol, yr ydŷch yn gwas naethu Duw mor ficer, ac mor ddiammeu o fod ar y Ffordd i'r Nefoedd, a'r Sawl fydd wrth eu Gweddiau. Hyn a ellwch ei gyflawni holl Ddyddiau eich Bywyd.

Y W E D D I.

O Dduw grasusol, yr hwn yn unig wyt deilwng o'n holl Wasanaeth, caniattâ i ni dy wasanaethu a'th fodloni yn ôl ein Dyledswydd, a n holl Galon, ac a'n holl Nerth ; fod i ni roddi Diolch ac Anrhydedd i ti ; a chan barhau yn y Ffydd, mewn Ofn, a Chariad Duw, hyd Ddiwedd ein Heinioes, gael ein gwneuthur ganddo ef yn ddedwydd tros byth, trwy Jesu Grist. Amen.

D O S P A R T H. XII.

Holiad. “**P**A beth yw dy Ddyled tu ag
“ at dy Gymmydog?”

Atteb. “Fy Nyled tuag at fy Nghymmyd-
“ og, yw ei garu fel fi fy hun, a gwneuthur i
“ bob Dŷn megis y chwennychwn iddo wneu-
“ thur i minnau. Caru o honof, anrhydeddu,
“ a chymmorth fy Nhâd a’m Mam. Anrhyde-
“ ddu, ac ufudhdau i’r Brenhin a’i Swyddogion.
“ Ymddarostwng i’m holl Lywiawdwyr, Dyf-
“ awdwyr, Bugeiliaid Ysrydol, ac Athraw-
“ on. Ymddwyn o honof yn oftyngedig, gan
“ berchi Pawb o’m Gwell. Na wnelwyf Ni
“ weid i neb ar Air na Gweithred. Bod yn
“ gywir ac yn union ym mhob Peth a wnelwyf.
“ Na bo na Châs na Digafedd yn fy Nghalon i
“ neb. Cadw o honof fy Nwylaw rhag chwi-
“ lenna a lladratta, a’m Tafod rhag dywedyd
“ Celwydd, Cabl-Eiriau, na Drwg-Absen.
“ Cadw fy Nghorph mewn Cymhedroldeb,
“ Sobrwydd a Diweirdeb. Na chybyddwyf
“ ac na ddeisyfwyf Dda na Golud neb arall;
“ Eithr dysgu a llafurio yn gywir, i geisio en-
“ nill fy Mywyd, ac i wneuthur a ddylwyf, ym-
“ mha ryw Fuchedd bynnag y rhyngo bodd i
“ Dduw fy ngalw.”

H. Ai nid yw ddigon i ni garu, ofni ac
anrhydeddu Duw yn unig?

H 3.

A.

A. Nag ydyw : O blegid fod y Gorchymmyrn hwn gennym oddiwrth Dduw, bod i'r hwn sy'n caru Duw, garu ei Frawd hefyd. 1 Joan iv. 21, ac felly, yr hwn a ddywed ei fod yn caru Duw, ac efe yn caschau ei Frawd, celwyddog yw, hynny yw, nid yw efe yn caru Duw, na Duw yn ei garu ynteu.

H. Pwy yw fy Nghymmydog a'm Brawd ?

A. Pob Dŷn ar a alloch wneuthur Cymmwyn-as iddo, Luc. x. 29. Canys mae Duw wedi yspsysu mai Brodyr ydŷm oll, fel y byddo i ni ymlawenhau yn Nedwyddwch naill y llall, ac hefyd fod yn ddrwg gennym dros Aflwyddiant ein gilydd.

Fel y bo i ni eu cynnorthwyo yneu Hangen-noctid ; bod yn barod i'w diddanu mewn Adfyd ; a phob Amser feddwl y goreu 'or hyn a ddywedont neu â wnelont.

Ac fe wna'r Gweithredoedd hyn sicrhau Ewyllys da Duw tuag attom, a chynhyddu ynom y fath Dymmer ag a'n cymhwyso i'r Nefoedd.

Ac yn y cyfamser mae gan y lleiaf ei Ddysg hon megis Rheol i rodio wrthi ; yn hawdd ac eglur i'w Ddealltwriaeth.

H. Attolwg, dygwch hyn ar ddeall i mi ?

A. Ystyriwch y modd yr ydych yn eich caru 'ch hun. Chwi a ddymunech i chwi 'ch hun bob Llwyddiant yn eich Gorchwyl ; mae'n ddrwg gennych pan ddigwyddo amgen ; nid ydych un Amser yn cenfigennu wrthych eich hun

hun nag yn tybio dim yn rhŷ dda ichwi ; ni waeth gennych pa'r un am beri Blinder ichwi eich hun, ac odid fyth i chwi ddigio wrthych eich hun ; neu, os digwydd felly, buan y cymmodwch ; fel hyn ynteu y bydd eich Ardymmer tuag at eich Cymmydog, os chwi a'i câr fel chwi eich hun, fal y gorch'mynnir i chwi.

Mae'n gu gennych eich Geirda ; nid hôff gennych gyhoeddi 'ch Beiau ; mae'n flin gennych gael eich twyllo ; ac oni ddyleu hyn eich dysgu, na wneloch y cyfryw Bethau i eraill ?

Mae'n orthrwm gennych gael eich dyfstyru gan eich Gwaelach ; felly ynteu, ni ddylech Chwithau ddyfstyru neb o'ch Gwell, ond eu hanrhydeddu ac ufuddhau iddynt, yn ôl eu Swydd a'u Cyflwr.

A hyn a fyddech mwy ewyllysgar i'w gyflawni ped ystyriech, *nad allwn fyw y naill heb y llall*. Nid alleu Rai mo'r ymdrwfio'n wŷch a byw'n foethus, oni bae fod eraill yn gorfod arnynt lafurio yn galed ; ac nid alleu y Llafurwŷr mo'r byw yn ddiogel a chysurus, heb eraill i'w hamddiffyn a'u hannog.

Ac felly, os y Cyfoethog ni châr ac ni chymmyrth y Tlawd, ac os y Tlawd nid anrhydedda, nid ufuddhâ, ac ni bydd ffyddlawn i'r Cyfoethog, yna gwaethaf fydd i'r Ddwy-blaid.

Dedwydd ynteu i ni, ddarfod i Dduw orchymryn i ni garu naill y llall.

H. Pa fodd y cyrhaeddwn yr Ardymmer Gristianogawl hon ?

H 4

A.

A. Trwy goffeiddio pob Cyfleusdra o ewylllysio Llwyddiant a Daioni i eraill; trwy ymarfer eich Tosturi i gynnorthwyo'r Tlawd, i gymmorth y Sawl fo mewn Cyfyngder, i ddiddanu'r Gorthrymmedig, i alaru gyd-â Rhai sydd mewn Galar; hyn a feddalthâ eich Calon, ac a gyweiria yn och Natur lariaidd a rhywiog.

Gochelwch ymhyfrydu yn Aflwyddiant neb eraill, pe baent eich Gelynion pennaf: rhag i hyn eich gwneuthur yn greulon a Chalongaled.

Ystyriwch yn fynych, fod pawb eraill yn dymuno Llonyddwch, a chanddynt gyftal Hawl iddo a Chwithau; nad ydych Chwi eich hun yn ddi-fai, a bod arnoch eisiau Maddeuant gan Ddynion, a Thrugaredd gan Dduw cyftal ag eraill.

Ond, uwchlau pob peth, ystyriwch, fod Duw wedi gorchymmyn yn bennodol i ni, garu ein gilydd, ac heb hyn nis gallwn mo'r bod yn gadwedig.

Gweddiwch gan hynny yn oftyngedig ar i Dduw roddi i chwi Yspryd Cariad, a'r fath Ardymmer ag a fyddo gymmeradwy ganddo ef.

Yna y canfyddwch, er ufudded a fyddoch i'ch Gwell, er hawddgared i'ch Cyd-râdd, er addfwyned i'ch Isafiaid, mai i chwi eich hun y bydd goreu yn y Pen diweddaf.

H. A orfydd arnaf, os mynnaf garu fy Nghymmydog, beidio a chymmeryd Cyfraith am fy nghyfiawn Hawl?

A.

A. Na orfydd : ond bydded eich Hawl am
r w Beth gwerthfawr, nid am ryw Wâg-beth
na byddech gwaeth er ei golli.

Ond os pwys-fawr a fydd, eich Dyledswydd
yw, yn gyntaf, wneud eich goreu trwy Dêg,
ac os ni thyccia hynny, arferwch y Gyfraith
mewn Ardymmer Crist'nogawl, heb ddim Llid
na chroes a threulgar Gyfreithiau, a blino'ch
Cymmydogion, a chwi eich hunan yn ddiachos.

Ac yn ddiweddaf, mae'n rhaid i chwi ym-
fodloni i'r hyn a farno'r Gyfraith, ped fae i'ch
erbyn.

H. Pa beth yw fy Nyledswydd, os fy
Nghymmydog trwy absennu a ddywed yn
ddrwg am danaf ?

A. Os byddwch yn haeddu hynny, ni wna
myned i Gyfraith, ond peri mwy o Siarad am
danoch.

Ond os ydych yn cael llwyr Gam, chwi ddy-
lech *geryddu* y Sawl a'i gwnaeth yn ddirgel
rhyngddoch Chwi ac ynteu; ac os na fedrwch ei
wneuthur ef yn deimladwy o'i Fai, dywedwch
i'r Offeiriad, Dyledswydd yr hwn yw ei gyng-
hori ef; ac os yn ei Wrthnyfigrwydd y parhâ,
gommedd iddo'r Cymmun Sanëtaidd; yr hyn fydd
drymmach Cospedigaeth, nag a all y Gyfraith
roddi arno.

Eich Dyledswydd chwi yn y Cyfamfer yw
dioddef y Camwri yn ddioddefgar, talu Da am
Ddrwg, maddeu yn ewyllysgar, gweddio trosto
yn ddisrifol; *canys felly y gorchmynnodd Crist.*
Matthew v. 44.

Ac

Ac er Cysur i chwi, ystyriwch fod gennych, trwy faddeu fel hyn yn ewyllysgar, Hawl i Addewid grasufol Duw o faddeu eich Pechodau i Chwithau; ac felly mae Llês o'r mwyaf yn dyfod i chwi o'r Sarhâd a'r Camwri a gawsoch.

H. Onid all hyn fod yn debyg i annog Pobl ddrwg i amherchi eu Cymmydogion dinweid.

A. *Odid i hymy fod.* Ond pa fodd bynnag y digwydd i hyn fod; nid addas i ni fod yn fwy gwiliadwrus am ein Geirda ein hunain, nag am Anrhydedd a Gorchymmynion ein Jachawdwr Crist; *yr hwn a addarwodd i ni 'Sampl, fel y canlynom ei ôl ef, pan ddifenwyd, ni ddifenwodd drachefn, pan ddioddefodd, ni fygythiodd; Eithr rhoddodd ar y neb sy'n barnu yn gyfiawn.* 1 Pedr. ii. 21; 23.

H. Beth os ni fedraf faddeu i'r rhaia'm niweidiafant?

A. Nid ellwch chwithau ynteu, *mor bod yn gadwedig.* Matt. vi. 6. Ond os byddwch yn ewyllysio gostegu'r Llidiowgrwydd sy'n cythryblu'ch Calon, yna rhaid i chwi weddio ar Dduw, ac fe rydd ef i chwi Ardymmer newydd i faddeu, i garu, ac i wneuthur Daioni.

H. A ydyw fy Nyledswydd tuag at fy Nghymmydog yn fy rhwymo i gelu ei Feiau ef bob Amser?

A. Nag ydyw. Mae'n ddyledus arnoch ambell waith eu cyhuddo hwynt; ond rhaid i chwi wneuthur hynny er y Diben mawr o'i arwain

wain ef i Edifeirwch, a'i gyhuddo wrth y cyf-
ryw Wŷr ag sydd ganddynt Awdurdod i'w alw
ef i gyfrif; os amgen *Goganur* ydŷch, yr hwn
a gyfrifir ymysg y Pechaduriaid echryslonaf. 2
Cor. xii. 20.

H. Ai rhaid i mi garu y Sawl nad ydynt
yn fy ngharu finneu?

A. Rhaid; ac onid ê nid yw 'r Grefydd
Grist'nogol wedi gwneud mo'noch ddim gwell
na'r Digred; *O blegid hwynt hwy a garant y*
Sawl a'u careu hwythau. Matth. v. 46.

Eithr fe ddarfu i'n Jachawdwr Crist orchym-
myn i'w *Ddilynwŷr ef garu eu Gelynion*; hynny
yw, ochelyd dywedyd yn ddrwg am danynt,
ond gweddio drostynt, a gwneuthur Daioni
iddynt.

H. *Ai nid allaf fod yn gywir ac yn union ym*
mhob Peth a wnelwyf, ac etto er hyn farchnatta
yn gallaf ag y medrwyf ar fy Llês fy hun?

A. Rhaid i chwi ystyried, os y Dŷn y bôch
yn marchnatta ag ef a'i dryga ei hun o ran *An-*
gen, neu *Anwybodaeth*, neu *Ofn*, mai drwg
jawn i chwi elwa arno ef; ac er y gallech ateb
i Gyfraith, nid ellwch byth ateb i Dduw am y
cyfryw Weithred.

H. Pa beth yw fy Nyledswydd ped fawn
gwedi gwneuthur Cam a'm Cymmydog?

A. Yr ydych yn rhwymedig i gyfaddef eich
Bai, ac i'w ddiwygio hyd y galloch; i ofyn
Nawdd Duw, yna chwi ellwch obeithio am
Faddeuant; o blegyd hyn i gyd a dim llai a
ddisgwylicch

ddisgwyliech chwitheu gan Eraill. Hon yw'r Rheol y'n bernir wrthi, a hon yw'r Rheol y dylem fyw wrthi, sef, *Pa beth bynnag a ewyllsioch eu gwneuthur o Ddynion i chwi, gwnewich Chwitheu yr un modd iddynt hwythau.* Matthew vii. 12.

H. A ydyw'r Rheol hon yn ddigonol i'r Annysgedig i fyw wrthi ar bob Achos?

A. Cofiwch y Peth mae St. Joan yn ei ddywedyd, *yr hwn sy'n caru ei Frawd, sy'n aros yn y Goleuni, ac nid oes Rhwystr ynddo.* i Joan ii. 10. hynny yw, mae Goleuni Cariad yn ei dywysfel na thramgwyddo, ac na wnelo Niweid i Eraill mewn Gair na Gweithred. *Ni feddwl ac ni weitbreda Cariad ddrwg i'w Gymmydog; ac yn ddilynol ni adrodd ddim drwg am dano; mae'n dioddef pob dim, yn credu pob dim; yn gobeithio pob dim, yn ymaros a phob dim.* i Cor. xiii. 7.

H, A ydyw dywedyd Celwydd yn wrthwynebol i'r Cariad fydd ddyledus i'n Cymmydogion?

A. Ydyw yn ddiammau. Ac os ystyriwch pa Ddrygioni mae Celwydd yn ei wneuthur, mor gâs gennych eich hun gael eich siommi trwyddo, mor gâs gennych gael eich cyfri'n gelwyddog, chwi ganfyddwch mai rhyw Bethod brwnt, ffiaidd ydyw, ac mai nad heb Achos y mae'r Bygythion ofnadwy, sy'n yr Ysgrythyr yn erbyn y Sawl sy'n euog o hono, sef, *y bydd eu Rhan yn y Llyn sy'n llosgi o Dán a Brwmstan.* Datc. xxi. 8.

H.

H. Pa Reolau a ddyleu Gristion rodio wrthynt mewn perthynas i *Gymmedroldeb, Sobrwydd, a Diwerdeb.*

A. *Pa un bynnag a'i bwyttu a'i yfed a wneloch, gwnewch bob peth er Gogoniant i Dduw.* 1 Cor. x. 31. hynny yw, byddwch ofalus na chabler Enw Duw a Chrefydd trwy eich Anghymmedr-older chwi yn y Pethau hyn.

Rhodiwn yn weddus, megys wrth liw Dydd, nid mewn Cyfeddach a Meddw-dod, nid mewn Cyd-orwedd ac Anlladrwydd. Rhuf. xiii. 13.

O blegyd nad all un Dŷn a wnelo y cyfryw Bethau, feddwl gyd-â dim Hyfrydwch am Lawenydd y Nefoedd.

Edrychwch arnoch eich hunain, rhag i'ch Calonau un Amser drymbau trwy Lothineb a Meddwodod, a dyfod y Dydd hwnnw arnoch yn ddisymmwrth. Luc. xxi. 34.

Canys ficer yw, fod y Sawl sy'n eu rhoi eu hunain i fynu i Anghymmedroldeb, mewn mawr Berygl o farw yn eu Pechodau yn ddi-edifeiriol.

Mae Rhesymmoldeb y Rhybudd yma yn eglur. *Peth tra difrifol yw Crefydd, yn gofyn ein dwysaf Ystyriaeth; a pho mwyaf yr ymhy-frydom yn y Bywyd hwn, lleiaf a feddylw'n am y nesaf, ac am yr Hunan-Ymwadiad y mae'r Efengyl yn ei chymmell ar bob Cristion.*

H. Pa Achos fydd i ni fodloni i'r hyn fydd gennym heb chwennyachu na deifyfu Ei-êdo neb arall?

A.

A. O blegyd mai'n Cyflwr ein hunain yw'r goreu ar ein Llê, gan mai Trefniad y Duw cyfiawn a daionus ydyw, *yr hwn a all wneuthur fawn am ein Hangennoctid yn y Byd hwn.*

Ac o blegyd na bydd arnom ar Fyrder ddim o eisiau 'r Pethau hyn.

H. Onid yw Tlodi yn Aflwydd mawr ?

A. Nid yw Aflwydd yn y byd, os Rhagluni-aeth Duw a'i trefna. *Mae gan y Tlawd Hawl i lawer o gysurus Addewidion; a diammau yw, fod mwy o Achos i lawer alaru o blegyd eu Cyfoeth, nag oblegyd na chawfant eu Rhan yn y Bywyd hwn.*

H. Onid allwn ynteu wneuthur ein goreu er gwellhau ein Cyflwr?

A. Gellwch, trwy Fendith Duw ar eich Diwydrwydd cyfiawn; ond ni ddyleu undyn chwennych byw mewn Helaethrwydd yma, tan Berygl ei Jachawdwriaeth; nag ymegnio i adael Cyfoeth lawer i'w Heppil ar ei ôl, a myned i Uffern ei hun o Achos ei Gybydd-dod a'i Dwyll.

H. A allaf wneuthur a fynnwyf a'm cyfiawn Eiddo ?

Nag ellwch : canys rhaid i chwi wneuthur yr hyn sydd dda ag ef. Yn gyntaf, rhaid i chwi fyw yn weddus, darbod tros eich Teulu hynny yw tros eich Ceraint yn eu Hanghenion, ac yno dianghenu'r Tlawd a'r hyn a alloch chwi ei hepcor. Ac felly y dangoswch eich Diolchgarwch i Dduw, ac efe a'ch gwo-brwya am eich Gwaith. A

A hyn yw'r siccrwydd goreu a ellwch gael na bydd arnoch eich hun byth ddiffyg.

Y *neb a gymmero Drugaredd ar y Tlawd fy'n rhoddi Echwyn i'r Arglwydd, a'i Rodd a dâl efe iddo drachefn.* Diar. xix. 17.

H. A ddengys y Gorchymmynion hyn i mi pa beth i'w wneuthur ym mha ryw Fuchedd bynnag y rhyngo bodd i Dduw fy ngalw?

A. Gwnânt; ond yn unig cofwch na wne-
loch ddim yn erbyn eich Cydwybod. Llawn
fwriedwch ddilyn y Gwirionedd, pan fo'ch yn
ei wybod, pa un bynnag a'i o'ch tu, a'i yneich
erbyn y byddo; a phan fo'ch mewn Amheu-
aeth, ymgynghorwch a'ch Bugeiliaid Yspryd-
ol, a gweddiwch ar y Goruchaf Dduw, ac 'fe
a uniona eich Ffordd.

Y W E D D I.

O Arglwydd Jesu Grist, yr hwn a'n ceraiſt,
ac a'th rhoddaiſt dy hunan trosom ni, Ca-
niattâ i ni Râd i garu, i faddeu, ac i wneu-
thur Daioni; fel y bo i ni gan redeg ar hyd Ffordd
dy Ddeddfau, fyw a marw yn Weision i ti, a
chaffael Trugaredd yn y Dydd mawr. Amen.

DOSPARTH XIII.

Holiad. “ **F**’ anwyl Blentyn, gwybydd hyn
 “ yma, nad wyt ti abl i wneuthur y pethau hyn o honot dy hun, nac i
 “ rodio yn-Gorchymynion Duw, nac i’w wafnaethu ef, heb ei hysbysol Râs ef; yr hwn
 “ fydd raid i ti ddyfgu yn wastad ymoralw am
 “ dano trwy ddyfal Weddi. Gan hynny moes
 “ i mi glywed a fedri di ddywedyd Gweddi yr
 “ Arglwydd.

Atteb. “ Ein Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd; Sancteiddier dy Enw. Deued dy
 “ Deyrnas. Bydded dy Ewyllys ar y Ddaear, megis y mae yn y Nefoedd. Dyro i ni hddyw ein Bara beunyddiol. A maddeu i ni
 “ ein Dyledion, fel y maddeuwn ni i’n Dyledwyr. Ac nac arwain ni i Brofedigaeth;
 “ Eithr gwared ni rhag Drwg. *Amen.*

H. “ Pa beth yr wyt ti yn ei erchi ar
 “ Dduw yn y Weddi hon?

A. “ Yr ydwyf yn erchi ar fy Arglwydd
 “ Dduw ein Tâd Nefol, yr hwn yw Rhoddwr
 “ pob Daioni, ddanfon ei Râs arnaf, ac ar yr
 “ holl Bobl, fel y gallom ei anrhydeddu ef,
 “ a’i wafanaethu, ac ufuddhau iddo megys y
 “ dylem. Ac yr wyf yn gweddio ar Dduw,
 “ ddanfon i ni bob peth angenrheidiol, yn
 “ gystal i’n Heneidiau, ac i’n Cyrph; A bod yn
 “ drugarog wrthym, a maddeu i ni ein Pechodau:
 “ A rhyngu bodd iddo ein cadw a’n
 “ hamddiffyn

“ hamddiffyn ym mhob Perygl ysprydol a
 “ Chorphorol : A chadw o hono nyni rhag
 “ pob Pechod ac Anwiredd, a rhag ein Gelyn
 “ ysprydol, a rhag Angau tragywyddol. A
 “ hyn yr ydwyf yn ei obeithio y gwnâ efe o’i
 “ Drugaredd a’i Ddaioni, trwy ein Harglwydd
 “ Jesu Grist : ac am hynny yr wyf yn dy-
 “ wedyd, *Amen.* Poed gwir.”

H. Ai nid allwn gadw Gorchymmynion
 Duw pan fo’m yn eu gwybod hwynt, a’r Pe-
 rygl o’u torri ?

A. Mae’n ficer ddigon, nad allwn o honom
 ein hunain : ac o eisiau ystyried hyn y mae
 cymmaint o Annuwioledeb yn y Byd. Mae
 Dynion yn ddiallu o honynt eu hunain i wneuthur
 hynny, ac er hynny ni erfyniant Gym-
 morth gan Dduw.

H. Eglurwch i mi, pa fodd nad oes gen-
 nym Allu o honom ein hunain i gyflawni y
 Pethau hyn ?

A. O blegyd bod Cyfreithiau Duw yn ddi-
 ddadl yn sanctaidd, yn gyfiawn, a da ; etto er
 hyn mae Dynion yn eu troseddu hwynt, er eu
 bod yn gweled yr Enbydrwydd o’u troseddu.
 Fal na ddichon Rhesymoldeb y Cyfreithiau, na
 Mawrhydi y Deddfwr, na Bygythion y Byd i
 ddyfod, na Chospedigaethau yr un presennol ein
 darostwng i Ufudd-dod, heb Râd arbennig
 Duw ; *O bî herwydd ein dysgir i weddio yn oesta-*
dol am dano.

H. A allwn ni ddisgwyl y teilynga Duw i ni y Cymmorth a weddiom am dano.

A. Gallwn. O blegid iddo ef orchymmyn i ni weddio arno; iddo addaw gwrand o a chyflawni ein Herfynion; a'i fod ef yn ymfoddhau yn y Sawl, trwy fod yn deimladwy o'u Trueni, a ddeuant atto ef am Gynnorthwy.

Psal. L. 15.

H. Pa Lês a wna gweddio yn ddibaid i ni?

A. Hyn a grea yn eich Calon wir Gariad tuag at Dduw, at ba un y rhedwch ar bob Achosion; a chan fod yn gorfod arnoch erfyn ei Fendith ef ar bob Gwaith ar a wneloch, ni chymmerwch ddim mewn Llaw ond a obeithioch a rynga bodd iddo ef. Chwi a ddysgwch fod yn ddiolchgar eich hun, ac a fyddwch felly yn 'Sampl i Eraill fel y cyffessont hwythau Dduw, yr ymddiriedont ynddo, ac y gogonedd-ont ef.

H. Pa Bethau yn bennaf a ddylem weddio am danynt.

A. Gwybodaeth o Dduw a'i Ffyrdd.

Maddeuant am ein Pechodau, a Grâs i wneuthur ei Ewyllys ef; Ei Ffafor a'i Amddiffynniad i'n cadw rhag syrthio.

Ac mae Crist wedi addaw, os ceisiwn yPethau hyn yn gyntaf, y bydd i Dduw ein cymmorth yn ein holl Angenrheidiau, *Matt. vi. 33.*

H. Ai nid allwn ni weddio am Fendithion eraill?

A. Gellwch. Ond cofiwch tan un, mai
Duw

Duw yn unig a ŵyr pa beth sydd oreu ar eich Llês ; yr hwn a wnaeth yr Addewid cynhwysfawr hwn i ni, fel yr ymfodlonem ynddo, fel, *y cydweithia pob Peth er Daioni i'r rhai sy'n caru Duw*, yr hwn a ŵyr oreu pa gyfran o *fechyd*, o *Gyfoeth* o *Hawddfyd*, a *Lhoyddiant* sydd fuddiol i ni ; i'w Ewyllys ef gan hynny y dylem fodloni, a chymhwysu'n Deisfyfiadau.

H. Pa fodd y gweddiwn, fel y bo'm ficer o'n gwrando ?

A. Rhaid i'ch Calon fod yn wir deimladwy o'ch Angenrheidiau ; Ystyriwch mor ddiaflu ydych i'ch cymmorth eich hun ; Derchefwch eich Golygon at yr Hollalluog Dduw, gan ymddiried yn ei Ddaioni ef, a'i Addewidion yn-Ghrift Jesu ; er mwyn pa un y gwrendu arnom, ac y gwna'r hyn fo goreu er ein Llês.

Er mwyn Crist, meddaf, 'rhwn gan dosturio wrth ein Gwendid, ac fel na byddeu i'r gwannaf ei Ddeall fod yn ôl o Ymadroddion cymmwys i drefnu ei Erfyniadau at Dduw, a ddyfgodd i ni y *Ffurf Berffeithiaf o Weddi*, yr hon y dyleu pob Cristion wneud ei oreu er ei deall.

“ Ein Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd.”

H. Pa'm y dysgir i ni ddechreu ein Gweddi yn y Modd hyn ?

A. Fel y bo i ni weddiomewn Hyder diysgog o gael ein gwrando yn garedigol. *Canys fel y tosturia Tâd wrth ei Blant, felly y tosturia yr Arglwydd wrth y rhai a'u hofnant ef.* Psal. ciii. 13.

Ond rhaid i ni gofio hefyd, fod Duw yn y Nefoedd; ac fel mae'r Nefoedd ym mhell jaw'n oddiwrth y Ddaear, felly mae'r Arglwydd ym mhell uwchlaw'r Ardderchoccaf ar y Ddaear, ac am hynny dylem weddio arno ef mewn mawr Oftyngeddwydd.

Ac arno ef yn unig y mae i ni weddio : O blegyd Ynfydrwydd a Gwallgof o'r mwyaf yw gweddio ar un math o Greadur ; nid yw ond Diystrywch ar ein Tâd Nefol, at ba un yn unig mae Crist yn ein cyfarwyddo i wneud ein Herfynion.

A hyn, nid trosom ein hunain yn unig, eithr tros bob Stât a Grâdd o Ddlynion ; *canys Brodyr ydym oll, a Duw yw'n Tâd ni.* Mal. ii. 10.

“ Sancteiddier dy Enw.”

H. Am ba beth yr ydym yn gweddio yn y Geiriau hyn ?

A. Yr ym yn gweddio, ar i Ddlynion felly adnabod Mawrhydi, Doethineb, a Daioni Duw, fel y byddo iddynt roi Gogoniant, Anrhydedd, a Gallu iddo ef, yr hwn a greawdd bob peth. Ac mewn perthynas i ni ein hunain, yr ym yn gweddio, ar fod i ni arwain Bucheddau Sanctaidd, ac na byddo i Ddlynion drygionus gablu Enw Duw, trwy'n Hannufudd-dod ni i'w Gyfreithiau ef, ond *gan weled ein Gweithredoedd da ni y bo iddynt ogoneddu ein Tad yr hwn sydd yn y Nefoedd.* Mat. v. 16.

“ Deued dy Deyrnas.”

H.

H. Am ba beth yr ŷm yn gweddio yn y Geiriau hyn ?

A. Yr ŷm yn gweddio ar Dduw, *ar iddo felly oleuo Calonnau Dynion fel yr adwaener ei Ffyrdd ar y Ddaear, a'i Fachawdwriaeth ym mblith yr holl Genhedloedd*, Psal, lxvii. 7. Pr Perwyl yma, yr ŷm yn erfyn arno fendithio Llafur Pregethwŷr yr Efengyl, fel y byddo i bawb yn ufudd ymostwng i Gyfreithiau Crist, ac na bo iddo byth attal ei Lywodraeth oddi-wrthym; rheoli o honaw ein Calonnau drwy ei sanctaidd Yspryd, a darostwng ein Hanwydau a'n Gwyniau drygionus, fel na byddo i Bechod a Satan byth arglwyddiaethu arnom; ond bod i ni fod yn Gyfranogion o'i dragywyddol Deyrnas ef.

“Bydded dy Ewyllys ar y Ddaear, megis “y mae yn Nefoedd”.

H. Pa beth ydym yn ei erchi yn yr Erfyniad hwn ?

A. Yr ŷm yn gweddio ar fod i bob Dyn gyflawni ei Ddyledswydd yn yr Alwedigaeth a drefnodd Rhagluniaeth Duw iddo.

Ac yn bendifaddef, ar a fyddo i Dduw roddi i ni Râs i farweiddio ac ymadael a'n Gwyniau a'n Chwantau pechadurus, fel y byddo i ni garu ei Gyfreithiau ef ac yn llawen ufuddhau iddynt; fel y byddo i ni wybod ei Ewyllys ef, ac ymhyfrydu ynghyflawni'r unrhyw; *canys dyma'n oestadol fel y gwna Angylion Duw.*

“Dyro i ni heddyw ein Bara beunyddiol.”

H. ‘Beth ydym yn ei ofyn yma?’

A. Yr ŷm yn deisyf ar Dduw, yr *hwn a ŵyr ein Anghennion*, na adawo ef nyni mewn eisiau o’r hyn sydd angenrheidiol i ni tuag at fyw yn gyfurus; ar fod iddo ef fendithio pob cywir Ymgais o’r Eiddom; na bo i ni byth geisio ennill ein Bywyd trwy’r cyfryw Foddion ag y bo’m siccr na theilynga ef ei Fendith arnynt. Ac fel hyn y gweddiwn beunydd, fel na byddo i ni ollwng tros Gôf mai tan Ragluniaeth Duw yr ydym yn byw yr *hyn yw’n Diogelwch pennaf*.

Ac nid ydym yn deisyf ond Angenrheidiau’r Diwrnod presennol yn unig; am ein bod yn siccr y dichon yr un Duw, ag ty n ein cymmorth Heddyw, ein cymmorth y Foru hefyd, felly am Drannoeth *nid ydym yn ceisio gofalu*: Matthew vi. 34.

“A Maddeu i ni ein Dyledion, fel y madddeuwn ni i’n Dyledwyr.”

H. Am ba beth yr ydym yn ersyn yn y Rhan hon o’r Weddi?

A. Ar i Dduw fod yn drugarog wrthym, a maddeu i ni ein Pechodau; na chospo m’onom cymmaint ag yr ŷm yn haeddu: a hyn mae ef wedi addaw i bawb a addefo eu Pechodau ac a’u gadawo.

Am yr Addewid grasusol hwn nid ŷm ond talu ein Diolchgarwch, pan faddeuom i’r Sawl a droseddasant i’n herbyn Ninneu.

Ac

Ac yr ŷm yn gweddio am Faddeuant, ac yn maddeu i Eraill, cyn fynyched ag yr erfyniom ein Bara beunyddiol, o blegyd na fyddeu'r Bywyd ei hun, ond trwm Faich heb Obaith o Drugaredd.

“Ac nag arwain ni i Brofedigaeth, eithr gwared ni rhag drwg.”

H. Pa Erfyniad ydym yn ei wneuthur yma?

A. Yr ŷm yn erfyn ar i Dduw, yr hwn yn unig all faddeu Pechodau, ein rhagflaenu a'i Râs; fel na bo i ni, trwy drifftau ei lân Yspryd, beri iddo ein gadael i'n Rheolaeth ein hunain, *nag i Brofedigaeth uwchlaw'r byn a allom ei ddwyn.*

O blegyd ein bod ynghanol Byd o Ddrygioni; oddiwrth ba un, ac oddiwrth ein Calonnau twyllodrus ein hunain, oddiwrth angerddol Ruthrau Satan, Awdwr pob Drwg, ac oddiwrth Angeu tragwyddol, y tostaf o'r holl Niweidiau, yr ŷm yn erfyn ar Dduw ein gwared, a rhoddi i ni Râs i gilio oddiar Ffordd Hudoliaethau hyd eithaf ein gallu; i wilied ar ein Ffyrdd, nag ymddiriedom yn ein Nerth ein hunain, eithr yn y Duw byw. Ac yr ŷm yn gweddio yn bendifaddef, *na bo i ni fyw un Amser mewn un Pechod gwirfodd.*

“Canys eiddot ti yw'r Deyrnas, a'r Gallu a'r Gogoniant yn oes Oesoedd.”

H. Pa'm y 'chwanegir y Geiriau hyn at y Weddi hon?

A. I adgoffhau i ni ar bwy y buom yn
I 4 gweddio;

gweddio ; fel y byddo i ni gyfaddef *ei Allu* ef i'n cymmorth a'n hamddiffyn ; o herwydd mai efe yw Brenhin yr holl Fy'd, iddo ef yr ym yn rhwymedig am yr holl Fendithion a dderbyniasom neu a allwn eu derbyn ; iddo ef ynteu rhoddwn yr holl *Anrbydedd* a'r *Gogoniant* byth bythoedd.

“ Amen, hynny yw, felly y bo.”

H. Pa'm yr ydym yn 'chwanegu'r Gair hwn at ein holl Weddiau ?

A. Yr ydym wrth 'chwanegu'r Gair hwn, yn dangos ein bod yn cydsynniad a'r hyn a ddywedwyd, ac yn deisyf o Ddyfnder ein Callonnau ar Dduw ei ganiattau i ni.

H. A ddisgwylir i'r Sawl na fedront ddarllen, weddio?

A. Annedwyddwch mawr ydyw bod heb fedru darllain, ond na atto Duw i hynny attal i un Dyn weddio. Mae'n ddyledus ar bob Dŷn a feddo Synwyr i wybod mai Pechadur ydyw, a'i fod mewn Angen o Gymmorth Duw, weddio yn gyftal ag y medro.

Ped fae ar y cyfryw un eisiau Cêd gan ei Gymmydog, efe a wŷr pa fodd i'w gofyn ; os gofyn gan ei Uchafiaid y bydd, efe a fyfyria pa fodd i wneuthur hynny yn weddus, efe a arhosa wrthynt yn ddioddefgar, ac a dderbyn eu Cymmwynas-garwch yn ddiolchgar.

Bydded iddo ynteu ei ymddwyn ei hun fel hyn tuag at Dduw ; a Duw yr hwn sydd bob Amser yn ymfodloni yn Nymuniadau'r Sawl
fy'n

fy'n deimladwy o'u Trueni a'u Hangenrheidiau, a ddeall ac a gyflawna yn garedigol ei Erfyniadau.

H. Pa gyn fynyched y dylem weddio?

A. Nyni a ddylem *weddio yn ddibaid*, 1 Theff. v. 17. hynny yw, ni ddyleu un Diwrnod fyned tros ein Pennau heb ddeisyf Bendithion Duw, a diolch iddo am ei Drugareddau.

Nyni a ddylem gofleidio pob Cyfleusdra i dderchafu'n Calonnau at Dduw am bob Bendith a dderbyniom, am bob Perygl y'n gwareder oddiwrtho, ac am bob Cystudd a drefno efe i ni.

Fe ddyleu bob Prŷd a fwyttaom ein dwyn ar Gôf, *mai nid trwy Fara yn unig yr ydym yn byw*. Deut. viii. 3. a bod yn rhaid i Fendith Duw wneuthur i'n Bŵyd lesio i ni.

Yn ein Gorchwylion, ni a ddylem gofio, *mai ofer i ni foreu godi, a myned yn hŵyr i gysgu, oni fendithia Duw ein Bwriadau*, Psal. cxxvii. 3. fel y byddo i ni o blegyd hyn *weddio am Rwydd-deb ar ein Gorchwyl*.

Yn y Boreu nyni a ddylem weddio ar i Dduw fendithio 'n Llafur; ac yn yr Hŵyr, ar iddo ein hamddiffyn rhag Gallu'r Tywyllwch; ac nid oes i'r Sawl, nad ydynt arfer a gwneuthur felly ddim Achlysur i ddisgwyl Bendith Dduw.

H. Pa beth ychwaneg a ddylwn ei wybod mewn Perthynas i'r Ddyledswydd hon?

A. Dim ond hyn, pa bryd bynnag y gweddioch

ddioch, cofiwch ofalu am weddio gyd-â *dyledus Barch*; gan gosio'r anfeidrol Bellder sydd rhwng Duw, yr hwn sy'n y Nefoedd, a'i Greaduriaid anghenus yma ar y Ddaear.

Ac er na waeth gan Dduw pa fodd y gosodir y Corph, os y Galon a fydd lân; etto yr Agwedd ostyngyddiaf sydd fwyaf addas i ni *Bechaduriaid trua*in, pan ymddanghosom o flaen y *Goruchaf Dduw*.

Ac uwchlaw pob peth, byddwch ofalus i arwain Buchedd dda, yn gyftal ag i weddio yn dda; Os yw neb yn *Addolwr Duw*, ac yn gwneuthur ei Ewyllys ef, hwnnw y mae ef yn ei wrando, medd Crist, Joan ix. 31.

Yna y gellwch ddywedyd gyd-â St. *Joan* (1 *Joan* v. 14.) *Hyn yw'r Hyfder* sydd genym tuag atto ef, ei fod ef yn ein gwrando ni, os gofynnwn ddim yn ôl ei Ewyllys ef.

Y W E D D I.

B Endigedig fyddo dy Enw, O Dduw, am y mawr Ragorffaint lwn o gael gosod ein Hanghennion o'th flaen di, ac am y fawr Obaith o gael ein gwrando. Gwna ni byth yn deimladwy o'n Hanghennion, ac o'th Allu a'th Ddaioni ditheu i'n cymmorth, fel y bo i ni bob Amser alw arnat ti trwy ddyfal Weddi. Eurglyw ni, O Frenhin Nef, pan alwom arnat yn Enw ein Harglwydd *Jesu Grist*; fel y caffom yn hollawl borthi'n Hangen, a byth dy foliannu am yr unrhyw, trwy *Jesu Grist* ein Harglwydd. Amen. DOSPARTH

DOSPARTH XIV.

Holiad. “**P**A sawl Sacrament a ordeiniodd
Crist yn ei Eglwys ?

Atteb. “Dau yn unig, megis yn gyffredin-
“ol yn anghenrhaid i Jachawdwriaeth, sef,
“Bedydd a Swpper yr Arglwydd.

H. “Pa beth yr wyt ti yn ei ddeall wrth
“y Gair hwn Sacrament ?

A. “Yr wyfi yn deall Arŵydd gweledig
“oddiallan, o Râs Ysrydol oddi fewn, a rodd-
“ir i ni ; yr hwn a ordeiniodd Crist ei hun,
“megis Môdd i ni i dderbyn y Grâs hwnnw
“trwyddo, ac i fod yn Wyfll i’n siccrhau ni
“o’r Grâs hwnnw.

H. “Pa Sawl Rhan y fydd mewn Sacra-
“ment ?

A. “Dwy ; yr Arŵydd gweledig oddi-
“allan, a’r Grâs Ysrydol oddi fewn.”

H. Pa’m mae’r Ddau Sacrament yma yn
gyffredin yn angenrheidiol i Jachawdwriaeth ?

A. O blegyd na ddichon i ni heb Râs Duw
mor bod yn gadwedig, ac mae Duw wedi dat-
gan mai i’r cyfryw yn unig y rhydd ei Râs, ag
a’i ceisio trwy Sanctaidd Ymarfer o’r Sacra-
mentau hyn, *lle mae ei Ragluniaeth ef yn cani-*
attau.

Trwy’r Sacramentau hyn yr ydym yn ein
rhwymo’n hunain i fod yn ffyddlawn Weif-
ion i Dduw, ac mae yntef yn ei rwymo’i
hunan

huuan i roddi i Ninneu bob Rhâd angenrheidiol i'n gwneuthur yn addas i'r Nefoedd.

H. Pa'm y gelwir y Sacramentau yn *Foddion o Râs*?

A. O blegid fod Grâs Duw bob Amfer yn eu canlyn, pan weinir, ac y derbynir hwynt yn ôl Ordinhâd Crist, ac mewn Ufudd-dod i'w Orchymmyn ef.

Canys er nad oes ynddynt ddim Rhinwedd o honynt eu hunain i'n *gwaredu*, etto trwy Fendith Crist ar ei Ordinhâd ei hun, a thrwy Ffydd ynddo ef, maent yn Foddion o fawr Gysur ac Jachawdwriaeth i bawb a'u derbyniont yn deilwng.

H. Pa fodd y maent yn Foddion o gymmaint Cysur?

A. Trwy eu bod yn rhoddi i bob Cristion Hawl i Addewidion Duw o Râs a Maddeuant, ac i'w cyfrif megis Pethau perthynol iddo ei hun.

O blegid mai *Gwyftlon* o Sicrhâd yw'r Sacramentau a roddwyd gan Grift i'w Eglwys i sicrhau'r Ffyddloniaid y bydd i Dduw roddi mor ddiammeu iddynt y *Grâs Ysrydol oddi fewn*, ac y maent yn cyfrannu o'r *Arŵydd gwledig oddi allan*, a Meddyliau Sanctaidd a Llawnfwriad i ufuddhau i'w Ddeddfau ef.

H. A ordeiniodd Crist ond Dau Sacrament yn unig, megis yn gyffredinol yn angenrhaid i Jachawdwriaeth?

A. Ni ordeiniodd efe yr un ychwaneg; ac
mae

mae rhai'n yn llawn ddigon i'n harwain i Gyf-
ammod a Ffafor gyd-â Duw ac i'n cadw yn-
ddynt.

Canys trwy Fedydd y'n derbynnir i Eglwys
Grift, ac y trosglwyddir Addewidion yr Efeng-
yl i ni.

A Swpper yr Arglwydd yw'r sefydledig Fôdd
i'n hadgymmodi a Duw, pan, trwy Wendid
neu Brofedigaethau, y syrthiom oddi wrtho.

H. " Pa beih yw'r Arwyydd gweledig oddi
" allan, neu'r Ffurf yn y Bedydd ?

A. " Dwfr, yn yr hwn y bedyddir un, Yn
" Enw'r Tâd, a'r mab a'r Ysryd Glân.

H. " Pa beth yw'r Grâs ysprydol oddi
" fewn ?

A. " Marwolaeth i Bechod, a Genedigaeth
" newydd i Gyfiawnder : canys gan ein bod
" ni wrth Naturiaeth wedi'n geni mewn Pe-
" chod, ac yn Blant Digofaint, trwy Fedydd y
" gwnâir ni yn Blant Grâs.

H. " Pa beth a ddisgwylir gan y Rhai a
" fedyddier ?

A. " Edifeirwch, trwy'r hon y maent yn
" ymwrthod a Pechod : A Ffydd, trwy'r hon
" y maent yn ddiysgog yn credu Addewidion
" Duw, y rhai a wnâir iddynt yn y Sacrament
" hwnnw.

H. " Pa'm wrth hynny y bedyddir Plant
" bychain, pryd nas gallant o herwydd eu
" Hieuengtid gyflawni'r Pethau hyn ?

A. " O blegid eu bod yn addaw pob un
o'r

“ o’r ddau trwy eu Mechuſau : yr hwn Adde.
 “ wid pan ddelont i Oedran, y maent hwy
 “ eu hunain yn rhwym i’w gyflawni.”

H. A ordeiniwyd Sacrament y Bedydd gan
Grist ei hun ?

A. Do ; ac yn y Geiriau hyn : *Ewch a
 dysgwch yr holl Genhedloedd, gan eu bedyddio hwy,
 yn Enw’r Tâd a’r Mâb, a’r Yspryd Glan.*
 Matthew xxviii. 19.

A r Apostolion hefyd a ddilynasant y Gor-
 chymmyn hwn ; hwy a bregethasant yr Eſeng-
 yl, a chynnifer ag a gredasant y Gair, hwy
 a’u bedyddiasant ; gan chwanegu beunydd,
 trwy’r Sacrament hwn, at yr Eglwys y rhai fy-
 ddent gadwedig ; Actau ii. 47. canys Bedydd
 yw’r Drws, trwy ba un yr ydym yn myned i
 mewn i Dŷ, i Deulu, ac Eglwys Dduw.

Hwy dybiafant yn angenrhaid fedyddio Rhai
 â Ddwfr, er derbyn a honynt yr Yspryd Glân o’r
 blaen. Act. x. 47. gan ddysgu i Ninneu, na
 ddylid ar neb rhyw Achos esceuluso’r Gor-
 chymmyn hwn, o’r Eiddo Crist, lle galler mewn
 i’r Modd ei gwblhau.

H. Pa beth a siccrheir ac a arwyddocceir i
 ni trwy’r Arwydd gweledig hon yn y Bedydd ?

A. Yr ydis yn sicrhau ac yn arwyddocau
 i ni mai fel y mae’r Corph yn cael ei olchi trwy
 Ddwfr, yn Enw’r Tâd a’r Mâb a’r Yspryd Glân ;
 felly y mae’r Enaid yn cael ei gyffiegru i Dduw,
 a’i lanhau oddi wrth ei Bechodau trwy Waed
 Crist ; a’r Dŷn a fedyddier yn cael ei wneuthur
 yn

yn Aelod gweledig o Eglwys Grist, ac wrth hynny mewn Hawl i aneirif o Addewidion lawer a gwerthfawr.

H. Pa Addewidion a Bendithion sydd gennym Hawl iddynt trwy'r Bedydd?

A. Y bydd i Dduw, er ein bod wedi'n geni mewn Pechod, ymddwyn tuag attom, fel pe b'afem ddibechod.

Ac er nad oes gennym wrth Naturiaeth ddim Hawl i'r Nefoedd na Dedwyddwch, etto mae Duw yrw'on yn rhoddi i ni Hawl i bob un o'r ddau.

Ac er na fedrwn o honom ein hunain *rodio a bodloni Duw*, mae ef yn y Bedydd yn rhoddi i ni ei Yspryd Glân, i'n cymmorth i *ddeall a chyflawni* ein Dyledswydd.

A'r unrhyw Yspryd sanctaidd, os nyni ni thrifhawn ef, a'n tywys ac a'n cynnorthwya hyd Ddiwedd ein Hoes, i'n tymmeru i Sancteiddrwydd, i'n cymmorth i orchfygu'n Gelynon Ysprydol, ac i'n tywys i'r Nefoedd.

H. A oes gan bob un, *a jawn fedyddiwyd*, Hawl i'r Bendithion hyn?

A. Oes; ond f'ellir colli yr Hawl hwn, os ni ddelir gafael ynddo, pan ddeuir i Oedran a Synwyr; hynny yw, *os ni chyflawnwch yr hyn a addawyd trosoch*.

H. Pa'm na f'afid ynteu yn *oedi* 'n bedyddio, hyd oni ddaethem i *Oedran a Synwyr*?

A. O blegid i bawb ym mhob Oes ei chytrif yn Fri rhagorawl, gael eu *sancteiddio*, hynny yw,

yw, eu *cyssegru* i Dduw, cyn gynted ag y byddeu modd, fel y byddeu iddo trwy ei sanctaidd Yspryd ein tymheru i Sancteiddrwydd, a thrwy ei Angylion daionus, y rhai ydynt wedi eu danfon i wasanaethu er mwyn y rhai a gânt etifeddu *Jachawdwriaeth*, Heb. i. 14. ein hamddiffyn rhag Rhuthrau Ysprydion drwg.

O blegid hyn yr oeddid yn derbyn Plant yr *Juddewon* i'r Cyfammod yn wyth Nhiwrnod Oed; ac mae'n Jachawdwr yn dywedyd, *mai eiddo'r cyfryw yw Teyrnas, hynny yw, Eglwys Dduw.* Marc. x. 14.

Ac o blegid hyn y bedyddir Plant Rhieni Crist'nogawl, *O blegid fod yr Addewidion wedi eu gwneuthur iddynt hwy*, cystal ag i'w Rhieni; ac nid heb Achos y tybir y bydd i'r cyfryw, pan ddeallont yr Uchel freintiau y mae ganddynt Hawl iddynt, gadw eu Golwg arnynt, a gwneuthur eu goreu er eu meddiannu.

H. Gan fy mod i gan hynny wedi dyfod i Oedran, pa beth fydd raid i mi ei wneuthur fel y byddwyf siccr o'r Bendithion hyn?

A. Rhaid i chwi wneuthur eich goreu i ddeall a chyflawni y *Cynneddfau angenrheidiol* hynny a ddisgwylir gan bob Dŷn (mewn Oedran) cyn ei fedyddio, ac a adawyd yn eich Enw. Y cyfryw yw, *Edifeirwch* a *Ffydd*, heb ba rai ni lesia Bedydd i chwi.

H. Pa Rwymedigaeth fydd arnaf, o blegid yr Addewid o Edifeirwch?

A.

A. Yr ydych yn rhwymedig i ymadael a phob Ffyrdd drygionus, i wadu Annuwioledeb a bydol Drachwantau ; i ymwrthod a phob Pechod a wyddoch oddi wrtho, i wasanaethu Duw hyd eithaf eich Gwybodaeth a'ch Gallu, gan wneuthur yr hyn a orch'mynnodd, a gochelyd yr hyn a waharddodd ef ; canys felly yr ymddug pob Plentyn ufudd tuag at ei Dâd ; ac, os ydych chwithau yn Błentyn i Dduw, ac yn disgwyl ei Drugareddau ef, chwi wnewch chwitheu'r un modd ; gan gosio fod yn rhaid i bob Dŷn ag sy'n *henwi Enw Crist*, hynny yw, pob gwir Gristion, *ymadael oddi wrth Angbyfiawnder.* 2 Tim. ii. 19.

H. Pa Ffydd yw honno i'r hon y'm bedyddiwyd, a'r hon yr ŵyf yn rhwymedig i ufuddhau iddi ?

A. Yr ydych yn rhwymedig i dderbyn Efengyl Jesu Grist, fel y mae'n gyfryw ag sy'n cynnwys y cwbl o Ewyllys Duw, ag sydd angenrheidiol i Ddŷn ei wybod.

Yn yr hon Efengyl yr yspysir i ni'r Ffordd trwy ba un y gwared Duw ni, sef, *trwy Ffydd yn Ghrist Jesu, yr hwn a ddaeth i'r Byd i iachau Pechaduriaid, yr hwn a fu farw, tros ein Pechodau, ac a adgyfododd er ein Cyfiawnbâd ; ac a orchymynnodd i ni ddilyn ei ôl ef, fel ag y bu efe farw, ac y cyfododd drachefn trosom ni, felly y dylem ni y rhai a fedyddiwyd, farw i Bechod, a chysodi drachefn i Gyfiawnder.*

K

Yr

Yr hyn os gwnewch eich goreu i'w gyflawni, yno y gellwch roddi'ch holl Ymddiried a'ch Hyder yn-Ghrift Jesu; gellwch ymddiried ar Addewid Duw am Faddeuant, Ffafor a Chym-morth; a bod yn siccr ddilys eich bod mewn Stât o Jachawdwriaeth, ac yn y Ffordd i'r Nefoedd.

Y W E D D I.

Y R ydym yn mawr ddiolch i ti, O Nefol Dád, am dy Air a'th Sacramentau, gan attolygu i ti, iddynt fod yn Foddion effeithiol o Râs i ni, trwy Ffydd yn Ghrift Jesu. Caniattâ fel y'n hail-anwyd trwy Ddwfr a'r Yspryd Glân, ac y'n gwnaed yn Etifeddion o'th Deyrnas, fod i ni aros yn Nifer dy ffyddlawm Weision hyd Ddiwedd ein Heinioes. Dyro i ni Râd, fel na bo i ni byth dristhau dy Sanctaidd Yspryd, trwy 'r bwn y'n Sancteiddiwyd; Eithr, gan rodio yn gyfattedbol i'n Galwedigaeth Gristnogawl, fod i ni fwynhau tragywyddol Lês dy Nefol Olchiad, a dysod i'r Deyrnas dragywyddol yr hon a addewaiſt trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

D O S P A R T H, XV.

Holiad. “ **P**A ham yr ordeiniwyd Sacra-
ment Swpper yr Arglwydd ?

Atteb. “ Er mwyn tragywyddol Gôf am
“ Aberth Dioddefaint Marwolaeth Crist a’r
“ Lleshâd yr ydym ni yn ei dderbyn oddi
“ wrtho.

H. “ Pa beth yw y Rhan oddi allan, neu’r
“ Arwydd, yn Swpper yr Arglwydd ?

A. “ Bara a Gwin, y rhai a orchymynnodd
“ yr Arglwydd eu derbyn.

H. “ Pa beth yw y Rhan oddi fewn, neu’r
peth a arwyddocceir ?

A. “ Corph a Gwaed Crist, y rhai y mae’r
“ Ffyddloniaid yn wir ac yn ddiau yn eu cym-
“ meryd ac yn eu derbyn, yn Swpper yr
“ Arglwydd.

H. “ Pa Leshâd yr ydym ni yn ei gael
“ wrth gymmeryd y Sacrament hwn ?

A. “ Cael cryfhau a diddanu’n Heneidiau
“ trwy Gorph a Gwaed Crist, megis y mae’n
“ Cyrph yn cael trwy’r Bara a’r Gwin.

H. “ Pa beth fydd raid i’r rhai a ddél i
“ Swpper yr Arglwydd ei wneuthur ?

A. “ Eu holi eu hunain, a ydynt hwy
“ yn wir edifeiriol am eu Pechodau a aeth
“ heibio, ac yn siccr amcanu dilyn Buchedd
“ newydd ; a oes ganddynt Ffydd fywiol yn

“ Nhrugaredd Dduw trwy Grift, gyd-â diolch-
 “ us Gôf am ei Angau ef, ac a ydynt hwy
 “ mewn Cariad perffaith a phob Dyn.”

H. Pa bryd yr ordeiniodd Crist Sacrament Swpper yr Arglwydd ?

A. *Y Nôs honno ym mba un y bradychwyd ef, pan gymmerodd Fara, ac wedi iddo ddiolch efe a'i torrodd, ac a ddywedodd, Cymmerwch bwyttewch ; Hwn yw fy Nghorph, yr hwn a dorrir trofoc : gwnewch hyn er coffa am danaf. Yr un môd efe a gymmerodd y Cwppan wedi swpperu, gan ddywedyd, Y Cwppan hwn yw'r Testament newydd yn fy Ngwaed, gwnewch hyn cynnifer gwaith bynnag yr yfoc, er coffa am danaf : Canys cynnifer gwaith bynnag y bwyttaoch y Bara hwn, ac yr yfoc y Cwppan hwn, y dangosfych Farwolaeth yr Arglwydd oni ddelo. 1 Cor. xi. 23. &c.*

H. Pa beth fydd i ni i'w ddyfsgu oddi wrth y Geiriau hyn o Eiddo'r Apostol ?

A. Mai'n Dyledfwydd yw *cadw tragywyddol Gôf am Angeu Crist, trwy ba un yn unig y cawn Faddeuant o'n Pechodau.*

Ac er cyflawni hyn, mai'n Dyledfwydd yw cydymgyfarfod (cyn fynyched ag y rhoddo'r Gweinidog i ni Rybudd) i ddatcan a dangos ei *Farwolaeth ef*, trwy dorri Bara, a thywallt Gwin, a rhoddi Diolch i Dduw, am ddanfon ei Fab i ddyfsgu i ni ein Dyledfwydd, ac i farw tros ein Pechodau.

Fod

Fod yn ddyledus arnom fwytta'r Bara hwnnw ac yfed y Gwin hwnnw, yn Arwyddocâd o'n difrifol Fwriad, *gan gymmeryd y Sacrament ar yr unrhyw*, i barhau yn Weision ffyddlawn i Grift, trwy wneuthur *ei Ewyllys ef* hyd eithaf ein Gallu.

Trwy hyn i gyd, yr ym yn cyfaddef ein gresynol a'n pechadurus Gyflwr, ac nad oes gennym Obaith na Hyder, ond yn Haeddedigaethau Crist; eithr ein bod yn credu fod ei Farwolaeth ef yn gyflawn, berffaith, a digonawl Aberth, Offrwm ac Jawn tros Bechodau'r holl Fy'd.

H. Pa Fudd sydd i ni i'w ddisgwyl wrth goffau Marwolaeth Crist yn y modd crefyddol hwn?

A. Ni a allwn ddisgwyl a hyderu am *Faddeuant o'n holl Bechodau*, a Grâs a Nerth i gyflawni'n Dyledswydd, ac am Ddedwyddwch tragywyddol pan fo'm meirw. Ac ni a allwn ddisgwyl yr amryw Ddoniau hyn cyn siccred, ag y gallwn obeithio am Nerth a Chryfhâd oddi wrth ein Lluniaeth. *Canys gan nad arbedodd Duw ei briod Fâb, ond a'i traddododd ef trosom ni oll, pa wedd gyd ag ef hefyd na ddyry efe i ni bob peth.* Rhuf. viii. 32.

H. A ydyw pob un a elo at Fwrdd yr Arglwydd yn derbyn y *cyfryw Lês*.

A. Nag oes neb, ond y Sawl a dderbynio'r Sacrament hwn yn *deilwng*.

H.

H. Pa fodd y mae i ni ymbarottoi fel y derbynjom ef *yn deilwng*?

A. Mae'r Eglwys, *gan ddilyn Rheol yr Apostolion*, yn rhoddi i chwi 'r Hyfforddiad byrr ac eglur hyn, sef, eich holi 'ch hun, mewn perthynas i'ch *Edifeirwch*, eich *Ffydd* a'ch *Cariad*.

H. Pa fodd y dylem ein holi'n hunain mewn perthynas i'n *Hedifeirwch*?

A. Rhaid i chwi yn gyntaf holi'ch *Calon*, a ydych yn deimladwy mor ddirym a phechadurus o Greadur ydych, ac mor ddarostyngedig i Ddigofaint Duw; canys yna, ac nid cynt, y canfyddwch mor angenrhaid a buddiol yw fod gennym Waredwr; *canys nid rhaid i'r Fach, ond y Clâf wrth Feddyg*.

Yna edrychwch a wna y mawr Berygl yr ych ynddo weithio ynoch Ardymmer i fysynio ar eich Ffyrrdd, i gyfaddef eich Pechodau i Dduw, i roddi o'i flaen ef eich Hangennochid a'ch Deifyfiad o Drugaredd, ac erfyn arno fel ped fae am eich Bywyd faddeu i chwi. Hyn a ofynnir gennych, a hyn a wnewch, os cofiwch, *mai Cyflog Pechod yw Marwolaeth*, ië Marwolaeth dragywyddol, yn niffyg *Edifeirwch*.

Rhaid i chwi, yn ddiweddas, eich holi'ch hun a ydych yn bwriadu gwellhau 'ch Ffyrrdd rhagllaw, ac yn siccr amcanu dilyn Buchedd newydd; *a dŵyn Ffrwythau addas i Edifeirwch*, Matthew iii. 8.

H.

H. Pa fodd y dylwn fy holi fy hun mewn perthynas i'm *Ffydd*?

A. Rhaid i chwi ystyried pa'r un a ydych a'i bod yn credu'r Efengyl mewn Gwirionedd; fod Crist yn y Nefoedd, a thrwy Haeddedigaethau ei Farwolaeth yn eiriol yno trosoch: y gwna Duw, er ei fwyn ef adgymmodi a phob Pechadur edifeiriol: y gwareda efe hwynt oddiwrth Angeu tragywyddol, ac y rhydd iddynt Fywyd tragywyddol.

Os ydych yn credu y Pethau hyn, ac yn bwriadu byw fel y gweddei i un sy'n credu felly, *gan ochelyd ymddiried yn eich Gweithredoedd eich hun, eithr yn Nbrugaredd Dduw yn Nghrist Jesu, gan ddiolch i Dduw am ei Farwolaeth ef; yna bid diammieu gennych, fod gennych Ffydd jachusol.*

H. Pa fodd yr holaf fy hun mewn perthynas i'm *Cariad*?

A. Rhaid i chwi holi eich Calon, a ydych mewn Cariad perffaith a phob Dŷn fel y gweddei i'r naill Frawd garu'r llall; O blegid mai un Teulu ydym oll, *Cyfrannogion o'r un Bara: Nyni a ddylem gan hynny fod o un Meddwl, ac un Enaid, yn barod i garu, cymmorth, a gweiddio, y naill tros y llall.*

Rhaid i chwi'ch holi'ch hun, a ydych yn ewyllysgar i *wneuthur Jawm*, ac i ofyn *Maddeuant* i'r Sawl y troseddasocho i'w herbyn ar Feddwl, Gair, na Gweithred.

A ydych yn barod i *faddeu* i'r Sawl a *drofedd-asant* i'ch erbyn Chwithau, *fel yr ydych yn disgwyl Maddeuant oddiar Law Dduw am eich Pechodau.*

Hyn mae'n Jachawdwr yn ei ofyn yn eglur, gan bawb a ddelo i'w hoffrymmu eu hunain, neu eu Gweddiau i Dduw, a thrwy hyn yn unig y bydd eu Haberth yn gymmeradwy gan Dduw.

H. F'eill ynteu'r Annysgedig, os bydd ganddo Feddwl da, ac yn gwneuthur ei oreu, fod yn Gymmunwr teilwng?

A. Geill yn ddiammeu. Mae Swpper yr Arglwydd wedi ei *ordeinio* er Llês i bob math o Ddyn, i'r Tlawd a'r Cyfoethog, i'r Doeth a'r Annysgedig, i'r Llafurwr yn gyftal ag i'r hwn fydd mewn Hamdden i weddio bob Amser. *Canys ar fyrr Eiriau :*

Lle bo neb yn deimladwy o'i Feiau a'i Wendidau, ac yn wir drift o'u plegid.

Yn dymuned ac yn bwriadu yn ei Galon gadw Gorchymynnion Duw, hyd eithaf ei Wybodaeth a i Allu :

A chan ymddiried yn Nuw am Râs a Chym-morth, yn myned i Swpper yr Arglwydd i'w ceisio hwynt ; *fe dderbyn y cyfryw'r Sacrament i'w fawr ac anberfynawl Ddiddanwch.*

H. Pa fodd ynteu mae'n digwydd, fod cynnifer yn esgeuluso Dyledswydd mor hawdd ac eglur, ac hefyd mor angenrheidiol a chysurus?

A. O blegid fod llaweroedd nad ydynt yn meddwl am eu Heneidiau, nac am y Byd a ddaw. Mae

Mae llawer yn gwybod fod yn angenrhaid iddynt edifarhau, hynny yw, *cyfnewidio eu Buchedd* cyn rhyfygu cyfrannu o'r Sacrament, ond yn tybiel hynny yn Faich rhŷ drwm i'w ddioddef.

Mae llawer yn bwriadu gwellhau eu Buchedd, eithr yn methu ymroi i ddechreu hynny mewn pryd, ac yn rhŷ gyffredin yn tynnu Dyddiau, hyd onid elo yn rhŷ hŵyr iddynt i ddisgwyl Llës oddiwrth eu Bwriad.

Y rhai hyn mewn Gwirionedd gan amlaf, yw'r Achosion, pa'm y mae cynnifer yn esceulso'r Sacrament, bydded pa Efcus arall bynnag a wnelont.

H. Ai nid all *Ambeuaeth* neu *Betrusder Cydwybod* fod yn Achos i attal rhai i'r Cymmun?

A. Gall : mae'r Eglwys yn bwrw y gallant, ac yn hyfforddio Rhai yn y cyfryw Gyflwr pa beth i'w wneuthur : sef, *myned at ryw Weinidog Gair Duw, a dalcuddio eu Dolur* : ac os o ddi-frif y byddant, diammeu yw y derbyniant Fodlondeb. Felly f'all pob Dyn ddeall, pa un ai gwir Betrusder, *ai Llygredigaeth ei Galon dwyllodrus, sy'n ei rwystro i'r Sacrament*. Ac nid ydyw Petrusder y Sawl nad ydynt yn ymorol am ei symmud ymaith, yn eu cystuddio ond yn dra ysgafn.

H. Gan fod y Sacrament hwn mor *Dduwiol a Chysurus i'r Sawl a'u derbyniant yn deilwng*, rhoddwch, attolwg, i mi ychydig o Athrawiaeth

iaeth eglur, i'm hyfforddio a'm hannog ymlaen
mewn Dyledswydd mor angenrheidiol.

A. Cofiwch ynteu, mai Ymarweddiad
grist'nogawl a Sobraidd yw'r *Parottoád* goreu er-
byn y *Sacrament*.

Mai llawer gwell i chwi eich barnu a'ch
condemnio'ch hun yn y Byd hwn, nag i Dduw
eich damnio yn y Byd i ddyfod.

Pa bryd bynnag ynteu y gweloch eich hun
wedi trofeddu mewn *Meddwl*, *Gair*, neu
Weithred, na oedwch addef eich Pechodau o
flaen Duw, ac erfyn ei Faddeuant ef, ac yna
ewch i'r Sacrament, modd y byddo i chwi gael
sicrhau'ch Maddeuant yn y Nefoedd.

Na fydded fyth gywilydd arnoch ymostwng
i'r Sawl y trofeddasoch i'w herbyn; a byddwch
barod i faddeu i eraill, a droseddant i'ch erbyn
Chwithau.

Ewch (cyn fynyched ag y bo Cyfleusdra) i
Swpper yr Arglwydd yn yr Ardymmer hwn; a
chyfrifwch y Sacrament hwnnw, megis Gwyfl
siccr o Gariad Duw, a hyderwch ar ei Addewid
ef o Faddeuant a Grâs i'r Cyfryw ag a'i gwas-
'naethont ef a'u holl Galon.

Ac er na dderbynioch Lawenydd a Chysur
mor gyflawn ag y dymunech, etto er hyn ym-
ddiriedwch yn ffyddlawn ar Ddaioni Duw, yr
hwn sy'n gwneuthur *ein Harfwyd a'n Tristwch*
yn Foddion i'n cymmorth ymlaen yn ein
Ffordd i'r Nefoedd.

Ac uwchlaw pob dim myfyriwch, eich bod
cyn amled ag y bo'ch gyfrannog o'r Sacrament
sancteiddiol hwn, yn eich eiddunedu 'ch hun i
Wasanaeth Duw, ac yn eich rhwymo 'ch hun o
newydd i fyw Buchedd Sanctaidd rhagllaw.

Y W E D D I.

H Ollalluog Dduw, yr hwn a roddaiſt dy unig
Fâb Jezu Grist i ddioddef Angau ar y
Groes er ein prynnu, caniattâ i ni Râs i gadw Co-
ffadwriaeth o'i Drugaredd anrhaethol hon, hyd oni
ddelo drachefn. Caniattâ na bo i ni fyth gymmeryd
yn gywilydâ Ffydd Grist a groeshoeliwyd, na diys-
tyru'r Bendithion a brynnodd ef ini, na'r Modd-
ion o Râs a ordeiniodd ef; a hyn yn oftyngeidd-
iaf a ersynitwn arnat er mwyn yr unrhyw Jezu
Grist ein Harglwydd. Amen.

E

H

G

I

EGLUR a BYRR
HYFFORDDIADAU
A
GWEDDIAU

P E R T H Y N A S O L.

I } BOBL O'R NEILLTU
DEULUOEDD
DDYDD YR ARLWYDD
SWPPER YR ARLWYDD
AMSER CLEFYD, &c.

Gan y Gwŵr Barchedig Dād yn Nuw

THOMAS, Arglwydd Esgob *Manaw*.

Y CYNNHWYSIADAU.

G Weddi Foreuol i un ar ei ben ei hun.

G weddi Brydnhawnol i'r unrhyw.

G weddi Foreuol i Deulu.

G weddi Brydnhawnol i Deulu.

Byrr Hyfforddiad mewn perthynas i'r Boreu Sul.

Byrr Hyfforddiad i Brydnhawn Sul.

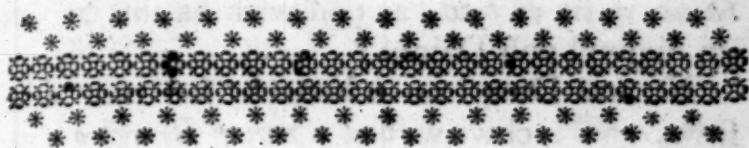
Eglur Hyfforddiad i dderbyn Swpper yr Arglwydd yn deilwng.

Byrr Hyfforddiadau i rai gwedi bod yn derbyn

Bedydd Esgob neu Swpper yr Arglwydd.

Byrr ac eglur Athrawiaeth i'r Claf a'r Cystuddiedig.

At

At Drigolion Esgobaeth *Manaw*.

A *Nystyriaeth* yw'r Achos, o fod un Dŷn neu Deulu Crist'nogawl yn esgeuluso gwneuthur ei Erfyniau at Dduw beunydd; mae'r Anyscediccaf yn gweled, mai wrth ei Ragluniaeth ef y maent yn disgwyl; nad allant ffynnu heb ei Fendith ef; nad allant wneuthur dim da heb ei Râs a'i Gymmorth ef; nad allant fyw ddim hwy nag y gwelo ei Dduw-iol Ddoethineb ef yn dda; ac ar ôl iddynt farw, fod yn rhaid iddynt yn ôl y barno ef hwynt yn haeddu, fod yn *Druenus* neu yn *Ddedwydd*.

Fe ddyleu y Rhesympmau hyn annog pob Dŷn i weddio yn ddibaid am Nawdd a Heddwch; am Râs i gyflawni Ewyllys Duw; am ei Fendith a'i Nodded; am Farwolaeth ddedwydd ac Adgyfodiad llawen.

Fe edwyn yr Ych ei Feddiennydd, a'r Llaw fy'n ei borthi mae'r Anifeiliaid, o blegid Newyn a Thymmorau oerion, yn disgwyl *Cysgod* ac *Amddiffynfa* gennych chwi; ac ai ni wna *Caŷ* edigrwydd na Cheryddon yr Arglwydd beri i Chwithau

Chwithau dderchafu'ch Golygon atto *ef*, trwy ba-un yr *ŷm* yn byw, ac oddiwrth ba un yr *ŷm* yn disgwyl pob Daioni ?

Na atto Duw i un o honoch fod mor ddi-fraw, gan i chwi wybod y *mawr Berygl o fyw heb Dduw yn y Byd* ; a'r mawr Ddedwyddwch o fod tan ei Nodded *ef*.

F'all rhai ddisgwyl ymgyfoethogi trwy eu Diwydrwydd eu hunain, trwy Gymmorth eu Ceraint a'u Cyfeillion, trwy 'chwanegu'r hyn a adawodd eu Hynafiaid iddynt ; eithr ni thyccia'r un o'r Moddion hyn heb Fendithion Duw ; o *blegid os yr Arglwydd ni adeilada'r Tŷ, yn ofer y llafuria ei Adeiladwyr.*

Nyni a allwn ddisgwyl y gwna Cyngor da, ein Rheswm ein hunain, Ofn y Cyfreithiau, neu'n Gofal am ein Geirda, ein diogelu rhag arglwyddiaethu o Bechod ac Uffern arnom ; ond nid *ŷm* yn ystyrio, fod llaweroedd a'r Cymhorthion hyn ganddynt, etto yn golledig yn dragywydd, o herwydd nad ymbiliasant am Râs Duw, heb ba un ni all dim ein gwaredu oddiwrth Golledigaeth dragywyddol.

Canys nid oes dim Annuwioledeb, a ddarfu i eraill syrthio iddo, dim Aflwydd, dim Trueni nad *ŷm* oll yn ddarostyngedig i dramgwyddo iddynt ; a Daioni Duw yw'r unig Achos o fod un o honom yn ddiangol. Ac felly y peth angenrheittiaf oll yw sicrhau ein Hawl yn Serch ac Ewyllys da Duw.

A'r

A'r Sawl a wnelo hyn, *trwy ei addoli ef beunydd*, a gânt Gysur mawr yn y Byd hwn, a Gwobr anrhaethol yn y Byd a ddaw. *Canys fe rýdd Duw Orchymryn i'w Angylion am danynt. Fe a'u gwareda rhag Drwg.* Fe rýdd iddynt Gallonnau Newydd, efe a'u hyfforddia pa fodd i rodio, ac a'u harwain i Fywyd tragywyddol. Ac yn y cyfamfer, pa Ddamweiniau bynnag a ddigwyddo iddynt a fyddant er Llêshâd iddynt yn y Diwedd, a'u diysgog Grediniaeth o hyn a'u bodlona ac a'u cysura ym mha Gyflwr bynnag y bônt

Yn awr di-esgus fydd y Sawl na was'naethont Dduw yn ôl eithaf eu Gwybodaeth, a'r Moddion a deilyngwyd iddynt. *Dyma i chwi Hyfforddiadau a Gweddïau eglur a byrrion* yn eich Jaith eich hun wedi eu rhoddi yn eich Dwy-law.

Y cyfryw ag a ellir eu harfer lle bô un mewn Teulu yn medru darllen ; y cyfryw ag a ellir eu dysgu mewn ychydig Ddyddïau ar Dafod-leferydd gan y Sawl na fedront ddarllen ; ac etto'r cyfryw ag allont trwy Râs Duw eich gwneuthur yn Bobl Grefyddol, a'ch cadw mewn Ffafrgyd-â Duw.

Y Peth ynteu a wýf yn ei daer ddeisyf ar Bawb o'm Hesgobaeth, y delo'r Llyfran hwn i'w Dwylaw, yw hyn.

Ar iddynt ddyfsgu adrodd yn ddi-fêth y Ddwy Weddi Gyntaf Foreuol a Phrydnhawndol i'w dywedyd ar eu Pennau eu hunain, a'u harfer

beunydd. Hyn a ddisgwyliaf yn bendant *gan gymmaint oll ag a ddelo i dderbyn Bedydd Esgob*; canys pa fodd y gallant hwy addaw *rhodio yn-Gorch'mynnion Duw*, heb ddyfsgu erfyn ei Râd ef *trwy ddyfal Weddi*; heb yr hon nid allwn wneuthur dim da?

Yr wy'n gobeithio y bydd i'r Ddwy Weddi Deuluaidd gael eu harfer yn ddisfêth, ym mhob Teulu, lle bo un yn medru darllen. Ac nid wy'n ammau na bydd i'r Eglwyswyr y rhai fy'n gofalu o ddifrif am Eneidiau Dynion, arwain y cyfryw ag a fo a'r fath Dueddiad da ganddynt, er na fedront ddarllen, i'w harfer hwynt; gan gofio Geiriau dychrynadwy y Prophwyd Jeremi, *Tywall dy Lid ar y Cenhedloedd y rhai ni'th adnabuant, ac ar y Teuluoedd ni atwasant ar dy Enw. Jer. xi. 25.*

Mae'r Hyfforddiadau a'r Duwiol-Swyddau eraill mor angenrhaid, ac etto mor fyrrion ac eglur, ag nad allaf lai na gobeithio y bydd i'r rhan fwyaf a fedront ddarllen eu harfer; ac y gwna rai Pobl o Dueddiad Duwiol eu darllen i'r Sawl na fedrant ddarllen eu hunain: gan gofio eu Dihareb eu hunain, *Pan fo y naill Dlawd yn cynnorthwyo'r llall, mai hôff gan Dduw eu Gwaith.*

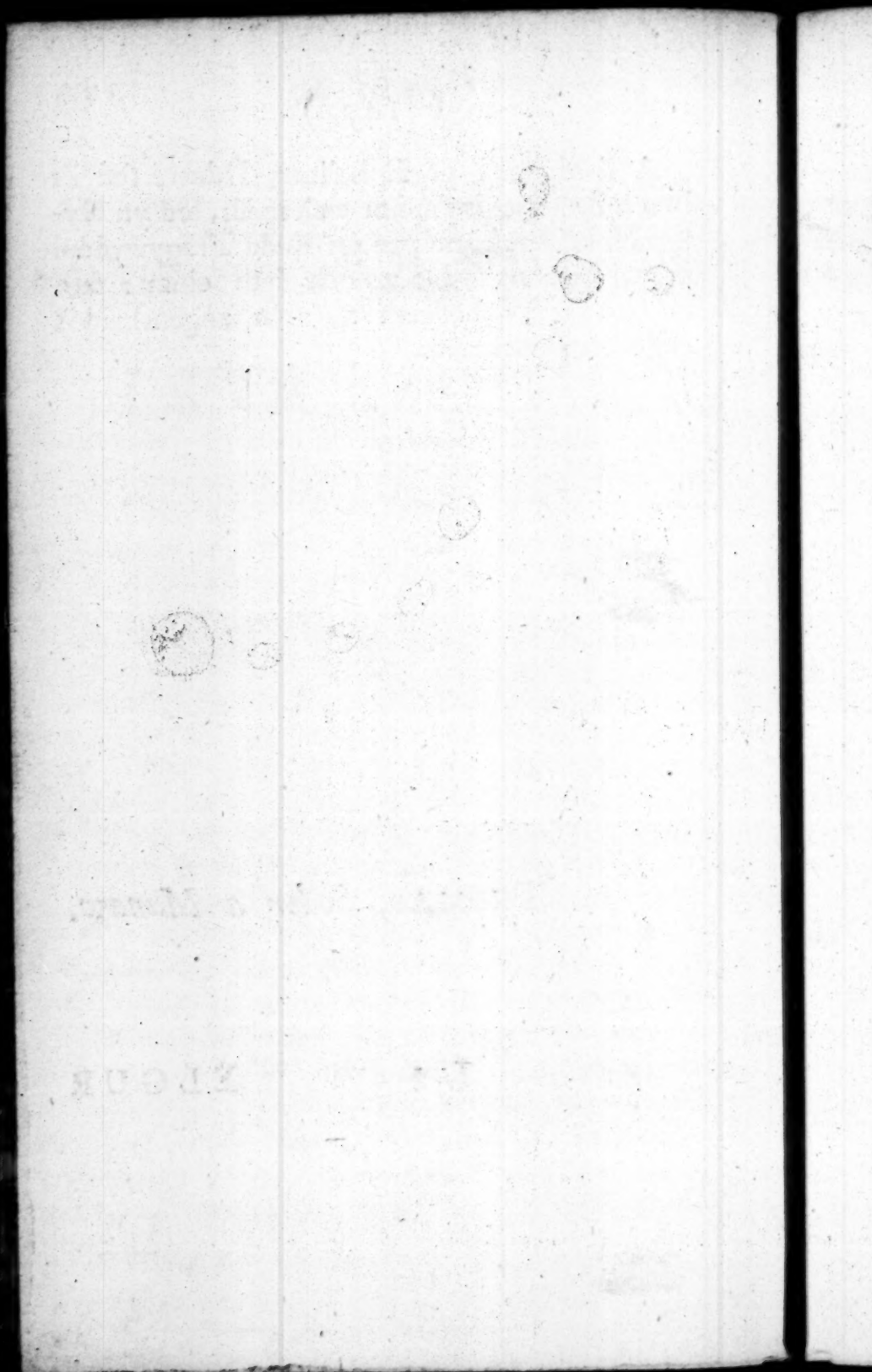
Cofiwch y gall pob Dŷn fod yn ddedwydd, oni fydd y Bai arno'i hun; canys fel hyn y dywed y Gwr Doeth: *Pa un bynnag fyddo Dŷn ai Tlawd ai Cyfoethog, os bydd ganddo Galon Dda at yr Arglwydd, fe a orfoledda bob Amser yn ŵyneb siriol. Ecclus xxvi. 4.* A

A theilynged yr Hollalluog Dduw, fod i'r hyn a barrottoais yma ar eich medr, fod yn Hyfforddiant Bresennol, ac yn Fudd Tragywyddol i chwi; ac na fyddo arnoch fyth eisiau'r fath Gyfran o Wybodaeth ag sy'n angenrhaid i gadw'ch Heneidiau.

THOMAS, *Sodor a Manaw.*

L 2

ELGUR

ELGUR a BYRR

Hyfforddiadau a Gweddiau.

Gweddiau i Bobl o'r neilldu.

Y STYRIWCH y mawr Berygl o fyned i Fyð twyllodrus heb Fendith Duw, ac yna ni esceuluswch weddio am ei Râs a'i Amddiffynniad bob Boreu.

Gweddi Foreuol.

O Arglwydd, fy Nghreawdwr a'm Prynnwr, yr wy'n diolch i ti am dy holl Drugareddau, yn bennaf am fy mod yn Gristion, ac yn Ffordd Jachawdwriaeth; Arglwydd, na âd i mi fyned ar gyfeiliorn, neu adfera fi trwy'r Moddion y gwelych di yn oreu.

Bydded i'th Râs, *'rhon sydd ddigonawol*, fy nio-gelu rhag Hudoliaethau'r Byd, y Cnawd a'r Cythraul; *fel na ddilynwyf hwynt, ac na'm tywyser ganddynt.*

L 3

Bydded

Bydded i'm Crediniaeth o'th annherfynol Allu, Cyfiawnder a Daioni beri i mi dy ofni, a'th garu a rhoddi fy holl Ymddiried ynot.

Bydded i Ddaioni dy Orch'mynion fy ngwneuthur yn dueddol mewn pob Peth i ufuddhau i'th Fendigedig Ewyllys, fel y bo i mi garu fy Nghymmydog fel fi fy hun; a bod yn faddeugar, a byw mewn Cariad a holl Ddynol ryw.

Fel y bo i mi fod yn ddarostyngedig i'm Llywiawdwyr; yn union ym mhob Peth a wnelwyf yn gywir ac yn ffyddlawn yn fy Ngeiriau a'm Haddewidion.

Fel y bo i mi fod yn gymmhedrol, sobr a diwair; arwain Buchedd union a Duwiol; bodloni i'm Cyflwr; heb chwenychu ei wellhau trwy Foddion anghywir.

Yr Arglwydd a'm gwaredo oddiwrth bob Drwg; oddiwrth *Falchder*, *Cenfgen*, *Seguryd* ac *Afendid*, oddiwrth *Dwyll* a *Bydol-Feddw*, oddiwrth ddywedyd *Gelwydd* a *Chabl-Eiriau*.

Mi a attolygaf i Dduw, ar fod ei Râs ef gyd â mi bob Amser, i'm cadw oddi wrth bob *Meddyliau*, *Geiriau* a *Gweithredoedd*, y bo raid i mi edifarhau o'u plegyd.

I'm hamddiffyn ym mhob Perygl, i'm Cyffwr ym mhob Cyfudd, i'm hyfforddiopan nas gwypwyf pa peth i'w wneuthur, a'm dŵyn, pan welo ei Dduwiol Ddceithneb hynny yn oreu, i'w Deyrnas Nefol er mwyn Jesu Grift.

O Arglwydd, gwrando fi, nid yn ôl fy Nealltwriaeth egwan fy hun, eithr yn ôl cyflawn Arwyddocâd y *Ffurf honno o Eiriau*, a ddysgodd ein Jachawdwr i ni.

EIN Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd, Sancteiddier dy Enw. Deued dy Deyrnâs. Bydded dy Ewyllys ar y Ddaear, megis y mae yn y Nefoedd. Dyro i ni Heddyw. ein Bara beunyddiol. A'maddeu i ni ein Dyledion, fel y maddeuwn ni i'n Dyledwyr. Ac nac arwain ni i Brofedigaeth; eithr gwared ni rhag Drwg: Canys eiddot ti yw'r Deyrnas, a'r Gallu, a'r Gogoniant, yn oes oesoedd. *Amen.*

Gweddiau i Bobl o'r neilldu.

MA E i bob un a elo i gyfsgu heb Fendith Duw, Achos mawr i ofni na bydd ddio-gel, ac am hynny pob Dŷn Synhwyrol a'i rhydd ei hun tan Nodded yr Hollalluog.

Gweddi Brydnhawrol.

BEndigedig a fyddo Duw am bob Ffafor a deilyngodd efe i mi o Ddydd i Ddydd.

Arglwydd, gwna fi yn deimladwy mai wrthyt ti yr wy'n disgwyl am *Fywyd, Ffechyd, Llwyddiant a Chysfur*; fel y bo dy Wafanaeth di yn Hyfrydwch i mi fel ag y mae'n Ddyledswydd arnaf.

Parha i mi dy Fendithion, mi a attolygaf i ti, a dyro imi Râs fel na cham arferwyf m'onynt.

O Dduw, bydd drugarog wrthyf, canys cyfeiliornais oddi wrth dy Ddeddfau Sanctaidd; Arglwydd maddeu i mi, a gwared fi oddi wrth y Barnedigaethau y mae fy Mhechodau yn eu haeddu.

Dyro i mi Râs fel na chyd-unwyf ag un Pechod gwirfodd, ac na thrifhawyf dy Lân Ysryd, trwy'r hwn y'm Sancteiddiwyd.

Bydded i mi weled enbytted Peth yw Pechod, fel y bo i mi ffoi oddi wrtho, fel y bo i mi ymdrechgu yn ei erbyn, fel na byddwyf byth golledig.

Goleua fy Enaid a Gwirionedd jachufol, cofpa fi mewn Trugaredd pan anghofiwyf fy Jachawdwriaeth. Pâr i mi yn oestadol feddwl am fy Niwedd. Oddi wrth Angeu difyfed a thragywyddol; gwared fi Arglwydd daionus.

Cadw fi oddi wrth Allu a Chenfigen y Cythraul: caniatâ i mi Gŵsg esmwyth, a Marwol-aeth Ddedwydd, a Gorfoleddus Adgyfodiad, er mwyn Jesu Grift. *Amen.*

O Arglwydd gwrando fi, nid yn ôl fy Nealltwriaeth egwan fy hun eithr yn ôl cyflawnaf Ystyr ac Arwyddocâd y *Ffurf honno o Eiriau*, a ddysgodd ein Jachawdwr Crist i ni:

Ein Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd. &c.

Gweddi

Gweddi Foreuol i Deulu

Bydded i un ddarllen neu ddywedyd yn grefyddol yr hyn a ganlyn, ac i'r lleill o'r Teulu wrando yn ddyfal.

F'A'n cadwodd yr Arglwydd ni yn ddiangol hyd ddechreu'r Dydd heddyw; bydded i ninneu ynteu ddiolch am hyn, a'i Drugareddau eraill.

Gweddiwn ar i ni fyw yn Ofn Duw, a pharhau mewn Serch a Chariad gyda'n Cymmydogion.

Ar i'w Lân Ysryd ef hyfforddio a rheoli ein Calonnau, gan ddangos i ni pa beth i'w wneuthur neu i'w ochelyd.

Gweddiwn ar i Râs Duw fod fyth gyd-â ni, i'n cynnal ym mhob Peryglon, ac i'n cymmorth yn erbyn pob Profedigaeth.

Gweddiwn ar i Dduw roi ei Fendith ar bob Ymgais onest o'r Eiddom, a'n gwneuthur yn fodlon i'r hyn a drefno ei Ragluniaeth ef i ni.

Ac i ninneu barhau yn Weision ffyddlon iddo ef hyd Ddiwedd ein Hoes.

Am yr holl Fendithion hyn, gweddiwn yn oftyngedig.

Yna a phawb yn ufudd ar eu Gliniau, dywedodd un.

ODduw, yr hwn wyt yn llywodraethu ac yn cynnal yr holl Fyð, yr ym ni yn rhoddi

rhoddi i ti Ddiolch ostyngieiddiaf am dy Dadol Ofal trosom ; gan erfyn arnat ein gwneuthur yn wir deimladwy o'th Drugareddau, ac yn ddiolchgar am danynt.

Dyro i ni Râd fel y bo i ni rodio megis yn dy Olwg di, a chan fod yn gydwytbodus o'n Ffyrdd, a than Ofn troseddu i'th erbyn, na bo i ni rhagllaw syrthio i'r Pechodau yr edifarhasom o'u plegyd.

Nertha ni i wrthwynebu Profedigaethau'r Byd, y Cnawd, a'r Cythraul ; i ddilyn Cynhyrfaiau dy lân Ysryd ; i fod yn ddirifol a Sanctaidd yn ein Hymarweddiad ; cywir ac union yn yr hyn a wnelom ; yn wiliadwrus ar ein Meddyliau, Geiriau, a Gweithredoedd ; diwyd yn ein Gorchwylion, a chymmhedrol ym mhob Peth.

A chan nad allwn fod yn ddiogel heb dy Nodded, amddiffyn ni, ni a attolygwn iti, rhag pob Perygl ysprydol a Chorphorol.

Gwna ni yn deimladwy mai arnat ti yr ŷm yn ymddiried, fel yn ein holl Angenrheidiau y derchafom ein Golygon attat ti am Gymmorth, a bydded i'r Duw grafusol roddi i ni 'rhyn fydd angenrhaid, a chyd-â phob Peth Fodlondeb Calon.

Teilynga i ni Fendithion y Bywyd hwn, a Grâs i ochelyd eu camarferu ; eithr uwchlaw pob Peth, teilynga i ni Fendithion y Byd a ddaw er mwyn Jesu Grifft.

Gwrande

Gwranddo ni, O Dduw, nid yn ôl ein Dyall-
twriaeth egwan ein hunain, eithr yn ôl cyf-
lawnaf Ystyr y *Ffurf* honno o Eiriau, a ddysg-
odd ein Jachawdwr Crist i ni.

Ein Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd, &c.

Grâs ein Harglwyd Jesu Grift, a Chariad
Duw, a Chymdeithas yr Yspryd Glân, a fyddo
gyd-â ni oll byth bythoed. *Amen.*

Gweddi Brydnhawinol i Deulu.

*Bydded i un ddarllen neu ddywedyd yn ddefosiyn-
ol yr hyn sy'n canlyn, ac i'r lleill wrando yn Ystyr-
iol.*

YR ŷm wedi cyrhaedd, trwy Ffafor Duw,
Brydnhawn y Dydd heddyw ; ac yr ŷm
o hynny yn nês i'n Diwedd.

Bydded i ni ystyried hyn yn ddiffrifol, a
gweddio ar i Dduw ein parottoi erbyn Awr
Angeu.

Bydded i ni a Chalonnau edifeiriol erfyn arno
ef faddeu i ni ein Pechodau ; a'n gwaredu oddi
wrth y Drygau a ddarfu i ni o wir Gyfiawnder
eu haeddu.

Bydded i ni ymroi i ddiwygio yr hyn a
wnaethom ar Fai, a gweddio ar i Dduw gan-
iattau ei Râs i ni yn oestodol.

Ac i ni fod yn ddiogel tan ei Nodded ef, yr
hwn yn unig a all ein hamddiffyn rhag Gallu'r
Tywyllwch.

Er

Er derbyn y Bendithion hyn, bydded i ni weddio'n oftyngedig.

Yna a phawb yn ufudd ar eu Gliniau, dyweded un.

O Arglwydd, a Nefol Dâd, yr ŷm yn cydnabod dy fawr Ddaioni tuag attom, yn ein harbed pan haeddafem ein cospi; yn rhoi i ni Angenrheidiau'r Bywyd hwn, ac yn gosod o'n blaen Ddedwyddwch y nefaf.

Duw trugarog a faddeuo i ni ein Pechodau; a ddiwygio ac a wellhao'r hyn sydd feius ynom, fel y bo i ni, fal y cynnyddom mewn Blynnyddoedd, gynnyddu hefyd mewn Grâs, a pho nefaf y delom at ein Diwedd, parotta y bo'm i'w erbyn.

Ynghanol ein Bywyd yr ydym mewn Angeu: Caniattâ, Arglwydd i'r Myfyrdodau hyn ein gwneuthur yn ofalus pa fodd y treuliom ein Bywyd, fel y bo i ni ddiangc rhag chwerw Boenau Angeu tragywyddol.

Cymmer oddi wrthym bob Annwybodaeth, Caledwch Calon, ac Anghymmmedrol Ofal am y Bywyd hwn.

Gwna ni'n Deulu yn ofni Duw, yn ein darostwng ein hunain i'w Ewyllys da ef, ac yn rhoddi'n holl ymddiried yn ei Drugareddau ef.

Caniattâ fod i'r Sawl sydd mewn Awdurdod reoli mewn Gwirionedd a Chyfiawnder: a bod i'r rhai sydd ddyledus arnynt ufuddhau, ufuddhau

hau e
ion c
a ydy
Yr ŷm
Duw
Gwin
enrhe
flinde
pob u
llafur
Cyn
phaw
trosty
By
â ni
cylur
a'r B
yn y
G
ein I
ôl cy
Eiria
Ein
G
Duw
gyd-

hau er mwyn Cydwybod. Hirbarhâ i ni'r Moddion o Râs, a'r Bendithion o Heddwch ac Undeb, a ydym trwy dy Ddaioni di yn eu mwynhau Yr ŷm yn gorchymmyn i Dyner Drugaredd Duw Bawb oll ag sy'n ddifrifol yn chwilio am y Gwirioned, neu mewn eisiau o'r Moddion angenrheidiol i gael Athrawiaeth; pawb ag sy'n flinderog tan Brofedigaethau a Chystuddiau; pob un Clâf ac ar Drangcedigaeth; pawb a fu'n llafurio er Daioni i ni, trwy eu cymmorth, eu Cyngor, eu Esampl, neu eu 'Scrifenniadau; a phawb oll na chawsant Râs i weddio un Amser trostynt eu hunain.

Bydded i'th Fendith, O Arglwydd, fod gyd-â ni i'n hamddiffyn ym mhob Perygl, , ac i'n cyfuro ym mhob Adfyd; a phan ymadawom a'r Bywyd hwn, caniatâ i ni fyw gyd-â thi yn y Bywyd tragywyddol er mwyn Jesu Grist.

Gwranddo ni, O Drugarog Dduw, nid yn ôl ein Dealltwriaeth egwan ein hunain, eithr yn ôl cyflawnaf Arwyddocâd y *Ffurf* honno o Eiriau, a ddysgodd ein Jachawdwr Crist i ni: Ein Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd, &c.

Grâs ein Harglwydd Jesu Grist, a Chariad Duw, a Chymdeithas yr Yspryd Glân, a fyddo gyd-â ni oll byth bythoedd. *Amen.*

Byrr

Byrr ac angenrhaid Athrawiaeth am Ddydd yr Arglwydd y Boreu.

MAE'R Arglwydd, *'rhwn a sancteiddiodd un Diwrnod o Saith*, yn bendithio pob un a gadwo yn sanctaidd y Dydd hwnnw; a thra dychrynadwy a fu ei Farnedigaeth ef ar y rhai a'i halogasant.

Eich Dyledfwydd ynteu yw, *ar y Diwrnod Sanctaidd hwn*, roddi heibio, hyd y galloch, bob bydol Orchwyl, bob bydol Feddwl, bob bydol Ddifyrwrch, fel y bo i chwi anrhydeddu 'ch Creawdwr hyd eithaf eich Gallu: trwy gyfaddef eich Hymddiried ynddo ef; trwy wrando ei Air a'i Orchymynnion; trwy ersyn ei Fendithion, a diolch iddo am ei Ewyllys da.

Os ein Budd a'n Dedwyddwch ynteu yw gwas'naethu Duw, ein Dyledfwydd yw dyfod i'w Dŷ ef cyn i'r Gwafanaeth ddechreu; i ddangos ein bod yn ofni ei Fawrhydi, ac na feiddiwn offrymmu iddo *Offriwm amberffaith*: i ddangos ein bod yn ersyn ei Fendith ef mewn Gwirionedd, ac yn ymhyfrydu yn ei Wasanaeth ef.

Pan eloch ynteu i Dŷ Dduw, gostyngwch yn gyntaf ar eich Gliniau, *dywedwch yn ddistaw y Weddi ferr hon*:

Gweddi

Gweddi ferr i'w dywedyd pan eloch gynta i'r Eglwys.

TEilynged Yspryd Sanctaidd y Goruchaf fy llywiaw a'm cymmorth yn ei Wafan-aeth ef; Yr Arglwydd a ganiattao i ni oll gywir a bywiol Ystyr o'n Hangenrheidiau, ac o'i Drugaredd ef a'i Bresennoldeb yn ein plith, fel y bo i ni ei was'naethu ef â'n Calonau yn gyftal ag â'n Cyrph, ac fel y bo i'n Gweddiau gael eu gwranddo er mwyn ei Fâb Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

A'r ôl hyn, deliwch ddyfal Sulw ar yr hyn a ddywedir neu a weddier am dano; gan gosio mai'ch Gweddiau *chwi* a ydis yn eu hoffrwm i Dduw; eithr na dderbyniwch faint yn y Byd o Lês oddi wrthynt, oddi eithr i chwi ddwys ystyried yr hyn a ofynnir yn eich Enw.

Fely boi'ch Calon gyd-fynniaw a'ch Gweddi-au, dywedwch yn arafai-dd, *Amen, felly y bo*, ar ôl pob Gweddi. Hyn a all yr Annysgediccaf ei gyflawni, ac ni all y Dysgediccaf ysgatffydd wneuthur yn well, er sefydlu ei Feddwl ar yr hyn y mae yn ei wneuthur.

Pan gyfaddefoch eich Pechodau gwnewch hynny yn ddwys ystyriol, gan gosio'ch bod yn golledig yn dragwydd, oddi eithr i chwi gael Maddeuant. Yna gwrandewch yn gyfurus ar ba Ammodau y maddeu Duw i chwi; sef, os byddwch yn edifeiriol ac yn credu yn ddiffuant i'r *Efengyl*, bid siccr i chwi Faddeuant; o blegid

blegid y Sawl sy'n datgan hyn i chwi a gafodd yr Awdurdod hon gan Grift ei hun, Joan xx. 23. *Pwy bynnag y maddeuoch eu Pechodau, maddeuir iddynt; a'r eiddo pwy bynnag a attali- ioch, hwy a attaliwyd.*

Pan ddarllenner neu bregether Gair Duw, deliwch ddyfal Sulw arno, fel y bo i chwi wybod eich Dyledswydd, a'r Gwobr o'i chyflawni; fel y gweloch y Wedd y mae Duw yn ymddwyn tuag at Ddynol-ryw, gan gospi'r Anghyfiawn, ac amddiffyn a gwobrwyo'r Cyfiawn; fel y bo i chwi ddyall pa fodd y'n prynnwyd, a mawr Gar- iad Duw yn gwneuthur hynny; fel y bo i chwi ganfod y Peryglon yr ych ddarostyngedig iddynt, ynghyd a'r Gwynfydedigrwydd a ofodir o'ch blaen, gan gosio fyth, *mai trwy glywed y mae Ffydd yn dyfod heb yr hon ni ellwch ryngu bodd Duw, a chlywed trwy Air Duw.* Rhuf x. 17.

A byddwch ddiwyd i'ch hymddwyn eich hun- ain yn Barchedig a Duwiol, tra bo'ch yn Nhŷ a Phresennoldeb Duw; canys os, pan ddylech fod ar eich Gliniau yn erfyn Nawdd a Bendithion Duw, neu'n sefyll i foli Creawdwr Nef a Daeaf; os yn lle hyn, y treuliwch eich Amfer yn eisteddial ac yn cysgu, neu'n llygaid- rythu yn ysmala, a'ch Meddwl yn rhedeg ar Bethau eraill, yna'r ymadewch o Dŷ Dduw wedi pentyrru i chwi'ch hunain Felldith ac nid Bendith.

Ac etto mae i'r goreu o honom, ar ôl ein holl Ofal, Achos i erfyn Nawdd Dduw o blegid
Am-

Ammherffeithrwydd ein Dwywolder. Yn ddi-
lynol, cyn y cyfodoch oddiar eich Gliniau,
dywedwch y *Weddi ferr sy'n canlyn*, rhyngoch
Chwi a'ch hun.

*Gweddï ferr i'w dywedyd cyn myned allan o'r
Eglwys.*

TEilynged yr Arglwydd trugarog dderbyn
ein Dyledswydd a'n Gwasanaeth;
faddeu'n Pechodau a'n Gwendidau; roddi i ni'r
hyn sydd angenrheidiol i'n Heneidiau a'n
Cyrph, a'n cadw rhag llaw tan ei Nodded, er
mwyn Jesu Grift ein Jachawdwr. *Amen.*

Ac yr awrhon, na atto Duw i chwi dreul-
io y Rhan arall o'r Diwrnod Sanctaidd hwn,
wedi ei ddechreu cystal, mewn Pechod a Gwag-
edd: yn hyttrach myfyriwch pa fodd i an-
rhydeddu'ch Creawdwr a'ch Pryniawdwr fwyaf.

Os medrwch ddarllen, chwi fedrwch eich
hathrawiaethu 'ch hunan, a'r Sawl a wran-
dawo arnoch.

Os bydd Plant a Gweinidogion gennych,
chwi fedrwch ddysgu iddynt ofni, a charu,
a gweddio ar Dduw.

Ac os anllythyrennog a fyddwch, chwi
ddylech fyfyrio ar yr hyn a glywsoch yn yr
Eglwys, ac ymroi i wneuthur hyd eithaf eich
Gwybodaeth fel y'ch dysgwyd.

Yna y bydd yr Arglwydd gyd-â chwi, i'ch
bendithio yn y Ffordd yr elych, i'ch ham-
M
ddiffyn

ddiffyn a'ch llwyddo chwi. Canys hyn a eglur
fynegodd ef i ni, *Fy Anrbydeddwyr a anrby-*
deddaf fi, a'm Dirmygwyr a ddirmygir. 1 Sam.
ii. 30.

Gweddi ar Foreu Sul.

O Arglwydd, 'rhwn a gyflegrais y Dydd
Sanctaid hwn i'th Wafanaeth, dyro
ini Râd i'w gadw ef felly, modd y bo iddo fod
yn Ddechreu Wythnos ddedwydd i ni; ac na
bo i'r un o'th Farnedigaethau ein goddiwes am
ei halogi. Planna yn ein Calonnau y Gwirion-
edd mawr hwn, fef, *nad oes gennym yma*
Ddinas barhaus, fel y bo i ni wneuthur digell-
wair a phrydlawn Barottoâd erbyn Bywyd arall;
a chaniattâ fod i'r Ystyriaeth fawr hon ein
hannog i ddyfsgu'n awyddus ein Dyledswydd,
ac i gyflawni'r hyn yr wyt ti yn ei ofyn
gennym. A bendigedig a fo Duw, am deilyngu
Eglwysydd i ni i fyned iddynt, ac Amser i
wafanaethu ein Creawdwr, ac am Fugeiliaid
i'n hathrawiaethu. Yr Arglwydd a lwyddo
eu Llafur, ac a roddo Râs i ninneu i dderbyn
Llês oddi wrthynt, fel y bo iddynt hwy a nin-
neu fwynhau Sabbath tragywyddol gydâ 'th
Seinctiau di yn y Nefoedd, er mwyn Jesu
Grift. *Amen.*

Eglur

*Eglur a buddiol Athrawiaeth ar Brydnhawn Sul.
Ynghylch Rhagluniaeth Duw, neu ei Ddoethineb
a'i Ddaioni yn llywodraethu'r Byd.*

MA E'R Bŷd a wnaeth Duw, a'i ar-
fwydu Farnedigaethau ef, yn dangos i
ni ei fod ef yn Dduw mawr, ac i'w ofni yn
ddirfawr.

Mae gofal Duw am yr holl Greadigaeth yn
goleufynegi i ni, fod Duw yn fawr, ac y dylem
ei garu a'i addoli ef.

*Daionus yw'r Arglwydd i bawb, a'i Drugaredd
fydd ar ei holl Weithredoedd.* Psal. cxlv. 9. O
blegid hyn y rhoddodd Duw Law a Haul, Ym-
borth a Chysgod i'w Greaduriaid; ac y mae'r
Ddaear yn dwyn Ffrwyth, a'r Moroedd yn
heigio aneirif o Greaduriaid.

Yn Llaw Duw mae rhai'n a phob Bendith-
ion eraill; ac mae ef yn eu hattal, neu'n eu
rhoddi fel y gwelo fod yn oreu, i ddangos i ni,
mai arno ef yr ŷm oll i ymddiried; i ddangos
i ni, *mai nid ar Fara yn unig y bydd byw Dyn,*
nag wrth ei Ddiwydrwydd ei hun, ond trwy
Ragluniaeth Duw, 'rhwn sy'n trefnu pob Cy-
flwr o'u Bywyd er y goreu, i'r Sawl na fedrant
ddewis iddynt eu hunain.

Ac os yw'n trefnu *Tlodi i rai*, mae ef yn
trefnu'r Cyflwr hwnnw iddynt er Daioni yn y
Bywyd presennol; eithr os bodlawn a chyfiawn
a fyddant, heb rwgnach o herwydd eu Tynged
eu hun, na chenfigennu wrth Lwyddiant eraill,

Duw a'u gwobrwyd yn 'helaeth yn y Byd nefaf am eu Dioddefiadau yn hwn.

Pan yw Duw yn rhoddi Cyfoeth, nid yw yn eu rhoddi yn Achlysur i'n Dinistr, eithr i brofi'n Rhinwedd; canys, os na byddwn uchel-feddwyl, os na obeithiwn mewn Golud anwadad, ond yn y Duw byw; os gwnawn Ddaioni a hwynt, a bod yn barod i gyfrannu i Angenrheidiau eraill; Yna bydd Cyfoeth yn wir Fendith, ac yn Gymmorth i'n harwain i Fywyd tragywyddol. 1 Tim. vi. 17.

Os yw efe yn gweled yn dda ddwyn Cystuddiau arnom, nid yw efe yn eu dwyn hwynt arnom; fel y gallo ymhyfrydu yn Nhrueni ei Greaduriaid, eithr mae ef yn dangos iddynt eu Hanwireddau, mae ef yn agor eu Clustiau i dderbyn Cerydd, fel y bo iddynt droi oddi wrth Anwiredd, a chadw eu Heneidiau oddi wrth Angau tragywyddol. Job xxxvi. 9.

Os yw'n goddef i ni gael ein temtio, nid yw'n goddef hynny fel y bo i ni fyrthio, eithr fel y bo i ni fod yn fwy teimladwy o'n Gwendid, a rhedeg atto ef ymha un yr ŷm yn ymddiried am Gymmorth, 'rhwn ni âd i ni gael ein temtio uwchlaw'r hyn a allom ei ddwyn; 1 Cor. x. 13. Yr hwn hefyd a wobrwya ein hegwan Ymegniion âg anrhaethawl Ddedwyddwch.

Os oes gennym Ewyllysŵyr Da, Rhodd Duw ydynt; ac, os Gelynion sydd gennym, Gwiall ydynt yn Llaw Duw, naill ai i'n ceryddu, ai i'n gwneuthur yn fwy gofalus o'n Ffyrdd.

Mae'r

Mae'r Cythraul ei hun, yr Ysryd galluog hwnnw, tan Lywodraeth Duw, i gyflawni ei Farnedigaethau ef ar yr Annuwiol, pan nad oes gan y Sawl a ymddiriedo yn yr Arglwydd Achos i'w ofni, o herwydd nad eill ef Niwed iddynt.

Mae'n Ddedwyddwch i ni fod yn gwybod y Pethau hyn weithian; ond ni a gawn Ddedwyddwch didrangi, os rheolwn ein Buchedd yn ôl y Grediniaeth hon.

Canys yna ni a ymddiriedwn yn Nuw a'n holl Galon, ac nid yn ein Dealltwriaeth ein hunain.

Ni a gyrchwn atto ef yn ein Hangennoctid, aca dderbyniwn yn ddiolchgar yr hyn a deilyng-o efe i ni. Canys a dderbyniwn ni gan Dduw'r hyn fydd dda, ac oni dderbyniwn yr hyn fydd ddrwg? Job ii. 10.

Ni a allwn obeithio am ei Ewyllys da ef, os ein Meddylfryd a fydd ar Ddaioni, os amgen, ni wiw disgwyl ei Fendithion ef.

Ni a edrychwn ar yr Amser, yn yr hwn y rhyngo bodd Duw deilyngu ei Fendithion i ni, megys yr Amser goreu, heb rwnnach y pryd na welo efe yn dda ganiattau'n Deifyfiadau yn ddiattreg.

Ni a gyfaddefwn ei Law ef yn ein holl Ddigwyddiadau, ac a obeithiwn am ei Drugaredd pan fyddo yn ei Ddigllonrwydd, gan wybod, *fod pob peth yn cyd-weithio er Daioni i'r rhai sy'n caru Duw.* Rhuf. viii. 28. *Fel hyn y preswyluwn dan Gysgod y Goruchaf, ac y byddiwn ddiogel oddi-wrth bob Drwg.* Gw.

Gweddi am Brydnhawn Sul.

HOllalluog Dduw, Gwneuthurwr a Chynhaliwr pob dim, dyro i ni Galonnau i ddeall, a Grâs i ystyried hyn, modd y bo i ni yn llawen ein rhoi'n hunain ar eiddom, tan dy rafusol Ofal di ; modd y bo i ni bob Amser dderchafu'n Golygon attat ti am ein Hanghenion, fod yn ddiolchgar am dy Gariad, heb rwgnach yn erbyn pa Ddigwyddiadau bynnag a deilyngech di i ni, nac esceuluso'r Moddion o Râs y mae dy Ragluniaeth yn eu caniattau. A bendigedig a fo Duw, 'rhwn sy'n rhoi i ni bob Amser yr hyn fydd oreu er ein Llê, yr hwn sy'n ein cadw rhag Peryglon, ac a barotôdd i ni well nag yr haedda'n Gweithredoedd. Bydded i'r Duw daionus ein gwneuthur yn ddwys ystyriol o'n Dyledswydd, fel, modd y clywsom yn fynych pa fodd y dylem rodio a rhynghu bodd Duw, y bo i ni barhau yn gwneuthur felly hyd Ddiwedd ein Hoes, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Hyfferddiadau byrr ac eglur i dderbyn Swpper yr Arglwydd yn deilwng.

PA N rybuddier fôd Swpper yr Arglwydd i'w finistrio, ymrowch yn ddifrifol na esceulusoch m'ono.

O blegid i Jesu Grist orchymmyn i ni, gadw yn y *Modd hyn Goffadwriaeth o'i Farwolaeth ef*
Luc. xxii 19. Ac

Ac oblegid mai hwn yw'r unig Gyfur i Bech-
aduriad. *Canys, trwy Ffydd yn ei Waed ef, yr*
ydŷm yn cael Maddeuant o'n Pechodau, a'n gwneu-
thur yn Gyfrannogion o Deyrnas Nefoedd.

Ond rhaid i chwi fyfyrio pa sut i dderbyn y
Sacrament hwn *yn deilwng.*

Ac, o herwydd y gall fod nad oes gennych
Gymmorth amgen, na'r Hyfforddiad a roddir
i chwi wrth roi Rhybudd o'r Sacrament, rhaid
i chwi wrando yn ddwys ac yn ddyfal ar y
Cyngor hwnnw, yr hwn a all ddysgu i chwi
yn hollawl y *Ffordd a'r Modd i'ch parottoi 'ch*
bun i ddysfod at Fwrdd yr Arglwydd.

Ac yna dwys ystyriwch yn eich Calon ;

1. A Ydŷch mewn Gwirionedd yn deisyf,
ac a wnewch eich goreu tuag at, waredu 'ch
Enaid.

2. A ydych yn cwbl ymroi i ochelyd gwneu-
thur dim, a fo'ch Cydwybod, neu Air Duw
yn ei warafun.

3. A wnewch eich goreu er gwrthladd y
Pechodau y bo'ch fwya' tueddol i lithro iddynt,
gan ochelyd Profedigaethau, a gweddio am
Râs i'w gorchfygu.

4. A wnewch chwi Jawn hyd eithaf eich
Gallu i'r Sawl y rhoefoch iddynt Achos i ach-
wyn arnoch, neu y gwnaethoch Gam a hwynt.

5. A ydych yn barod i faddeu, i garu, ac i
wneuthur Daioni i Eraill, gan fod Duw mor
dda ac addfwyn wrthy chwithau.

6. Ac yn ddiweddas, a ydych yn cwbl ymddiried yn Nhrugaredd Dduw, er mwyn Marwolaeth Crist, ac yn ddiolchgar am dano.

Weithian, os dyma Dueddiad eich Calon, yna yn Enw Duw ewch i'r Sacrament.

Ond cofwch graffu'n ddyfal ar yr hyn a ddyweder neu a wneler yno, ac eise a ddyfsg hynny eich Dyledswydd i chwi, ac a'ch cymmorth i fod yn ddwywol.

Pan eich cynghorer i *gofio'r Tlawd*, ac y casgler iddynt, gwrandewch pa *Addewidion rhagorawl* a wnaeth Duw i'r Elusengar; a chyfrennwch chwithau yn ol eich Gallu, a bydded siccr i chwi nad ydych yn ei dreulio yn ofer.

Cyd-uned eich Calon a phob Gweddi, a dywedwch *Amen* yn isel ar ôl pob Erfyniad; yna eich Gweddiau chwi a fyddant yn siccr, a hyn a geidw'ch Meddyliau rhag gwibio. Pan glywoch mor *Dduwiol a Chysurus o Beth yw derbyn y Sacrament yn deilwng*, ac mor *enbydus yw ei dderbyn yn anheilwng*; derchefwch eich Calon, a gweddiwch ar i Dduw faddeu'ch Gwendidau, a'r hyn sydd ddeffgyiol yn eich Parottoad.

Pan alwer arnoch i wneuthur eich *goflyngedig Gyffes i'r Hollalluog Dduw*, cymmerwch Ofal ar i'ch Calon gydfyned gyd-a'r Gweinidog; a gweddiwch yn oftyngedig ar i chwi dderbyn cyfran o'r Gollyngdod a'r Maddeuant a draeth-er y prŷd hynny.

Pan

Pan ddarllenner cyfurus Eiriau Crist, a'i Apostolion, i'r Sawl a drônt yn ddifrifol at Dduw; ystyriwch gymmaint Trugaredd yw, fod Duw yn maddeu i ni, ac yn ein had-dderbyn ar Ammodau mor rasfol, ag nad rhaid i'r Pechadur mwyaf anobeithio am ei Ffafor ef.

Pan ddywedoch, nad ých yn rhyfygu dyfod at Fwrdd yr Arglwydd, gan ymddiried yn eich Cyfiawnder eich hun, ond yn anrhaethol Drugaredd Dduw; dywedwch hyn yn ddwys ystyriol, ac fe wna'ch mawr Ostyng-eiddrwydd ddiwygio llawer o'ch Gwendidau a'ch Amherffeithrwydd.

Pan yw'r Gweinidog yn torri'r Bara, ac yn tywallt y Gwîn, ac yn eu bendithio, bydded i hyn ddwyn ar Gôf i chwi, Gorph Crist a archollwyd, a'i Waed ef a dywallwyd ar y Groes i'n prynnu; a gweddiwch ar iddynt fod yn Foddion i drosglwyddo i'ch Enaid bob Budd a Llês ag sy'n deilliaw oddi-wrth ei Werthfawr Angau ef.

A phan dderbynioch y Bara a'r Gwîn, ystyriwch yn ddwys yr hyn a ddywedir wrthych, a dywedwch Amen ar ei ôl. A gweddiwch ar i Dduw roddi i chwi Allu i ymwithod a Diawl a'i holl Weithredoedd, i gredu'n wastad Sanetaidd Air Duw, ac i gadw'n ufudd ei Orchymynnion; yr hyn a eiddunafsch ei gyflawni, pan ých bedyddiwyd. Wedi i Bawb dderbyn, ac i Chwithau offrwm eich Enaid a'ch Gorph i Dduw, megys eich Aberth rhesymol; yna cofiwch eich bod wedi'ch prynnu a Gwerth Gwaed Crist; ac na
atto

atto Duw i chwi ymadael a'i Wafanaeth ef yr hwn a'ch prynnodd mor ddrud.

Yna chwi ellwch fyned Adref gyd-â Bendith Dduw, a'r cyfurus Wirionedd hwn, y bydd i'r hwn nid arbedodd ei briod Fab, ond ai traddododd ef drosom ni oll pa wedd gyd-âg ef hefyd na ddry ef i ni bob peth? Rhuf. viii 32.

A chofiwch, os bydd i Ddyn ofod ei Galon yn ddisrifol i geisio'r Arglwydd, ac i wneuthur yr hyn a ryngo bodd iddo ef, y gwna Duw faddeu llawer o Wendidau eraill. 2 Chron. xxx. 18.

Ffurf o Ddiolch i'w dywedyd ar ôl y Sacrament, ac ar Amserau eraill.

O Arglwydd a Thâd Nefol, nid wyf fi deilwng o'r lleiaf o'r holl Drugareddau a ddanghosaist tuag at dy Wâs, eithr yr wy'n rhoddi fy holl Ymddiried yn ot ti ; yr wyf gan hynny yn rhoddi i ti ostyngieiddiaf Ddiolch am bob Ffafor tuag attaf, am dy oestadol ofal dros of, am dy Amynedd tuag attaf, am dy Dadol Geryddon, a'th drugarog Warediadau : Eithr uwchlaw pob dim, am yr anrhaethol Lêshâd oddi-wrth Farwolaeth Crist. O Arglwydd, cadw yn fy Enaid fywiol Deimlad ac Ystyriaeth o'th holl Fendithion, modd y bo i mi feddwl am dy Ddaioni, gyfrannu o'th Gymmwynasgarwch, a pharhau yn dy Serch, a than Lywodraeth dy lân Yspryd, hyd Ddiwedd fy Oes. Amen. *Athrawiaeth*

*Athrawiaeth ferr ac eglur i'r Sawl a Gonffirm-
iwyd, neu a fuont yn cymmuno.*

WEdi'ch cwbl roddi eich hun i Dduw a'i
Wafanaeth, yr ŷch bellach tan Reol-
aeth ei lân Ysryd ef, yr hwn a'ch *cyfarwydda* yn
y Ffordd y dylech rodio, a *oleua* 'ch Dealltwriaeth,
a'ch cynnhorthwya pan fo eisiau, a'ch *deffry* pan
hunoch mewn Diofalwch, a'ch *cerydda* pan
ollyingoch eich Dyledswydd tros Gôf, ac nid
ymedy byth a chwi hyd oni ddeloch i'r Nefoedd,
oddi-eithr i'r Bai fod arnoch Chwi eich hun.

Ond os trifthewch un Amser gwedy'n yr
Ysryd Sanctaidd hwn, trwy weithredu o'ch
gwirfodd yn erbyn eich Cydwybod a'ch gwneu-
thur eich hun yn *Wâs i Bechod*; yna'r ymedy
ef â chwi, ac Ysryd *drwg* a gymmer y Llywo-
draeth arnoch, ac a'ch arwain o'r naill Ddryg-
ioni i'r llall, hyd oni ddycco ef chwi i Ddis-
tryw Enaid a Chorph.

Fel y bo i chwi ochel y Perygl hwn, chwi
ddylech fod yn dra gofalus,

1. *Yn gyntaf, i fyw yn Ofn Duw*, modd na
bo i chwi gydsynnio âg un Pechod gwirfodd.

Dyma Reol *Dafydd*, Pſal. xix 9. *Gofodais
yr Arglwydd bob Amser ger fy Mron, fel na lithra
fy Nhroed*; hynny yw, yr oedd ef bob Amser
yn cadw yn ei Gôf, fod Duw yn bresennol
gyd-âg ef, yn gweled ei holl *Weithredoedd*, yn
clywed ei holl *Eiriau*, ac yn *craffu* ar holl *Fy-
fyrddodau* ei galon.

Yr

Yr awrhon, hyn sydd raid i chwiei wneuthur, a mynych fyfyrwch ynoch eich hun fel hyn, *Ai nid yw'r Weithred hon yngurthwyneb i Gyfreithiau Duw? Ai ni wna hyn ei anfoddbau ef, yr hwn sy'n gweled pob peth a wnelwyf; ac a'm geilw i Gyfrif, os gwnâf allan o Ffordd? Oni wna hyn niweidio fy Nghymmmdog? A ydyw hon yn Fuchedd addas i Gristion? A ydyw'r Gymdeithas hon yn weddus i Gristion da i fod ynddi? A'r cyffelyb. A hyn yw byw yn Ofn Duw.*

2. *Yn ail, Ond os, er hyn i gŷd, y llithrwch i Bechod, eich Gofal nesaf a ddyleu fod i edifarhau yn ebrwydd o'i blegid.*

Ac na oedwchedifarhau, gan obeithio fod genych ddigon o Amser i ymadael â'ch Pechodau, ac i wneuthur eich Cymmod â Duw; Canys hyn a fu'n Ddinistr i'r Rhan fwyaf a fuont feirw yn eu Pechodau.

Eithr gwybyddwch yn siccr, mai unig Ffafor Duw yw, i un Dŷn byw edifarhau a gadael ei Bechodau; nad ellwch wneuthur hyn ond pan welo Duw'n dda, a pho hwyaf y parhâoch mewn Pechod, mwyaf diobaith, mwyaf diofal, mwyaf Calon-galed, a mwyaf anaddas fyth a fyddwch i Ewyllys da Duw. Dyma gan hynny fel y gwnae Dafydd, bryfftais, ac nid oedais i gadw dy Orchymmynnion. Psal. cxix. 60.

3. *Yn drydydd, byddwch ddiwyd bob Amser i gyfaddef eich Disgwyliad wrth Dduw, gan erfyn arno ef am eich Hangenrheidiau, a diolch iddo am a dderbynioch.*

Ac

Ac na feddyliwch y gwna *Eisiau Dysgeidiaeth* eich rhyddhau oddi-wrth hyn. Nid oes un Dŷn, ar a all dderchafu ei Galon tuag at Dduw, na all hefyd *weddio arno ef am Faddeuant o'i Bechodau*; am *Lwyddiant i'r hyn a gymmero mewn Llaw*; am *Fendith i'w Blant a'i Lafur*; ac am *Warediad oddi-wrth neb rhyw Brofedigaeth*. Ac fe feidr pob Dŷn, a wypo'r Prŷd y derbynio Drugaredd, *gyfaddef Daioni Duw tuag atto, a diolch iddo oreu y medro*; A Duw yr hwn sy'n hollol-amgyffred Meddwl ei Blant, a drugarhâ wrth eu Gwendidau, a dderbyn eu Gwasanaeth, ac a gyflawna eu Herfyniadau.

4. *Yn ddiweddas*, pan roddo Yspryd Duw yn eich Calon Feddyliau a Deisfyfiadau da gochelwch eu hesceuluso, eithr maethwch a chynhyddwch hwynt; a chofiwch fod pob Cyfleusdra i wybod a *chyflawni'ch Dyledswydd, fod Cyngor eich Cyfeillion, Gwradwydd eich Gelynion, Cystuddiau'r Bywyd hwn, Gobaith ac Arswyd y nefas*, y cwbl oll wedi eu hamcanu gan Ragluniaeth Duw i hwylioymlaen eich Jachawdwriaeth, ac i'ch cadw yn Ffyrdd Sancteiddrwydd, y rhai a ddewisafoch.

Cofiwch ynteu Eiriau Apostol Jesu Grift. *Gwell f'aseu i chwi fod heb adnabod Ffordd Cyfiawnder, nag wedi ei hadnabod, troi oddi-wrth y Gorchymmyn Sanctaidd yr hwn a draddodwyd i chwi.* 2 Petr. ii. 21.

Gweddî am Râs Duw.

O Fendigedig Yspryd y Grâs, gan yr hwn y'm galwyd i'r Stât hon o Jachawdwr-iaeth; bydd di yn Arweinydd fy Mywyd, a thywys fi yn y Ffordd y dylwn rodio, modd y bo i mi yn oestadol farweiddio fy Ngwyniau llygredig, a pheunydd gynyddu mewn Rhinwedd a Duwioldeb. Bydded i'm Hyfytiriaeth o'm Gwendidau a'm Gwrthnyfigrwydd beri ynof ddiifrifol Ofal i gilio rhag Hudoliaethau i Bechod, i dderchafu fy Ngolygon attat ti am Gymmorth, i arfer pob Moddion o Râs a deilyngo dy Ddaioni di i mi, fel y bo i mi dderbyn Cyflawnder dy Râs, a byth aros yn Nifer dy ffyddlawn Weision hyd Ddiwedd fy Oes. *Amen.*

Byrr ac eglur Hyfforddiadau i'r Sawl fydd tan Glefyd, neu ryw Gyftudd arall.

PAN ymwelo Duw a chwi trwy *Glefyd*, neu ryw *Gyftudd* arall; chwi a ddylech ystyried yn ddiattreg, *mai Llaw Duw ydyw*; O blegid na all dim ddigwydd i ni oddieithr trwy ei arbennig Ganiattâd ef. *Matt. x. 20.*

Yna ystyriwch hyn, nad eill Duw ymhyfrdu yn Adfyd ei Greaduriaid truenus; a chan bynny er Daioni i mi yr amcanwyd y *Cyftudd* bwn.

O

O blegid hyn mi a wrandawaf pa beth a ddywed yr Arglwydd wrthyf; pa beth y mae ef yn ei amcanu wrth yr Ymweliad hon.

A'ch Gofal pennaf a ddyleu fod i chwilio pa fodd y troleddasoch yn erbyn Duw, fel y gall-och ofyn ei Faddeuant ef, a chael ei Ffasor, heb yr hyn siccr druenus a fyddwch, pa un bynnag a wneloch ai byw ai marw.

Canys ystyriwch, mor ddychrynadwy yw syrthio yn Nwylaw y Duw byw, yr hwn a all ddinistr-
io'r Corph a'r Enaid yn Uffern, ym mha Le nid yw'r Prŷf yn marw, na'r Tân yn diffodd.

Chwi ellwch yn wir ymegnio i ryddhau'ch Meddwl oddi wrth yr Ystyriaethau dychryn-
adwy hyn, eithr bid siccr i chwi pa un bynnag a wneloch a'i meddwl am danynt ai peidio, mai Marwolaeth a ddaw, a'r Farn a ganlyn, ac yno tra thruenus a fyddwch yn dragywydd, os marw a wnewch yn eich Pechodau, ac heb edi-
farhau o'u plegid.

Gan hynny er mwyn eich Enaid gwerth-
fawr cymmerwch Gyngor i ystyried eich Ffyrdd tra bo'ch yn eich Bywyd a'ch Jechyd; ac os buoch un Amser yn euog o Odineb, neu Buttein-
dra, neu Aflendid, neu Gasineb, neu Lid, neu Ymrysonedd, neu Anghydfod, neu Feddwodod, Cofiwch fod yr 'Scrythyr yn dywedyd na chaiff y Sawl sy'n gwneuthur y cyfryw Bethau etifeddu Teyrnas Nefod. Gal. v. 19.

Bernwch ynteu'ch hun fel na'ch barner gan yr Arglwydd: Taer ymbiliwch ar Dduw am Fa-
ddeuant,

ddeuant, ymrowch i ddiwygio yr hyn a wnaethoch ar Fai, i fyw'n fwy gofalus rhagllaw, i ochel Hudoliaethau, ac i weddio yn ddiwyd ar Dduw am Râs i'w gorchfygu.

Ac os bu i chwi ddrygu, nèb trwy Dwyll, trwy Farchnadoedd toftion, trwy Drais, neu trwy gymmeryd Achlysur o Wendid ac Angenoctid y Tlawd, yr awrhon yw'r Amser i chwi wneathur Diwygiad, os yw yn eich Gallu; ac heb hyn ni wiw i chwi ddisgwyl Ffafor a Thrugaredd Dduw. I *Theff.* iv 3.

Ac fel yr ŷch yn disgwyl Maddeuant ar Law Dduw, felly byddwch Chwithau barod i faddeu i' bawb a droseddasant i'ch erbyn chwithau.

Os bu i chwi hudo eraill i Bechod, gwnewch eich goreu er eu tywys i Edifeirwch; yspyswch iddynt mor orthrwm yw gennych eich Pechodau, ac mai'r un fath fydd eu Cyflwr hwythau, oddieithr iddynt farw yn ddisymmwth, neu galon-galedu trwy Hocced Pechod; y rhai ydynt Farnedigaethau tra-arfwydus bob un o honynt.

Os bu i chwi esgeuluso Moddion Grâs, trwy esgeuluso myned i wrando Gair Duw yn ei Dŷ ef, i dderbyn y Cymmun bendigedig, i erfyn ei Fendithion, ac i ddiolch am ei Drugareddau; cyffesiwch eich annuwiol Droseddiadau, ac ymrowch, os cewch Hoedl, i adgyweirio'ch Ffyrdd a myned yn Ddyn newydd.

Ond

Ond pa un bynnag a wneloch ai byw
ai marw, ymegniwch er dim a fo i wneuthur
eich Cymmod gyd-â Duw, a dwys ystyriwch
gymmaint Trugaredd yw, deilyngu o Dduw
i chwi Amser a Rhybudd i wneuthur hynny ;
hyn a'ch cynnorthwya i gymmeryd eich
Cystudd yn ammyneddgar ; o blegid nad yw'r
Cystuddiau trymmaf mor ddychrynadwy na
thebyg i Bechadur, ag yw Angau difysed.

Na fid i chwi anobethio am Drugaredd o
herwydd Euogrwydd na Rhifedi'ch Pechodau,
canys, os trowch at Dduw a'ch holl Galon,
efe a'ch derbyn. *Joan vi 37.*

Ystyriwch, na all undyn byw ddisgwyl
Maddeuant er ei fŵyn ei hun, ond er mwyn
Jesu Grist yn unig, yr hwn a ddaeth i'r
Bŷd i waredu Pechaduriaid ; ië yr Pechaduriaid
mwyaf. *Mae Llawenydd yn y Nêf am un
Pechadur a edifarhao, Felly chwi ellwch
ddywedyd gyd-â Job, Pe lladdai efe fi, etto
mi a obeithiaf ynddo ef. Jôb xiii 15.*

Eithr cymmerwch eithaf Gofal, na ymddiried-
och yn Nhrugaredd Dduw heb wir Driftwch
am eich Pechodau, a siccr Amcaniad i ddilyn
Buchedd newydd. Ac na ryfygwch feddwl
eich bod yn ddiogel, o blegid nad yw'r Bŷd yn
gwybod eich Beiau, canys mae Duw yn gwybod
eich Calon. Ymbiliwch ynteu arno ef am roddi
i chwi iawn Ystyriaeth o'ch Camweddau, a
Grâs i edifarhau o'u plegid, gyd-â Ffydd yn-
Ghrift Jesu, modd y bo i chwi er ei fŵyn ef
N gael

gael Maddeuant o'ch Pechodau, a siccrhau'r unrhyw yn y Nefoedd, cyn i chwi fyned lle ni'ch gwelir mwyach.

Gweddiwch trosoch eich hun, a chofiwch Addewid Duw, *gaku arnaf yn Nydd Trallod, a mi a'th waredaf, a thi a'm gogoneddi.* Psal. L.

15.

Byddwch ofalus i yrru (fel mae'r *Apostol* yn cynghori) am Weinidog Duw, i weddio trosoch ac i'ch hyfforddio; ac chwi ellwch obeithio yn hyderus am Fendith ar ei Weddïau ef.

Os teilyngodd Duw i chwi Dda bydol trwy Foddion cywir, danghoswch eich Diolchgarwch iddo, trwy gyfrannu yn llawen, yn ôl eich Gallu i Gyfreidiau'r Tlawd.

Pan wneloch eich *Llythyr Cymmun*, gwnewch ef yn ôl Rheol y Gyfraith a'ch Cydwybod, fel na bo ond lleiaf byth ag a ellir o Ymryson ym mhlith eich Ceraint ar ôl eich Marwolaeth.

Os Tlawd ydych, ac yn gadael Teulu tlawd ar eich ôl, na fid i hyn eich blino; eithr cofiwch, er i *chwi* farw, *fod Daioni Duw yn parhau yn dragywydd.* Ond gweddiwch ar Dduw trosoch eich hun a hwythau, fod iddo ef deilyngu i chwi Fendithion y Byd nefaf, er iddo weled yn oreu ommedd i chwi ddaionus Bethau'r Byd hwn.

Os eich Cystudd a hirbarhâ, gochelwch geisio Cymmorth trwy'r Cythraul, sef, trwy *Sŵyn-Gyfaredd.* Ystyriwch yn hytrach, mai Duw a wŷr oreu pa hŷd i'ch cospi, *ac mai da i*

Wr

Wr obeithio a disgwyl yn ddistaw am Fachawdwr-iaeth yr Arglwydd. Galarnad iii. 26.

Os bydd gwiw gan yr Arglwydd adferu i chwi eich Jechŷd, na fid i'ch Gwellhâd beri Diofalwch ynoch; na ollyngwch tros Gôf eich arfwydu Ddychryn ar eich Claf Wely, na'r Amcanion daionus yr oeddych y Pryd hynny yn eu proffesu: eithr cofiwch, mai Duw oedd yn eich cystuddio, ac y geill ef etto eich rhoi ar Drawiad Llygaid yn yr un Cyflwr, neu tan Lywodraeth Angau, heb deilyngu i chwi'r cyffelyb Rafusol Rybudd ag o'r blaen.

Byddwch daer ynteu ar Dduw am Râs, fel y bo i chwi rhagllaw fyw'n *sobr*, yn gyfiawn a *Duwiol*.

I'r Perwyl hwn, cymmerwch *ddifrifol* a *Sanctaid Fwriad*, i weddio beunydd am Râs a Nerth;——i gadw'n Sanctaid Ddydd yr Arglwydd;——i ufuddhau i Gynhyrfiadau daionus Ysryd Duw;——i ochelyd gweithredu yn erbyn eich Cydwybod, a Chyfreithiau Duw;——i wrthsefyll y Pechodau, a oeddych gynt yn euog o honynt;——ac i edifarhau yn ddi-oed am y Pechodau y syrthioch iddynt trwy Wendid rhagllaw.

Ac yna, pa brŷd bynnag y galwo Duw am danoch, chwi ellwch obeithio marw yn ddedwydd, a disgwyl yn hyderus am Adgyfodiad llawen.

Gweddi

Gweddi yn Amser Cystudd.

H Ollalluog Dduw Awdwr Bywyd ac Angau, yr wy'n darostwng fy Ewyllys i'th Ewyllys di, gan siccr gredu nad yw dy holl Gospedigaethau ond cynnifer Effeithiau o'th Gariad trwy'r hyn yr ym yn hyspys ddeall, na all dim yn y Nêf nag ar y Ddaear ein gwaredu onid tydi. Caniattâ, O Arglwydd, fod i'm Dioddefiadau presennol hwylio ymlaen fy Jachawdwriaeth. Cymmorth fi i adnabod fy Nghamweddau, i gyfaddef fy Mhechodau o'th flaen di, i gasgau Drygioni fy Ffyrdd, ac i ymroi at Fuchedd newydd, fel y bo i ti drugarhau wrthyf a gwared fy Enaid.

Arglwydd, ychwanega fy Ffydd, fel y bo i mi gredu dy Addewid o Faddeuant a Heddwch i Bechaduriaid edifeiriol; cadarnhâ fy Nghariad tuag attat, a holl Ddynol ryw, fel pan fyddwyf yn marw, y bo i mi farw mewn Cariad perffaith; gwnâ â mi yn fy Nghystudd presennol fel y gwelych di yn oreu, ond yn bendifaddef gwared fi oddi-wrth Ddygnchwerw Boenau Angau tragywyddol, er mwyn Jesu Grist. *Amen.*

R D I W E D D.

C
rs
ll
h
a
u
n
-
-
-
t
f

o
-
y
el
n
d
n
-
er